

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VII legislatura

Cinquè període

Sèrie P - Número 52

Dimecres, 28 de setembre de 2005

Ple del Parlament

PRESIDÈNCIA DEL M. H. SR. ERNEST BENACH I PASCUAL

Sessió núm. 66, primera reunió

Í N D E X

Proposta

de Proposició de Llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia) (tram. 206-00003/07) (p. 3)

NOTA

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

SESSIÓ NÚM. 66.1

La sessió s'obre a les onze del matí i sis minuts. Precedeix el president del Parlament, acompanyat de tots els membres de la Mesa, la qual és assistida per l'oficiala major, el lletrat major, i el lletrat Sr. Vintró i Castells.

Al banc del Govern seu el president de la Generalitat, acompanyat del conseller primer, el conseller de Relacions Institucionals i Participació, els consellers de Política Territorial i Obres Públiques, de Justícia, la consellera d'Interior, els consellers d'Economia i Finances, de Governació i Administracions Públiques, les conselleres d'Educació, de Cultura i de Salut, els consellers d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, de Treball i Indústria, de Comerç, Turisme i Consum, la consellera de Benestar i Família, i el conseller de Medi Ambient i Habitatge.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

Punt únic: Proposta de Proposició de Llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia) (tram. 206-00003/07). Comissió d'Organització i Administració de la Generalitat i Govern Local. Debat i votació del Dictamen de la Comissió, dels vots particulars, de les esmenes reservades i de les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu (Dictamen: BOPC 213, i esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu: BOPC 221).

El president

Comença la sessió.

Proposta de Proposició de Llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia) (tram. 206-00003/07)

Senyores diputades, senyors diputats, aquesta sessió tindrà un únic punt de l'ordre del dia, que és el debat i votació de la Proposta de Proposició de Llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

El debat es desenvoluparà de conformitat amb el que disposa l'article 104 del Reglament i la seqüència, que tots vostès ja coneixen, aprovada per la Junta de Portaveus el passat 20 de setembre del 2005.

Per fixar la posició sobre el conjunt de la Proposició té en primer lloc la paraula, i pel Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, l'il·lustre senyor Jaume Bosch.

El Sr. Bosch i Mestres

Senyor president... Senyores i senyors diputats, la decisió de la Mesa amb relació a l'ordenació de les intervencions m'ha conferit l'honor d'obrir un debat transcendental per al nostre autogovern. No em vull sostreure, però, abans de començar, a la preocupació de

no saber encara avui quin serà el resultat definitiu de la votació. Se'm podrà objectar que aquesta incertesa és pròpia, sovint, de l'activitat parlamentària. És cert. Però em veig en l'obligació de recordar que en un tema d'aquesta importància hauria estat molt més assenyat arribar amb els deures fets. La gent sap, però, qui ho ha intentat fins al darrer moment. Perquè si bé era lògic que el procés d'elaboració del nou Estatut fos llarg, cal dir que ha estat llarg en excés. I, si bé era normal que el primer Estatut elaborat, des d'una situació democràtica, permetés que cada força política exposés públicament les seves posicions, no és menys cert que s'han superat alguns límits. Hem d'entendre, doncs, el cansament de bona part de la ciutadania, i recordar que qui té la darra paraula no és aquest Parlament ni les Corts espanyoles, sinó el poble de Catalunya. I és imprescindible que els partits polítics estiguem a l'altura de les circumstàncies quan aviat ens caldrà la mobilització ciutadana de cara a les negociacions a Madrid, i després, en el moment decisiu del referèndum de ratificació.

Fetes aquestes consideracions, voldria iniciar aquesta intervenció en un debat fonamental per al futur immediat del nostre país recordant totes les persones que al llarg de la història han lluitat per la defensa de les llibertats nacionals. Les podríem simbolitzar en la figura del president Lluís Companys i en els milers de catalans i catalanes que varen lluitar per la democràcia i contra la dictadura franquista.

M'agradaria, en aquest sentit, fer especial esment dels diversos corrents polítics i ideològics que han sabut unir de forma indestriable la reivindicació de drets nacionals i socials, la lluita per la sobirania de Catalunya amb l'exigència de la millora de la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes concrets en cada moment de la història; persones d'àmbits diversos com Francesc Layret, Joan Comorera, Joan Reventós, Montserrat Roig o Cipriano García, entre moltes altres.

També és necessari citar avui aquí el que representà el projecte de Núria i el posterior Estatut de 1932, que donà lloc a la Generalitat republicana, i el projecte de Sau i l'encara vigent Estatut del 79, afegint-hi un reconeixement per a tots aquells que el varen fer possible, i que des del meu Grup Parlamentari voldríem concretar en els ponents, en nom del PSUC, Josep Solé Barberà, Jordi Solé Tura i Maria Dolors Calvet, i en els ponents de l'Entesa dels Catalans, com el senador Josep Benet o el recentment desaparegut Felip Solé Sabarís. I ho fem perquè la nostra convicció de la necessitat d'un nou estatut no es fonamenta a pensar que el poble català es va equivocar votant l'Estatut del 79, ans al contrari; ens sentim orgullosos del paper que el PSUC hi va jugar per tal de tirar endavant un text que ens retornava la capacitat d'autogovernar-nos. No té cap sentit valorar críticament aquells moments des de la còmoda i positiva consolidació democràtica que avui vivim.

Per al nostre Grup Parlamentari hi ha tres raons per elaborar un nou estatut. Primer, l'exigència de més autogovern i millor finançament. No ens conformem amb el que ara tenim ni amb la interpretació centralista que fins ara s'ha fet de les possibilitats que es desprenien de la Constitució i del mateix Estatut.

Segona, l'adaptació a noves realitats gairebé no existents l'any 79, com la pertinença a la Unió Europea o les noves tecnologies; l'aparició de fenòmens nous, com l'actual immigració, o el tractament més avançat, que la societat catalana avui demanda, de qüestions com l'equitat de gènere o els drets ambientals.

Però en tercer lloc, una opció democràtica. Han passat vint-i-sis anys, totes les persones de menys de quaranta-quatre anys d'edat, és a dir, la majoria de la ciutadania no varen poder votar en el referèndum del 79. Els ciutadans i ciutadanes de Catalunya d'avui han d'expressar lliurement la seva opinió en el referèndum que ha de cloure el procés. I al meu Grup li agradaria que ho poguessin fer la totalitat dels majors d'edat dels actuals 7 milions d'habitants de Catalunya, i superar els obstacles que encara els ho fan impossible a molts milers d'arribats d'altres països, que –cal repetir-ho– viuen i treballen a Catalunya i formen part del nostre poble.

Però hi ha un motiu fonamental de base per aprovar un nou estatut: la millora de la qualitat de vida de la ciutadania. Cal que la Generalitat disposi dels instruments legals, competencials i econòmics per contribuir a la felicitat de les persones en aquells aspectes en què l'administració pública pot col·laborar-hi: millorant l'ensenyament, la sanitat o el transport públic; facilitant l'accés a l'habitatge; evitant la destrucció del territori i del paisatge; garantint nous drets de ciutadania.

Per això no compartim opinions que mantenen que l'únic aspecte transcendent de l'Estatut és el finançament. És evident que cal acabar amb l'actual model, que no dona resposta a les necessitats de Catalunya, però els recursos s'han d'aplicar en base a unes competències i en el marc d'una administració limitada pels drets dels ciutadans i les ciutadanes. Aquesta és la garantia que els nous recursos vagin dedicats majoritàriament a garantir els serveis públics, el nostre estat de benestar, a lluitar contra les desigualtats i a eradicar la pobresa.

El meu Grup Parlamentari ha presentat durant tota la tramitació idees basades en el nostre projecte d'Estatut elaborat l'any 2003, i ha traslladat alhora a la Ponència les propostes de moltes entitats representatives de la societat catalana, de tot tipus i condició, però en especial, com és lògic, de les dels sectors socials, als quals ens sentim més propers.

Voldria destacar, però, dues característiques que hem volgut que presidissin la nostra tasca i que queden simbolitzades en el paper jugat pel president del nostre Grup Parlamentari, el conseller de Relacions Institucionals i Participació, Joan Saura: l'optimisme i la recerca del consens. L'optimisme que avui mantenim en relació amb l'Estatut ha esdevingut un element permanent en les nostres intervencions públiques. Que ningú no s'equivoqui: no era un optimisme ingenu, era un optimisme basat en l'anàlisi de la situació política i en la confiança que els interessos generals havien d'acabar imposant-se per damunt de lectures partidistes. Però, si m'ho permeten, afegiria que ha estat, a més, un optimisme necessari, necessari enmig de tants sorolls negatius.

La recerca del consens ha estat l'altre fil conductor de la nostra actuació. No ens ha costat gens, i hi creiem de

debò, ho hem après de l'Assemblea de Catalunya i del PSUC, i ho comparteixen els membres de la nostra col·lecció més joves i que no van viure la Transició. Portem el xip incorporat que en les grans qüestions, aquelles que hem anomenat pròpies de la reconstrucció nacional, hi cal, hi ha calgut sempre, un gran acord nacional d'autogovern. Quantes vegades no s'ha escoltat aquell mateix argument, en aquesta sala, de la mà de Josep Benet, Antoni Gutiérrez, Rafael Ribó o el mateix Joan Saura? Ho escrivíem amb claredat en la presentació de la nostra proposta d'Estatut l'any 2003: «L'obertura d'una nova etapa històrica en l'autogovern no pot ser patrimoni de cap força política. L'interès general de la societat catalana ha d'estar per damunt dels interessos partidistes.» Per això cal el màxim d'obertura i de consens entre les forces polítiques. Per nosaltres la recerca del consens és voluntat d'apropament, d'elaborar propostes que no descolloquin cap grup, de renunciar posicions pròpies, d'arribar a acords que ja no siguin propietat de ningú, perquè si tenen propietari ja no són de consens.

En el procés seguit per elaborar el nou Estatut s'han produït elements que volem valorar de forma positiva. Primer, la creació d'una ponència conjunta dels cinc grups parlamentaris i la renúncia del Govern de la Generalitat a enviar al Parlament un projecte d'estatut en forma de projecte de llei –opció legítima que va ser utilitzada pel Govern d'Euskadi, que ens hauria estalviat temps, però dubto molt que hagués afavorit el consens.

En segon lloc, el rigor jurídic. Estem parlant de política, però també d'un text legal, i era essencial, a més del pacte polític, assolir un text rigorós i ben elaborat. Una de les diferències, en relació amb el 79, és que el nostre país disposa avui d'una ampla experiència en l'administració, la universitat, en el món del dret constitucional, que ens permet plantar cara a la tradició centralista dels aparells de l'Estat.

Voldríem, des d'aquest punt de vista, reconèixer el paper positiu i enriquidor exigint pels lletrats de la Ponència: els senyors Joan Vintró i Ismael Pitarch, decisius en molts moments per aportar solucions tècniques que fessin viable l'acord polític.

També és de justícia reconèixer la qualitat dels materials elaborats per l'Institut d'Estudis Autònoms, dirigit pel professor Carles Viver Pi-Sunyer, que ha coordinat les aportacions plurals de molts especialistes. Bona part del fil conductor del nou Estatut té aquest origen, en especial la tècnica del blindatge de competències, una aportació innovadora i valenta.

I, finalment, volem reconèixer la tasca de tots i cadascun dels membres del Consell Consultiu, dels que varen donar suport al Dictamen i dels que varen presentar vots particulars. Com més creiem en l'autogovern de Catalunya més hem de respectar les nostres institucions, i el Consell és una peça clau del nostre sistema institucional. El Dictamen ens ha ajudat a acabar la tasca i ens omple de raons a l'hora de confrontar-nos a Madrid amb tota la carretada d'informes jurídics que pretenen donar arguments per diluir el model d'autogovern que hem dissenyat.

Tercera característica: la participació de la societat. Fou un gran encert iniciar les tasques de la Ponència escoltant les principals entitats de la societat catalana. I fou un gran encert obrir la participació del Govern a la resta de la ciutadania. Les aportacions de quatre-centes entitats i prop de cent mil ciutadans i ciutadanes, sistematitzades per la Direcció General de Participació Ciutadana, constitueixen un material de gran valor. El nostre Grup les ha tingudes ben presents en tot moment. La participació ciutadana era un dels principals objectius d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, ja des d'abans d'iniciar-se el procés.

Una altra qüestió. Per què tots els partits, tots, varem afirmar des del principi que calia respectar la Constitució? La resposta és evident: perquè som dins d'un estat de dret. Però, per què no intentar canviar abans la Constitució que l'Estatut? El nostre Grup és un ferm partidari de la necessitat de la reforma constitucional. Hem presentat públicament les nostres propostes per tal d'aconseguir el reconeixement d'un estat plurinacional amb estructura federal, però a ningú no se li escapen les dificultats del procés, no ja per incloure les nostres propostes, sinó fins i tot per tirar endavant les més que tímidas reformes anunciades pel president Rodríguez Zapatero.

El PP, partit contrari a les reformes constitucionals, és imprescindible per aprovar-les en exigir-se una majoria de dues terceres parts del Congrés de Diputats. En canvi, el PP, més enllà que ens agradaria que a Catalunya donés suport a l'Estatut, no pot bloquejar la seva aprovació ni al Congrés ni al Senat, ja que la majoria requerida és tan sols la majoria absoluta. Més clar impossible. Cal aprofitar ara, unes circumstàncies polítiques que no sabem si es repetiran.

Al llarg del debat intentarem demostrar, demostrarem que els continguts del nou Estatut ens permeten votar-hi afirmativament, des de la convicció d'estar donant suport a un text que suposarà una millora considerable al nostre autogovern i un sistema de finançament coherent amb les necessitats del país. No existeix cap motiu per votar-hi en contra des d'una perspectiva catalanista. És significatiu que mentre aquí hi ha encara qui dubta, els sectors centralistes i reaccionaris de l'Estat ho tenen ben clar. Només calia escoltar abans d'ahir el senyor Aznar.

La nostra coalició va decidir ja fa mesos votar «sí» a l'Estatut si s'incorporaven els dotze punts que passo a resumir. Primer, l'augment de les competències de la Generalitat i el blindatge de les antigues i les noves per evitar interferències de l'Estat. Segon, un nou sistema de finançament que apropi Catalunya progressivament als resultats del concert basc i navarrès. Tercer, inclusió de nous drets de ciutadania i de principis rectoris. Quart, reconeixement de Catalunya com a nació, del seu dret a l'autogovern i que els poders de la Generalitat emanen del poble català, que té dret a decidir lliurement el seu futur. Cinquè, una relació bilateral amb l'Estat espanyol que no exclou la participació en mecanismes de relació multilateral. Sisè, incorporació a tot l'Estatut de l'impacte de gènere: en els drets, en les competències, en el llenguatge. Setè, l'establiment d'un marc català de relacions laborals. Vuitè, el reconeixement

ment dels ajuntaments com a institucions de Catalunya i del principi de l'autonomia municipal, regulant els principis d'un règim local català. Després, també, l'equiparació del català al castellà, el dret i el deure de conèixer el català, afirmació de la unitat de la llengua, relacions amb la resta dels Països Catalans. Desè, adaptació del poder judicial a l'autogovern de Catalunya: el Tribunal Superior de Justícia com a darrera instància judicial. Creació d'un consell de justícia de Catalunya. Onzè, la participació de Catalunya a la Unió Europea. I, finalment, la introducció de mecanismes de participació ciutadana, inclosa la iniciativa de reforma de l'Estatut. Tots dotze punts són en el text que avui presentem. Per això votarem que sí.

Acabo agraïnt l'esforç de tots els membres de la Ponència al llarg d'aquests mesos. Ens ha permès conèixer-nos millor, i crec que avui, com a mínim des del meu punt de vista, les relacions personals amb tots ells i elles són millors que les que teníem en començar, perquè amb alguns pràcticament no ens coneixíem.

Resta per fer el debat aquí al Parlament, l'aprovació posterior a Madrid i el referèndum novament a Catalunya. Per a totes aquestes etapes valdria la pena tenir ben presents les paraules pronunciades pel president Francesc Macià l'11 de setembre de 1932, poc després de l'aprovació de l'Estatut. Deia, el president: «Aquest Estatut, obra de tots, és la branca de llorer que hem portat avui al monument de Casanova. Depèn de tots, de l'esforç constant de cadascú, de la col·laboració lleial de tots els matisos, de la convivència de totes les tendències, de la fidelitat de cada moment a l'esperit de Catalunya que aquest llorer sigui cada any més fort i amb branques més noves.»

Senyores i senyors diputats, amb l'esforç de tots, amb la col·laboració lleial de tots els matisos i la convivència de totes les tendències, divendres tindrem, segur, un gran Estatut, que serà de tothom.

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula, pel Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, l'il·lustre senyor Francesc Vendrell i Bayona.

El Sr. Vendrell i Bayona

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, senyor president de la Generalitat, potser els que porten més temps en aquest Parlament em podran desmentir en el primer que diré, però jo amb el temps que porto no recordo cap llei, cap projecte de llei, cap proposició de llei que hagi arribat en aquest Ple sense saber què passarà en la votació. No en recordo cap, de llei sectorial, que es pugui canviar l'endemà. I estem fent la reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que és el marc de convivència de tots, que suposo que no el podrem canviar demà i que s'hauria de pretendre que durés molt temps.

Dit això –he esgotat un minut–, crec que ja podria acabar, perquè aquest és el problema essencial, però, com que queda més temps, hauríem de continuar una mica més... (*Remor de veus.*)

Avui, avui és un dia important, i en això estic totalment d'acord. No sempre es poden reformar estatuts; no sempre tenim la possibilitat de fer entre tots i de contemplar el marc de convivència, el marc que ens ha de permetre créixer com a país, el marc que ens ha de permetre créixer com a catalans conjuntament amb la resta d'espanyols.

L'Estatut actual ens ho ha permès, ens ha permès créixer com a país. I negar això és negar una evidència i és negar una realitat. Ens ha permès, encara que a alguns no els agradi reconèixer-ho, una capacitat d'autogovern i una capacitat financera com mai havia tingut Catalunya en la seva història moderna. I ha permès que alguns que tant el critiquen hagin governat, bé o malament –aquest no és el debat–, durant vint-i-tres anys a Catalunya. I el que ha permès bàsicament –i el que ha permès bàsicament– és la convivència de la societat catalana, que és una societat, ens agradi o no, afortunadament, plural i complexa. I tot això és una realitat.

I aquest Estatut que ha permès tot això el volem reformar i no arribem en aquest Ple, precisament, en les millors condicions possibles. Des del començament dels treballs de la Ponència, ni en els pitjors somnis o mals somnis em podia jo almenys imaginar que arribaríem en aquest final, perquè, passi el que passi –ho sento, sé que hi hauran rumors–, el ridícul ja l'hem fet.

Toca presentar, diu l'ordre del debat, el Dictamen de la Comissió, el Dictamen de la Comissió del 29 de juliol de l'any en curs. Bé, no vull recordar què va passar el 29 de juliol de l'any en curs. Després de dinou mesos, varem fer un dictamen, que és el que toca presentar –que és el que toca presentar–, que és un desastre sense palliatius. I que, a més a més, i ho han dit il·lustres membres d'aquesta cambra, «és un dictamen que respon, en el 90 per cent, als posicionaments polítics d'Esquerra Republicana de Catalunya», cito. «I és un dictamen que respon a posicions nacionalistes», cito. Bé, si és un dictamen el que toca presentar avui –jo no parlo del text final, si és que n'hi ha; però parlo del dictamen que avui toca presentar–, és aquest, i no ho hem dit nosaltres. Per tant, després de dinou mesos de treball en Ponència, hem sigut incapaços d'arribar a mínims acords, d'arribar a mínims consensos, perquè, és clar, si el Dictamen respon en un 90 per cent a les tesis d'un partit, vol dir que només respon en un 10 per cent a les tesis de tots els altres, fins i tot nosaltres un trosset.

Per què hem arribat a aquesta situació, que és la que és, ens agradi o no ens agradi? Jo puc dir que a mi personalment no m'agrada gens. Hem arribat a aquesta situació, perquè ens vàrem plantejar ja a l'anterior legislatura la reforma de l'Estatut –el nou Estatut per a uns altres– com un objectiu polític en si mateix, com un objectiu electoral, com un objectiu de posicionaments polítics. I ens ho vàrem plantejar, a més a més, obviant, volent obviar diverses realitats, volent obviar diverses realitats en nom de l'ambició. Jo crec que l'ambició és bona i que l'ambició l'hem de tenir i que l'ambició s'ha de tenir sempre. Però l'ambició ha d'anar acompanyada del realisme. Sempre he dit una cosa, que tornaré a repetir aquí: quan un és ambiciós i no és realista, ve el banc i t'embarga la hipoteca o te l'executa. Ambició i realisme són dues coses que no són contradictòries.

I hem volgut obviar el marc de la Constitució. Ara tots parlem de l'Estatut dintre de la Constitució. Durant els treballs de la Ponència, això no era veritat, i la demostració que no era veritat és el dictamen del Consell Consultiu, entre altres coses.

Hem volgut obviar que, amb independència del marc constitucional –i estem en un estat de dret, i això és veritat–, amb independència del marc constitucional, hi ha una realitat que, ens agradi o no, avui és i ha ajudat que aquest país, aquest, Catalunya, Espanya en general, progressi, que és la realitat de l'Estat de les autonomies. I això també ho hem volgut obviar.

Hem volgut obviar que l'Estatut ha de ser un marc polític de tots, en el qual tothom pugui fer les seves polítiques, legítimes. I no ha de ser el marc polític d'uns, en què es defineixin unes polítiques, legítimes. Però tothom hi ha de poder jugar.

I a més a més hem volgut obviar més coses: que l'Estatut és una norma paccionada. Hem de fer l'Estatut que Catalunya necessita, això és veritat, però l'Estatut és una norma paccionada, que s'ha de negociar, que s'ha de pactar i que al final, acceptem-ho o no, és una llei de l'Estat, i que al final, acceptem-ho o no, és una llei que s'aprova a les Corts Generals. I que l'Estatut és un instrument per fer polítiques; no és un objectiu.

I hem volgut obviar que un estatut són competències, és finançament i són institucions. Tota la resta, que ja n'anirem parlant a la tarda, no és necessària a l'Estatut, màxim que no es vulgui definir un model de societat, com és el cas de drets i deures.

Era necessari reformar l'Estatut del 79? Ho deia abans, l'Estatut del 79 –i crec que ningú aquí ho pot negar– és un bon estatut, que ens ha permès ser el que som. I és un estatut que es va fer amb il·lusió, amb la il·lusió d'un poble, i potser sí, és veritat, sense experiència, perquè aleshores tots començàvem. I potser això és part del drama, que ara estem fent una reforma amb massa experiència i sense il·lusió.

Nosaltres varem dir des del començament i varem defensar, i érem l'únic partit que a la campanya electoral no portàvem la reforma o el nou Estatut, que no era necessària, estrictament necessària, la reforma de l'Estatut. Però, al mateix temps, és veritat que el temps ha evolucionat, que coses que fa vint-i-cinc anys eren impensables avui són perfectament pensables. També és veritat que la mateixa i positiva evolució de l'Estat de les autonomies ha fet que sortissin nous problemes, nous avantatges que en aquell moment, l'any 79, no es podien preveure. I també és veritat, per què negar-ho?, que és bo, sempre és bo, si és en benefici dels ciutadans i de poder fer polítiques per als ciutadans, millorar l'autogovern, delimitar bé –això de «blindar» sona a *ardor guerrero*, no?– les competències pactades, millorar el finançament que al final s'ha anat fent en el transcurs dels anys. Tot això és veritat, i, per tant, un pot pensar que encara que defenséssim que l'Estatut del 79 era un bon estatut, és un bon estatut i espero que després d'aquest Ple continuï essent un bon estatut, encara que l'Estatut del 79 fos tot això, adaptar les coses a les noves circumstàncies, negar-se a adaptar les coses a les noves circumstàncies és una actitud tancada. Però, en comptes de fer el que era lògic, que és agafar l'Estatut del 79

i començar a repassar-lo i veure què s'havia de millorar, i veure en el que havíem de progressar, veure què s'havia de retocar, hem volgut fer un estatut nou de dalt a baix. I hem volgut configurar –i ho deia abans–, des de Catalunya, un model d'Estat. I hem fet un estatut intervencionista, o l'hem volgut fer. Ara el Consultiu diu: «Vigili que s'han passat tres pobles.» I ara intencem corregir alguna cosa, però jo estic presentant el Dictamen del 29 de juliol de l'any 2005.

No ens equivoquem, no sé si al final hi haurà text. Hem volgut fer la Constitució catalana; farem veure que és una constitució. Hem prescindit del realisme; tot el procés és d'una manca de realisme total i absoluta. Començant pel títol –començant pel títol. En comptes de dir: «Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de l'any 1979», com que això no es pot dir –mira que és simple...–, com que això no es pot dir perquè uns el volen reformar, els altres el volen fer nou i els altres no sé què, hem de fer aquest títol que ha llegit el president del Parlament, que jo no tornaré a llegir perquè, si no, esgoto un minut, i que un expresident del Congrés diria a continuació una frase. Hem llegit aquest títol immens... Manca de realisme.

O, si em permeten, per relaxar una mica l'ambient, que de tant en tant és bo i fins ara encara no he fet cap acudit, home!, l'Estatut d'autonomia ha de definir el territori, ha de definir el territori, dintre d'Espanya, del qual és l'autonomia catalana. I com que es veu que... És clar, l'única manera de definir el territori de Catalunya és parlant de les províncies. És el que fa l'Estatut del 79: «les comarques compreses a les províncies de». Però com que, de les províncies, no se'n pot parlar, per tant no ho podem definir, hem de fer aquesta fórmula tan surrealista de l'article 9, com: «El territori de Catalunya és el que correspon als límits geogràfics i administratius de la Generalitat en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Estatut.» Home!, amb una mica de sort, si aquest Estatut s'aprova, serem una nació, però una nació sense territori. Vull dir, hem fet un pas endavant. Per manca de realisme. Això sí –això sí–, quan hem de parlar del sistema electoral, eh!, com que ens hi juguem moltes coses, aleshores fem servir la paraula «província». Això és manca de realisme.

I l'hem fet intervencionista des de l'article 1 fins al 218. I no ho dic perquè sí. A l'1 –i ja en parlarem a la tarda–, intervenim, decidim que el que una minoria pensa –que Catalunya és la seva nació– ha de ser el que tot Catalunya ha de pensar. I en el 218 posem com el Congrés dels Diputats –com el Congrés dels Diputats– ha de procedir a la reforma de l'Estatut. Intervenim aquí, intervenim allà, intervenim a tot arreu on ens sembla oportú intervenir.

Hem participat en la Ponència. I aquí voldria fer l'agraïment als lletrats i voldria fer l'agraïment als meus companys de Ponència. No diré que hem treballat bé, però hem treballat, i almenys hem treballat amb il·lusió; hi han hagut moments de tensió però això suposo que és normal. Nosaltres hem participat en la Ponència fent aportacions. Jo penso que hem participat en la Ponència amb lleialtat, intentant-hi aportar, sincerament, en alguns moments amb algun sentiment d'incomoditat. I també en posaré un exemple. En el procés d'esmenes

en la Ponència legislativa totes les esmenes del Partit Popular van ser refusades d'ofici. Ara molt del que deien aquelles esmenes ho han tingut de posar perquè ho ha dit el Consultiu. Home!, no devien ser tan dolentes, dic jo –dic jo. Però nosaltres, que som així, hi hem participat amb lleialtat, hi hem participat fent aportacions, i si aquest Estatut fa el pas i es remet al Congrés dels Diputats, continuarem fent aportacions i continuarem participant amb lleialtat.

Avui no votem un concepte, no votem la reforma aquesta tan llarga de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Ni votem un concepte que se'n diu «drets i deures», ni votem un concepte que se'n diu «competències»; avui votem un text. I el nostre vot serà en relació amb aquest text.

No estem en contra de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, òbviament –n'hi ha un i el defensem–, i no estem en contra de l'adaptació d'aquest Estatut a les noves circumstàncies, òbviament; estem en contra –allà on estiguem en contra– d'un text, d'un text concret, amb majúscules i minúscules, amb comes i punt i comes. I que ningú interpreti les coses d'una altra manera. Però el text que avui tenim, el text del Dictamen de la Comissió del 29 de juliol, és un text que no podem votar a favor.

Espero que, si el tràmit continua, puguem entre tots –nosaltres, ho torno a dir, amb tota la lleialtat i fent aportacions– fer un text final que pugui ser útil, realment útil, als ciutadans de Catalunya, amb ambició però al mateix temps amb realisme. El d'avui no és això.

Gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'il·lustre senyor Joan Ridao i Martín.

El Sr. Ridao i Martín

Moltes gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, sens dubte assistim a un moment històric i a una sessió històrica. I no només perquè vivim en el context més propici en molts anys per aprovar aquest nou Estatut, immersos com estem en un autèntic procés constituent, en allò que algú ha denominat una autèntica segona transició, fins i tot equiparable a aquells primers anys que van fer possible l'adveniment de la democràcia, sinó perquè estem convençuts i esperançats que, amb l'empenta decidida de tots els partits de tradició catalanista, de tots els partits que volem l'Estatut, acabem aprovant divendres un text, un text que deixi enrere l'Estatut de 1979, i que de ben segur servirà per assegurar la nostra identitat nacional, per assegurar el nostre benestar i la cohesió social, i la nostra modernitat també com a país, com a poble. Però que alhora –no ens enganyem– també contribuirà a la transformació del model d'Estat en una línia plenament reconeixedora de la plurinacionalitat. Qui ho ha entès més bé, fins i tot que nosaltres, és el mateix José María Aznar, que aquestes últimes hores venia a donar la raó, probablement amb paraules desafortunades, a aquells qui plantejgem una autèntica sacsejada del model d'Estat.

Perquè si la primera Transició ens va portar la democràcia, les més elementals llibertats individuals, la segona transició ens ha de portar, senyores i senyors diputats, la plurinacionalitat. Per cert, una reivindicació i una aspiració que està en la trajectòria històrica d'Esquerra Republicana, des del 1931, però que es defensa de forma entusiasta des del 1978, quan, per cert, no va donar suport a aquesta Constitució. O des del mateix moment, per cert, de l'aprovació de l'Estatut de 1979: el mateix Heribert Barrera, que va ser president d'aquesta cambra, baixant de l'avió del pont aeri que va portar els diputats catalans a Madrid, no va voler anar pas a Palau a festejar l'aprovació d'un estatut que considerava no només insuficient, sinó també un mal necessari.

I, per cert, una reforma que Esquerra Republicana –malgrat que avui té molts valedors, i, de fet, nosaltres ens en felicitem– ha defensat en solitari en aquesta cambra des de 1980. Vull recordar que Esquerra Republicana va donar el seu suport a la investidura del president Jordi Pujol precisament a canvi d'aquesta reforma inèdita de l'Estatut. Hi va donar el seu suport perquè va entendre, com avui ho entenem nosaltres, que aquell Estatut es va negociar a l'ombra d'una transició tutelada pels hereus del franquisme i perquè, tot i la recuperació de les nostres institucions d'autogovern, aquell Estatut, evidentment, no responia ni de bon tros a les mateixes expectatives i demandes del poble català que de forma multitudinària va sortir al carrer. I ara, lògicament, vint-i-cinc anys més tard, evidentment, és més urgent que mai.

I és més urgent que mai perquè hi ha hagut canvis al món, i hi ha hagut canvis que també ha experimentat el nostre país –la creixent dependència política i econòmica; la nova immigració; els efectes més nocius, més perversos de la globalització econòmica i cultural, i també l'impacte de les noves tecnologies–, que, en definitiva, han acabat afeblint encara més un estatut ja per si mateix petit, un estatut modest, un estatut, en definitiva, que ara com ara no té eines per poder actuar, per manca de sobirania, davant d'aquests nous fenòmens.

Volem, doncs, abans que res, per tant, un nou estatut i un nou finançament, lògicament, per fer front als desafiaments d'una societat moderna i competitiva com la nostra. I deixin-m'ho dir molt clar, l'emergència d'un nou govern, d'un nou govern catalanista i d'esquerres, ho ha fet possible. Després d'anys d'inoperància, després d'anys de paràlisi, després d'anys d'un possibilisme a ultrança basat..., legítimament, però basat en l'estratègia del «regat» en curt i basat en la política del peix al cove. I un nou govern –permetin-me també la immodèstia– en què s'ha notat també la mà d'Esquerra Republicana. S'hi ha notat el paper decisiu d'Esquerra Republicana des del primer moment, situant en el frontispici del pacte del Tinell aquesta reivindicació i aquesta demanda d'un nou estatut com a principal objectiu en l'horitzó de l'actual legislatura. Com decisiu també ha estat el paper del nostre Grup Parlamentari en aquesta cambra, tirant en la mesura que ha estat possible del carro de la Ponència per evitar en molts moments portar-lo pel camí del pedregar, quan, per cert, les energies partidistes han amenaçat en més d'un moment a malbaratar aquest procés, a destruir les il·lusions i les aspiracions de tanta gent, de tot un poble.

La via catalana, com s'ha denominat aquest procés, és, per tant, la suma de l'impuls de tot un govern, però també de l'acció decidida del Parlament, del Parlament on, per cert, tots els partits, sense exclusió –sense exclusió–, han pogut dir la seva; per tant, han pogut fer sentir la seva veu.

I el repte no era fàcil. No era fàcil perquè, efectivament, hem hagut de fer una reforma en el marc d'una constitució que per molts és una autèntica camisa de força. Una constitució, per tant, que, a pesar de l'aparent dinamisme i flexibilitat del model d'Estat, té unes limitacions que són prou evidents, i que, per cert, les reformes que en aquests moments s'hi estan impulsant des d'altres instàncies polítiques no corregiran.

Hem hagut de treballar, per tant, dins de les fronteres dels límits dels contorns molt rígids d'una constitució que volem canviar des d'ara. Ho hem dit: és una eina oscada que hem de canviar; una eina, per cert, una constitució que conté un repartiment de les competències i un sistema de finançament totalment indeterminat, fragmentari, allò que tècnicament se'n diu «desconstitucionalitzat». Una constitució que consagra una més que precària protecció de l'autogovern a través d'un instrument com és el Tribunal Constitucional que ha estat no sempre un àrbitre neutral, i un àrbitre que, a més a més, ha de dirimir una cosa fonamental, que és els conflictes entre l'Estat i els territoris; un àrbitre en què, per cert, les comunitats i territoris no intervenen en la designació dels seus magistrats, a diferència dels estats federals; un element més en què es nota la debilitat del principi federal que alguns hi veuen, en aquesta Constitució. Una constitució amb un nul reconeixement de la pluralitat interna de l'Estat, que no té absolutament res a veure amb l'esquema clarament descentralitzador d'una federació democràtica, pluralista, qual·sevol... –l'exemple més palmari: la clara asimetria que en aquests moments hi ha entre el català i el castellà. I una constitució amb una absència, diria clamorosa, de mecanismes de participació dels territoris en els òrgans de l'Estat: en el Tribunal Constitucional, en el Consell del Poder Judicial, en les empreses públiques i en un llarg etcètera.

I si això no fos poc, evidentment, l'evolució de l'Estat de les autonomies en aquest quart de segle no ha estat pas positiva. Els successius pactes autonòmics entre els diferents partits a nivell estatal van comportar inicialment, contra les aspiracions de Catalunya, del País Basc..., van portar un mapa autonòmic totalment harmonitzat. La generalització del procés autonòmic, un procés tan discutible com avui irreversible, ens ha portat a allò del «café per a tothom», la victòria pòstuma d'allò que deia l'any 32 el mateix Ortega y Gasset quan es discutia l'Estatut aprovat per Catalunya. I ens ha portat també al llarg d'aquests anys a una creixent administrativització de l'autonomia política, amb l'abús de la noció d'«interès general», amb el famós principi de solidaritat, amb l'expansió fins a límits grotescos de la legislació bàsica estatal i amb l'abús de les competències transversals, fins al límit de la, finalment, jo diria, amenaça velada, no consumada, del Partit Popular, de portar-nos aquella segona descentralització, en què, per cert, l'únic que s'havia d'aprimar eren els territoris, les comunitats, no pas l'Estat, per beneficiar els municipis,

la qual cosa compartim, però que evidentment no comportava que l'Estat s'aprimés ni un mil·ligram.

Una altra dificultat, que té dues cares. Hem hagut de fer un esforç important de negociació. Hem hagut d'aprovar, aprovarem, eventualment, un estatut per una majoria qualificada de dos terços. Evidentment, aquesta majoria qualificada és la màxima garantia de l'empenta i la legitimitat democràtica d'un nou estatut a Madrid. Però, evidentment, aquesta àmplia majoria i aquest ampli concert, no econòmic, sinó polític, evidentment requereixen un esforç de negociació en què, evidentment, han aflorat les diferències, molt notables, i les tensions ideològiques que hi ha entre els partits d'aquesta cambra. I, per tant, hem hagut de conciliar i arribar a una síntesi, jo crec que sí, una síntesi molt delicada, entre aquells que legítimament defensen unes modificacions, alguns elements nuclears del model d'Estat, més competències, en la línia, diguem-ne..., amb una direcció federal, diguem-ne, d'un estat simètric, plenament cooperatiu, i aquells qui hem defensat des del primer dia una clara simetria, una bilateralitat en les relacions Catalunya - Espanya, no només en l'univers simbòlic, sinó reivindicant el dret a l'autodeterminació o defensant un pluralisme d'arrel historicista, o, fins i tot, defensant a ultrança un finançament singular.

Per cert, una visió i un pluralisme que han estat absents..., que és el que ha estat absent històricament i tradicionalment del constitucionalisme espanyol, el de tota la vida, més inclinat, per cert, a afavorir les majories estatals que no pas les minories nacionals.

I el darrer obstacle, probablement l'obstacle a venir, i és que, evidentment, l'Estatut, per la seva naturalesa, és una llei orgànica estatal, bilateral, una norma paccionada, però, efectivament, la lògica, en aquest cas la lògica històrica, ens diu que l'Estatut del 31 va ser retallat, l'Estatut de Sau, pràcticament en el pont aeri, i en aquests moments també corre el perill de poder experimentar alguna laminació, alguna retallada. I, per tant, la història demostra, per tant, que hem d'afrontar, també, una segona discussió, un segon debat, que serà molt transcendent.

Amb tot, el Dictamen que avui hem presentat els diferents ponents i diputats que hem intervingut, després d'àrdues negociacions, després de consultes a la societat civil organitzada, després d'una feina excel·lent desplegada pel doctor Viver i Pi-Sunyer al capdavant del seu equip a l'Institut d'Estudis Autonòmics, amb la contribució de tots els partits i de tots els ponents, és un estatut molt potent i és un estatut molt ambiciós, i és un estatut que està, per cert, a anys llum de l'Estatut de 1979. No es pot afirmar sense rubor –sense rubor– que aquest és un estatut que està per sota dels cinquanta-set escassos articles de l'Estatut de l'any 1979, i només es pot dir o bé per ressentiment o bé per estultícia, o bé per un simple càlcul egoista i partidista.

I, per tant, hi ha moltes raons –se n'han dit algunes, jo en diré algunes altres– per donar un «sí» a aquest Estatut: perquè és un estatut per la Catalunya social i pel progrés econòmic; perquè és un estatut per la llibertat nacional, perquè al llarg dels seus més de dos-cents articles, que ara no puc glossar, per descomptat, defineix Catalunya com a nació, que per si sol ja val molt la pe-

na, fins i tot, donar el «sí» a aquest Estatut, perquè Catalunya s'hi defineix com una nació, que té drets històrics i que en aquests drets històrics també es fonamenta el seu propi autogovern, i que situa el català en plena igualtat jurídica real i no formal amb el castellà, i que situa el Tribunal Superior de Justícia com la màxima instància judicial de Catalunya, i que enforteix les relacions i els vincles amb altres territoris amb què Catalunya manté relacions de caràcter cultural, lingüístic i històric, i que consagra una presència directa de Catalunya a la Unió Europea, però també davant de les instàncies internacionals, i, per tant, amb què Catalunya tindrà una veu al món.

I amb un finançament just, un finançament que ens acosta al concert econòmic. I aquí tots plegats hem de fer un exercici d'honestedat. Diguem les coses pel seu nom. Aquí ningú no ha posat sobre la taula una proposta de concert econòmic, senzillament per una raó: perquè, a diferència del *cupo* basc, aquí tots els partits plantegen un sistema de concert que se'n diu «cooperatiu» o «solidari». Per tant, aquí tots estem disposats a contribuir al sosteniment de les càrregues d'altres territoris menys desenvolupats.

El que hi ha sobre la taula en aquest moment són dues propostes que s'acosten al concert, però que és solidari, i dues propostes que pretenen garantir els mateixos resultats, amb un termini de temps raonable, al concert basc. Jo no sé –ho he dit en més d'una ocasió– si això és un concert o és un recital, però s'assemblen com dues gotes d'aigua –s'assemblen com dues gotes d'aigua. I en podem dir, si vostès el volen batejar, com el «concert a la catalana». Però, sincerament, en aquests moments uns i altres som presoners, som víctimes, d'un fals debat nominalista. No es pot insistir a dir que el que es proposa és un concert econòmic quan no ho és, com tampoc es pot insistir a hores d'ara que en aquests moments hi ha propostes *inconstitucionals* sobre la taula, senzillament perquè és un debat superat, en aquests moments. És un debat superat, perquè el que hi ha sobre la taula és la síntesi de les dues grans propostes sobre finançament que han fet els partits majoritaris d'aquesta cambra.

I què ens diu, aquesta proposta de síntesi? Ens diu que queda perfectament blindat el model de finançament, que l'Estatut l'estableix, que és singular, que preval l'Estatut i el model sobre qualsevol norma estatal. Què ens diu? Que se cedeixen tots els tributs i, per tant, opera la cessió, a través d'aquest Estatut, i que el rendiment és de la Generalitat. A través de què? D'una agència tributària pròpia. La clau de Letamendi la tindrà la Generalitat de Catalunya, la tindrà perquè gestionarà, recaptarà, liquidarà i inspeccionarà tots els tributs. Per tant, el conjunt de l'esforç fiscal que fem els catalans. I a través, també, d'un sistema bilateral, d'un sistema bilateral que és el que determinarà, de mutu acord entre l'Estat i la Generalitat, l'aportació que hem de fer a la despesa que fa l'Estat a Catalunya, però també el percentatge de solidaritat que Catalunya vol fer.

No canviar el model en aquests moments –no canviar el model– significa senzillament condemnar aquest país i, per tant, posar-lo en risc, i posar-ne en risc el benestar i la cohesió.

I és un estatut amb més drets civils, socials, democràtics, a través d'una llarga vintena d'articles que consagren aquests drets com a plenament subjectius i que els atorguen un sistema d'especial protecció jurisdiccional a través d'una sala especial del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya; drets en l'àmbit de la família, de la infància, de la joventut, de la gent gran, de les dones, de la salut, un llarg etcètera.

I que obre la porta, per només posar un exemple, a la universalització, per exemple, dels serveis socials, de l'atenció a les famílies, a la gent gran, i que consolida, per tant, el dret als serveis públics de qualitat.

I, finalment, un estatut amb més i millors competències, i, per cert, amb més traspassos. I només posaré dos exemples fonamentals. Si s'aprova aquest Estatut, la Generalitat podrà gestionar els ports i els aeroports, unes infraestructures que ens són vitals per poder gestionar el nostre progrés, el nostre país. O podem, per exemple, acollir millor la nova immigració. A través de què? A través d'expedir permisos de treball, permisos de residència. Per tant, regulant tot el règim d'estada dels estrangers a Catalunya. O, per exemple, intervenint conjuntament amb l'Estat, cosa que avui no passa, en la fixació de les directrius del contingent, del nombre de treballadors extracomunitaris, que cada any ve a Catalunya. Si han de venir 600 matricers polonesos o han de venir 200 treballadors del camp del Magrib, això ho decidirà Catalunya juntament amb l'Estat.

Vull acabar, senyor president, senyores i senyors diputats, en nom del meu Grup Parlamentari, dient el següent: És públic i notori que Esquerra Republicana ha fet i farà un gran esforç polític, tècnic, perquè s'assoleixi un bon acord a l'entorn d'un estatut ambiciós i potent.

És obvi, també, que no és el moment d'enrocar-nos en posicions inflexibles. Ningú no és infal·lible en aquesta vida. A més a més, ningú no pot pretendre que les seves propostes són les que el país necessita. Això és un exercici de presumpció jo diria que bastant estèril. Les en un altre moment legítimes diferències partidistes s'han d'aparcar, s'han d'aparcar si no volem tots plegats posar en perill la consecució d'un objectiu de país, que no de partit, com és l'Estatut. I assistim, a més a més, a un moment que el que ens demana a tots plegats, a totes i a tots, és seny, sensatesa, responsabilitat i esforç negociador. I negociar vol dir transigir. I negociar vol dir arribar a un comú denominador que pugui satisfer tothom i que no incomodi ningú.

Catalunya no es pot permetre un fracàs, perquè Catalunya no té un pla B. Potser algun partit sí que el té, però Catalunya i els catalans no el tenen. I, per tant, vull dir molt clar que no són admissibles, no ens semblen tolerables, ni el derrotisme, ni la desesperança, ni l'escepticisme d'alguns, encara que sigui embolicats amb la bandera del maximalisme, ni tan sols dir que no passarà res si no s'aprova aquest Estatut. Passaran coses, i molt dolentes: no hi haurà ni millor finançament, ni més competències, ni més traspassos, ni Catalunya serà una nació, ni drets ni deures; no hi haurà res de tot això. I hem de tenir la valentia de dir als catalans i catalanes que això passarà si algú invalida i fa impossible l'aprovació d'aquest Estatut.

Per tant, no és hora de buscar vencedors ni vençuts. Això no és una dura pugna partidista en què finalment algú pretén acabar doblegant el genoll de l'adversari a la recta de meta.

És evident que tot això, si passa, que espero que no, portarà al desànim, portarà a la desmobilització i portarà, evidentment, a una posició de perdedors, no d'un partit o de l'altre, a una posició d'un país perdedor, al que, per cert, totes les comunitats autònomes passen al davant presentant altres reformes d'estatut en aquests moments davant de les Corts Generals.

Nosaltres, per tant,ensem modestament –potser estem equivocats– que hi ha tot un altre escenari i una altra estratègia possibles. Hi ha una altra estratègia que no és ni la del Govern ni la de l'oposició, que no és la dels nacionalistes contra els no-nacionalistes, ni la dels dretes contra els d'esquerres. Hi ha una altra estratègia, senzillament, que és aprovar un estatut per als catalans. Aquest és el millor exercici de patriotisme que podem fer en aquests moments.

Hi ha un altre escenari, que és, per tant, el de la concòrdia, el de no incomodar ningú, el d'arribar a un acord satisfactori amb què tots sortirem guanyant. Tots hi sortirem guanyant, perquè aquesta unitat, a més, serà, per cert, el millor antídoto contra el virus de la retallada a Madrid i és la millor garantia per dotar l'Estatut de l'empenta, de la força, de la legitimitat democràtica necessària, perquè sigui definitivament aprovat pel bé del país i pel bé de la seva gent.

Per tant, només em resta, senyores i senyors diputats, agrair la feina feta per tots els ponents, reiterar el reconeixement al doctor Viver, a l'Institut d'Estudis Autonòmics, al Departament de Relacions Institucionals, per la seva empenta en tot moment, i també l'excel·lent feina i tasca feta pels lletrats Joan Vintó i Ismael Pitarch. Que tinguem sort.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, l'illustre senyor Miquel Iceta.

El Sr. Iceta i Llorens

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, començaré per on habitualment s'acaben les intervencions, però així evitaré el risc de perdre algun agraïment i reconeixement que crec que s'han de fer.

En primer lloc, als lletrats, ha estat dit, als senyors Vintó i Pitarch, i al gestor de la Ponència, el senyor Principal.

Reconeixement a en Carles Viver i Pi-Sunyer, que ens acompanya i a qui saludo, que, com a director de l'Institut d'Estudis Autonòmics, ens ha proporcionat els materials de base sobre què hem treballat, intentant no empitjorar-los. No sé si sempre s'ha aconseguit.

L'agraïment a les entitats i als ciutadans que ens han fet arribar propostes i neguits. Els ho diré: més neguits que propostes. És lògic. Les propostes han de sortir d'aquí i han de ser bones, i una proposta no és més patriòtica que una altra; potser més eficaç, potser més apamada, potser més garantista, però no més patriòtica que una altra, la de ningú; totes ho són.

Reconeixement al Consell Consultiu de la Generalitat, que amb el seu Dictamen –tot el seu Dictamen, un dictamen– ens ha proporcionat la màxima garantia jurídica combinant el que no sempre és fàcil: ambició nacional i rigor constitucional.

Reconeixement al conseller Joan Saura per la seva tasca d'impuls a aquest procés. Joan Saura, a més, juntament amb Josep Huguet i el conseller Antoni Castells, ha inspirat el sistema de finançament que forma part del projecte que avui dictaminarem i a què ja hem pres cura d'incorporar elements rellevants de la proposta presentada per Convergència i Unió.

Un reconeixement especial a una persona que no ha estat a la Ponència, que no ha estat al Govern: Josep-Lluís Carod-Rovira, pel que ha fet perquè haguem pogut arribar fins aquí. Reconeixement... (*Veus de fons.*) Sí, jo crec que és de persones agraïdes i justes mencionar aquelles persones que des del primer moment han tingut un compromís personal perquè això tirés endavant, sabent que l'acord vol dir renúncia, que el patriotisme també és transigència amb la resta de conciutadans, sí.

Reconeixement a l'impuls polític del president de la Generalitat, que ha demostrat que la presidència de la Generalitat és un instrument al servei del país i no una eina de partit. Això que a vegades ens incomoda –als socialistes, dic– també ens omple d'orgull.

Reconeixement als membres de la Ponència, tots i cadascun. Permetran que només citi els que m'han fet, diríem, perdre més hores, eh? En Jaume Bosch i en Joan Ridaó tenen aquesta consideració, els que hem dedicat més temps per posar-nos d'acord i a voltes, també, per barallar-nos. Però el reconeixement a tots –tots–, perquè de tots hem après.

Entendran que l'últim reconeixement vagi una mica més –ara sí– a casa, a Lúcia Santos i a Laia Bonet. Sense elles el nostre Grup no hauria pogut fer una contribució que no qualifiqui, la que és, en aquest treball estatutari, i, a més, per la seva capacitat d'incorporar aquells elements que juristes, de forma discreta i desinteressada, ens han fet arribar per intentar millorar el text o per evitar que empitjorés, que de tot hi ha hagut.

No cal que els digui que sento un especial orgull per poder pujar a aquesta tribuna, representant el meu Grup, en aquest tràmit parlamentari. Si m'ho haguessin dit fa un temps, no m'ho hauria cregut, però és així: estem en condicions de fer el pas endavant en matèria d'autogovern i finançament més important de la història contemporània de Catalunya, el tenim ja aquí, i a mi m'ha tocat, perquè així ho han volgut les meves companyes i els meus companys, representar-los en aquest debat.

No hi hem arribat per casualitat a aquest moment; i potser aquí faré alguns reconeixements addicionals, que s'han de fer. Hem vingut aquí perquè hi va haver una constitució l'any 78, que no hauria estat possible sense una lluita antifranquista. Hem arribat preservant unes institucions datades de segles, que han mantingut una continuïtat que no es dona a cap altre poble hispànic. Per tant, moltes vegades parlem del passat recent, però això no vol dir –no ens ho podem permetre– oblidar el passat més remot. És el moment, doncs, de fer algunes,

alguns reconeixements històrics. Sempre es fan injustícies, quan es fan; intentaré no fer-ne cap.

Si parlem dels darrers vint-i-cinc anys, permetin-me només un nom: el president Jordi Pujol. Queda dit i de cor: Catalunya i el seu autogovern no serien avui el que són sense el paper del president de la Generalitat Jordi Pujol. I ho volem dir.

Anem una mica enrere, a aquella lluita antifranquista que va fondre en un sol poble una comunitat que podia no haver estat un sol poble, que feia possible que, en alguns Onze de Setembre, allà on hi havia d'haver una estàtua i un honor hi hagués més una llengua que una altra i potser no la que tots hauríem suposat. Aquella lluita ens va fer un sol poble, protagonitzada per moltíssims –per moltíssims–, i, per tant, aquí la injustícia segur que és clara, però jo vull citar el PSUC, que encara hi és, en els rengles d'Iniciativa, i també en els del PSC, i segurament també en els d'altres partits, perquè el PSUC va donar per a molt. Permetin-me, si parlem del PSUC, evocar Gregorio López Raimundo i Antoni Gutiérrez Díaz –de justícia, crec.

Recordem també aquells que mai van deixar que la flama s'apagués. Dubtava a explicar-los quin va ser el primer llibre que el meu avi em va regalar –un llibre d'en Maurici Serrahima amb què contestava Julián Marías, editat en català l'any 69–, però m'ha semblat potser més coneguda la intervenció de Pau Casals a l'Assemblea General de les Nacions Unides: «I am a Catalan», va començar.

Recordar la Mancomunitat, recordar la Generalitat republicana, els presidents de la Generalitat Macià, Companys, Irla i Tarradellas. Els agraïrem el que han fet, però segurament no prou.

Per què he fet aquest salt en la història? Perquè a nosaltres, els drets històrics, no ens els ha de reconèixer ningú, perquè vam tenir, a diferència de qualsevol altre poble d'Espanya, l'honor de restablir una institució que no s'havia perdut perquè –recordem-ho– Josep Tarradellas no va voler tornar al seu país fins que no ho va poder fer com a president de la Generalitat de Catalunya, reconegut per unes autoritats d'un origen democràtic, diríem, discutible –no farem judicis tremebunds de l'any 77, almenys nosaltres no, però va aconseguir-ho.

I, en el moment de recordar això, permetin-me –i ho entendran– que recordi un president del Parlament, Joan Reventós, que mai no va dubtar que en les obligacions de les forces antifranquistes a l'Assemblea de Catalunya hi havia el retorn de les institucions i el president, i que va saber a més –i jo crec que és interessant recordar-ho avui– renunciar a protagonismes que li podien haver correspost pel resultat magnífic dels socialistes de Catalunya l'any 1977, en favor d'un govern d'unitat. Ambició, generositat i pacte: aquesta és la divisa de Catalunya, la que ens va fer imparables llavors i la que ens hauria de fer imparables ara.

Nosaltres som dels convençuts que l'única manera d'aprofundir en l'autogovern de Catalunya és tenir també una visió de reforma federal d'Espanya. Són indistingibles. No podrà haver-hi més autogovern sense, al mateix temps, un full de ruta –si es pot fer servir l'expressió–, una voluntat transformadora d'Espanya.

I diguem que això ens posa en aquests moments davant d'una responsabilitat especial, perquè la conjuntura, des d'aquest punt de vista, ens és favorable. Però dèiem «arribar fins aquí», i molts havien demanat arribar fins aquí, i alguns fins i tot abans que nosaltres. És cert, Esquerra Republicana ja l'any 80 demanava una reforma de l'Estatut. Crec que era prematur, francament –crec que era prematur. El pacte era prou recent; les institucions, malgrat la seva història, prou tendres perquè afermessin primer el que ha estat l'etapa més profitosa de Catalunya en els darrers tres segles. Veure-hi clar abans que els altres és un mèrit; apressar-se a fer coses quan no hi han les condicions, hauria estat temerari. N'hi ha una mica per a tots.

La segona vegada que jo recordo que s'havia plantejat aquesta possibilitat de reforma, la va fer de forma inesperada, sense demanar permís, un candidat socialista a la presidència de la Generalitat, Joaquim Nadal, l'any 95. Va reprendre el fil, a les nostres files, Pasqual Maragall l'any 99. No va ser possible. Llavors hi havia una majoria parlamentària, formada per Convergència i Unió i el Partit Popular, que no considerava que això fos una prioritat; fixin-se bé com ho dic: que no considerava que això fos una prioritat.

Ha arribat el 2003, altres protagonistes, altres voluntats, altres moments. És el moment de fer-ho. Hi ha una majoria aclaparadora en aquesta cambra per fer-ho. Hi ha una disposició favorable, que alguns han pogut comprovar *in situ*; a alguns potser no ens calia tant perquè n'èrem molt conscients. Hem d'aprofitar aquest moment. Si hi ha hagut algun moment a la història de Catalunya que ens hem trobat amb la possibilitat d'una complicitat activa del Govern d'Espanya per a una reforma d'aquestes característiques, és ara. Això no ens estalviarà cap problema, com els que anem més sovint a Madrid i els que hi van menys deuen haver pogut comprovar. Però és que són la disposició i l'oportunitat, les que Catalunya ha d'aprofitar.

Catalunya endins, la voluntat és certa, clara, àmplia, compartida. Catalunya enfora, la possibilitat està oberta. Jo espero –i a mi m'ha passat el mateix que al senyor Ridao– que ningú ens torni a dir que PP i PSOE són el mateix, i menys després d'escollar les recents declaracions del senyor Aznar, francament. Afortunadament, ni canvi de règim, ni guerra civil. Estem davant de la possibilitat de fer una reforma profunda, profunda a Catalunya, profunda a Espanya, volguda, acordada. És cert que algunes admonicions eren precautòries, em fa l'efecte, però jo crec que no passarà. Ni canvi de règim ni guerra civil. Més autogovern, més finançament, Espanya federal, això sí, ho podem fer, si volem i ens hi posem d'acord.

Fa ben pocs dies hem tingut –perquè ja saben vostès que les paraules se les enduu el vent– fets que abonen, al nostre judici, les paraules que acabo de pronunciar. Fa molt pocs dies, el Congrés dels Diputats aprovava el Projecte de llei per retornar els papers de Catalunya confiscats durant la Guerra Civil. Fa pocs dies coneixíem tots, amb goig, la decisió d'un organisme internacional de reconèixer un domini d'internet puntcat. El que no sé si és tan conegut... –explicaré una anècdota–, els que se n'han alegrat no sé si coneixen que això ha

comptat amb una posició favorable del Govern d'Espanya; els contraris només hi han sabut veure això. Era molt divertit aquell dia, per exemple, comparar les portades d'*El Punt* i de l'*ABC*.

Però ho dic perquè a vegades amortitzem massa ràpidament alguns èxits que precisament ho són de tots, i no hauríem de fer-ho. Quan ens havien de dir que tindríem un govern a Espanya que defensés el reconeixement del català a la Unió Europea? Segur, molts diran: «Abans, hauria hagut d'arribar», segurament; molts no ho han pogut veure. Però el que sí que seria –amb perdó– de ceguesa política és no veure les oportunitats obertes i no tenir la intel·ligència d'aprofitar-les. Jo crec que hi ha partits que han fet ja bona prova d'aquesta intel·ligència, que té costos. Perquè el camí és clar; que arribem on volem, no tant, però el camí és clar. Té costos atrevir-se, però jo crec que, en aquestes condicions, el que realment és temerari és no fer-ho.

Quin estatut volem fer? El nostre Grup voldria aprofitar aquest debat per adreçar-se als ciutadans i ciutadanes de Catalunya, perquè els que estem aquí ens ho sabem. L'altre dia..., i vull felicitar el Govern de Catalunya, perquè un diari havia tingut una bona idea, i és que cada conseller ens expliqués quin camp nou s'obria amb l'aprovació d'aquest Estatut. Per tant, no cal que em refereixi a més consellers; en aquest cas, hi sortien tots. I ens deien quines coses que ara no tenim al nostre abast tindrem.

Hi ha el tema del finançament, sens dubte. Això..., ja sabem que sense base material no hi ha superestructura que aguant. Jo crec que estem davant de dues propostes d'igual ambició, de similar rendiment, si és que algú comet la temeritat de fer els càlculs..., amb el que diuen els papers, els càlculs, francament, o jo en sé molt poc, o no es poden fer. Però el que sí que sabem és que un ha passat una prova que s'ha revelat difícil, la del nostre Consell Consultiu. I jo crec que el que és patriòtic és agrair al Consell Consultiu que hagi fet passar per una prova difícil el nostre Estatut, no fos que, passats de voltes de l'ambició, no fóssim capaços ni d'avançar una petita passa. I això no sempre és fàcil. Per tant, ho havia fet abans, però ho torno a dir.

Modernització de les institucions, la gran assignatura pendent, coneguda de tots. La justícia, encara pràcticament impermeable a la nova realitat –no dic ja federal–autonòmica de l'Estat. També un estatut per dir el que som i per fer-ho bé.

Jo he de reconèixer que he après moltes coses participant en aquesta Ponència. Per exemple, una: nosaltres no hem d'invocar..., no ens cal, per invocar els nostres drets històrics, llegir-nos tota la Constitució; ens podem aturar a l'article segon, que diu que Espanya està composta de nacionalitats i regions, per nacions i altres formes autonòmiques. I a més podem dir que ens hi considerem, no cal que ens ho diguin, perquè, malgrat que a alguns no els agradi, l'article 3, per desequilibrat, com ho deia l'amic Joan Ridao des d'aquí..., que té raó en això; però, en canvi, no la tindria –que no ho ha dit– si no poguéssim invocar-lo per dir que són nacionalitats aquelles comunitats espanyoles que tenen una llengua i una cultura pròpies. Això automàticament ens fa creditors d'un reconeixement, que no és cap privilegi, és

l'acte de justícia envers el que som, el que hem estat i el que volem ser.

Però els deia que hem de parlar de la gent; els hem de dir que l'Estatut, primer, ens permetrà decidir més coses des d'aquí, amb més potència i, per tant, tenir més polítiques socials, més possibilitats de fer aquesta societat més justa que volem. Moltes conselleres i també algun conseller de la Generalitat aquests dies ho han dit allà on els han volgut escoltar: aquesta educació que volem, que necessitem, sense aquest nou Estatut, que són més competències i més recursos, segurament la podríem tenir, però amb quin cost?, en quin termini? Podem tenir tot això ara, ja. Pensar en la nostra gent gran, en la nostra gent més jove, en la gent que necessita un ajut especial per raons de malaltia, per raons de discapacitat, per raons de fer possible una igualtat real d'oportunitats, tot això està en joc amb aquest Estatut.

Està en joc... Jo no dic... Això passa com en el de la Constitució europea –perdonin que evoqui... «No passa res; si no s'aprova, tornem a Niça.» Allà estem, allà estem... No tornem a fer –no ho vam fer nosaltres, eh? Ho van fer uns altres a França i a Holanda–; no fem nosaltres un mal negoci, no ens neguem a fer el pas que podem per mor de la por de comprometre'ns que no és tot el que volíem.

Polítiques de família, que tots en parlem des de visions a vegades diferents, però sabem que sense competències suficients, sense recursos, sense el reconeixement explícit que cap política de l'Estat que afecti aquests terrenys ha de ser acordada amb la Generalitat, aquestes polítiques no tindran la potència i l'eficàcia que els demanem. No és un tema menor.

Vaig acabant, president. Hem arribat fins aquí i ara estem a l'hora de decidir. No és el moment de posicions irrenunciabls; no és el moment de dir: fins aquí hem arribat! És el moment de dir: fins allà hi volem ser! I jo vull dir-li al president de la Generalitat: ens va demanar, president, contenció en el debat públic; no sempre hem complert. Ens va dir: no és hora de proclamar posicions irrenunciabls, sinó de dialogar i negociar; crec sincerament que ho hem fet, posant per davant l'interès del país, sense buscar un especial protagonisme, fent possible una reforma ambiciosa i viable en el nostre autogovern i en el nostre finançament. President, president Maragall, hem complert; feina feta. Nosaltres no hem posat pals a les rodes, tampoc hem volgut treure pit. Hem volgut fer la feina. Una feina que, em permeto corregir al molt ben volgut Francesc Vendrell, avui no estem, afortunadament, votant un dictamen de Comissió del 29 de juliol; avui estem en condicions d'incorporar a aquell Dictamen unes recomanacions sorgides del treball de Ponència, moltes inspirades pel Dictamen del Consell Consultiu; algunes inspirades per la millor voluntat d'arribar a aquest acord de tots, de millorar encara el text.

Per tant, no estem –i em consta que ningú no vol repetir el 29 de juliol, ni arribar al 6 d'octubre. Volem fer-ho el 30 de setembre, i fer-ho bé. Ho farem. Seria molt trist que coincidissin diverses posicions negatives sobre l'Estatut, les dels que pensen que és un canvi de règim, una taca irreparable en la *sacrosanta unidad de la patria* –d'ells–, i els que pensessin que no és prou. Estem a temps d'evitar-ho, entre tots i, sobretot, aquells que

encara –crec– no han fet prou esforç de posar-les en comú.

El «sí» serà de tots o no serà. Amb el «sí» guanya el país. Podem reprendre les paraules citades en un altre tros –jo crec– del mateix text, per Jaume Bosch, de Francesc Macià –crec que s'ha de felicitar la Generalitat per la publicació de les seves intervencions, a vegades difícils de trobar–, que deia: «Amb el vostre vot» –s'adreçava als diputats– «aquesta vegada complim amb els que som i amb els que ja foren, i obrim el camí que ens havia estat vedat a nosaltres i als que vindran. Amb el nostre vot aquesta vegada no fem una simple elecció; acomplim un gest veritablement històric. En aquest sentit espero que votareu l'Estatut» –jo crec que s'adreçava als ciutadans en la campanya per al «sí»– «no perquè tingui un vot més o menys, sinó per la satisfacció íntima d'haver votat el que representa l'alliberament de Catalunya, perquè es pugui dir a les Corts constituents d'Espanya que darrere de l'Estatut hi ha no tants o tants catalans, sinó el redreçament de tot Catalunya.» I seguia Macià: «Nosaltres, les volem, aquestes llibertats; i també volem les de les altres nacionalitats espanyoles. I una vegada aconseguides no hi haurà ningú que estimi més que nosaltres la unió dels pobles d'Espanya...» –dels quals, per cert, ell considerava que Catalunya n'era un.

Acabo. La decisió està davant nostre i és, al nostre entendre, molt clara. Sí a aquest Estatut, sí al Dictamen del 29 amb les recomanacions que la Ponència ens fa, sí a l'acord que ens faci imparables i que ens doni la força suficient per sostenir junts a Madrid allò que ha guem acordat a Catalunya.

Visca Catalunya!

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, l'honorable senyor Artur Mas i Gavarró.

El Sr. Mas i Gavarró

Moltes gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, membres del Govern, president de la Generalitat, ens ha portat fins aquí un llarg camí, molt llarg. Nosaltres en fem una valoració globalment positiva, d'aquest camí fet i d'aquest camí transcorregut, tot i que s'ha demostrat un camí lent –massa lent–, feixuc, i, lògicament, difícil; un camí on hi ha hagut de tot, hi ha hagut moments dolços, hi ha hagut moments agres –alguns de molt agres–, però tot s'ha anat superant. I, per tant, ho torno a dir: una valoració globalment positiva.

Reconeguem, però, que el procés, el procés que ens vam marcar, l'objectiu, el repte, era un procés molt inèdit, perquè, a diferència de l'any 79, ara, afortunadament, això ho hem de fer amb una democràcia consolidada, més madura, molt més madura, segurament imperfecta, però finalment molt més sòlida. I, a més a més, ho fem també amb unes institucions pròpies normalitzades i amb vint-i-cinc anys d'història a les nostres espatlles. Una història... –i agraeixo en aquest sentit els reconeixements que es fan, que no sempre es fan, però avui sí, agraeixo en aquest sentit la valoració po-

sitiva que es fa d'aquesta història, que també és una història comuna, és una història de tots; però que, lògicament, sent història de tots, no és neutra. També en aquest quart de segle passat hi ha hagut de tot; i això, segurament, pesa també una mica en aquest procés. Procés inèdit i tremendament ambiciós perquè, a més a més, les diferents formacions polítiques, lògicament i legítimament, defensem projectes diferents; també projectes de país diferents.

Però és que, a més a més, defensem projectes de relació amb l'Estat diferents. I l'Estatut, en bona part, és això; respon a les expectatives del projecte de país a llarg termini, però no només al projecte de Catalunya sinó també de quina manera nosaltres ens volem relacionar i ens volem entendre amb el conjunt de l'Estat. Posar tot això en comú, que és el que hem fet durant més de divuit mesos, i trobar denominadors comuns –i se n'han trobat molts– era un repte de proporcions considerables. Fins i tot m'atreiria a dir un repte de proporcions gegantines. No es tractava simplement, com en algun moment algú havia dit, de fer una reforma o unes poques reformes de l'Estatut del 79 –repte més abastable. Es tractava, com alguns vàrem suggerir, de fer de bell nou un nou estatut d'autonomia. I recordo que quan això es va fer d'aquesta manera era perquè l'esperit dels que ho impulsaven venia a correspondre amb aquell ànim que s'havia d'escriure la Catalunya d'avui i la Catalunya del demà en forma de projecte nacional.

Dit això, els he de dir que –almenys a criteri nostre, i meu també, meu personal– crec sincerament que valia la pena intentar-ho. I ara paga la pena que surti bé. Dit d'una altra manera, des de Convergència i Unió, i crec que simplement amb un mínim d'objectivitat això s'hauria de reconèixer, des de Convergència i Unió ja hem demostrat a bastament que volem que aquest procés surti bé: volem que surti bé. I, a més a més, crec que pot sortir bé si tothom entén quines són les claus d'un procés d'aquesta magnitud, de proporcions tan ambicioses i gegantines. Però entendre-ho vol dir que ho ha d'entendre tothom; i tothom, lògicament, inclou absolutament totes aquelles persones que en són més directament protagonistes.

L'Estatut no és una llei qualsevol, ni correspon a un pacte de legislatura; va molt per sobre de tot això. S'entén que en les lleis sectorials de qualsevol mena, en els pactes de legislatura, hi ha lògicament cessions de partit. I és lògic que sigui així; entre altres coses perquè són lleis o són pactes de legislatura que poden canviar ràpidament, es poden modificar en poc temps. També en el procés de l'Estatut hi ha hagut cessions de partit; ningú pot dir el contrari, tothom –tothom– ha cedit alguna cosa en aquest procés, o algunes coses, en plural. Però jo els vull fer entendre, i ho faig amb la màxima, diguem-ne, cura possible, sense intentar ofendre ningú: jo els vull fer entendre –i això ho deia un diputat nostre ahir, en la reunió del Grup Parlamentari– que ara no estem ja en el moment de les cessions de partits; quan fem l'Estatut de Catalunya no estem, només, en el terreny de les cessions de partit, ni principalment; estem en un terreny on el que no es pot fer són renúncies de país. Estem aquí. No es poden fer renúncies de país, perquè si les fem, les pagarem molt cares i durant molt temps.

Recordo que en aquest procés que hem seguit hi ha hagut episodis, doncs, singulars; hi va haver la reunió de Miravet, el que en podríem dir de l'autèntic Miravet. Allò va servir per a una cosa fonamental –i ara hi som–, que era per lligar la sort de l'Estatut al finançament. Recordin que això va ser un llarg debat, i alguns vàrem insistir amb molt èmfasi que no tenia sentit fer un estatut nou si no resolíem bé, de forma definitiva i justa per a Catalunya, el tema del finançament. Això es va acceptar. I, per tant, siguem després conscients de les conseqüències d'aquella decisió.

Es va fer la cimera del mes de juny, aquí al Parlament –de l'11 de juny, si no recordo malament–, i allà es va donar un altre pas important; es va decidir allò que ja sabíem, però es va decidir escriure-ho, i després defensar-ho on s'haurà de defensar: Catalunya és una nació. Però aquesta, lògicament, no era una descripció retòrica, ni tampoc una definició estètica. Això tenia conseqüències. I nosaltres, lògicament, hem defensat aquestes conseqüències. Un país que es defineix com a nació, perquè sent que ho és i perquè ho sap que ho és, ha de comportar-se, a l'hora de la veritat, com a tal, com una nació. I això volia dir que s'havien de fer negociacions dures, debats també molt intensos, fins i tot alguns de molt punxeguts, entorn a temes com els drets històrics. No és sobrer que se'ns reconeguín aquests drets històrics, senyor Iceta –no és sobrer–, perquè encara que els tinguem, alguns –i vostè ho sap– els han intentat esborrar a base de dir allò que hem sentit moltes vegades: tot comença l'any 1978; i abans d'això, és a dir, abans de la Constitució espanyola com si no hi hagués hagut absolutament res. I això és fals. I, per tant, és molt important que Espanya ens reconegui, ara, vint-i-sis o vint-i-set o vint-i-vuit anys després de la Constitució espanyola, que Catalunya és precisament això: que té una història, que té unes arrels, que té una cultura, que té una llengua pròpia i que tot això, junt amb d'altres coses... Recordin, jo li deia un dia al president de la Generalitat, en una conversa de les moltes que hem tingut, quan parlàvem del finançament: «Recordeu que la Generalitat de Catalunya, la mateixa Generalitat de Catalunya té el seu origen en una institució, en una entitat que al que es dedicava era, precisament, a recaptar els impostos.» Això és la nostra història, i aquesta l'hem de defensar i l'hem de saber defensar.

Queda, en aquest moment –queda, en aquest moment–, un tema, que és el finançament. Tota la resta..., i afegeixo, amb bona voluntat de tothom –que no la nego–, alguns, estirant més la corda cap a un costat –que ens tocava–, altres, estirant-la, en algun moment, cap a un altre –que segurament també els tocava–; però, finalment, hi ha hagut la voluntat suficient, l'alçada de mires suficient com perquè aquelles diferències després anessin convertint-se en coincidències. Però queda un tema, i aquest és *el tema*, que és el finançament. No ens enganyem. No ens fem trampes al solitari. Podríem arribar a dir que tenim un estatut amb un finançament dèbil, i aleshores seria un estatut, un nou estatut fins i tot, però tots sabríem que, sent aquest tema del finançament el moll de l'os, la mare dels ous, tots sabríem que aquell Estatut, encara que fos nou, quedaria coix.

I suposo que ningú té la voluntat de fer un nou estatut de bell nou, però que quedi coix en allò que és la seva base –també el senyor Iceta ho deia–, els seus fonaments: «Si els fonaments no són forts, l'edifici després no aguantarà.» I alguna experiència en tenim, alguns potser més que altres, però tots col·lectivament alguna experiència en tenim.

Si no resollem bé això, el tema del finançament –i queden poques hores per fer-ho–, algú podria dir que tindríem, potser, un nou estatut, però jo els asseguro que aquest país no tindria un bon estatut. I aquesta és la diferència.

Estem, certament, encallats. Jo estic convençut que, tot i així, l'escull té solució, n'estic plenament convençut o m'agradaria convèncer-me'n del tot. I també m'agradaria, a través de la tribuna del Parlament –perquè els parlaments finalment també han de servir en la seva millor tradició per convèncer-nos els uns als altres–, m'agradaria traslladar-los, en aquest sentit, tres reflexions o tres premisses, que m'agradaria que vostès em poguessin acceptar.

Primera, el nou Estatut, si és bo, com esperem, no és ni per a quatre dies, ni per a quatre anys –alguns de vostès ho han dit: ni per a quatre dies, ni per a quatre anys–, com a mínim és per a una generació sencera. Tots ho sabem, això; no ens enganyem tampoc en aquest sentit –tots ho sabem. Un cop aprovat, no es canvia fàcilment, i molt menys se'n torna a fer un de nou; l'experiència ens ho demostra. Dit d'una altra manera, crec intuir que quan Catalunya en faci un de nou, d'estatut, d'aquí a una pila d'anys, cap de nosaltres estarà en aquest Parlament. Per tant, és una feina que queda i que queda per a molts anys. Queda, com a mínim, com els deia, per a tota una generació.

Segona premissa, que m'agradaria compartir amb vostès: nosaltres som diputats i diputades del Parlament de Catalunya –del Parlament de Catalunya. Sí, sí, no..., això és molt important! Que no vol dir... –i no d'un altre Parlament–, que no vol dir que hàgim d'actuar al marge d'altres realitats, evidentment que no: formem part d'altres realitats. Però una cosa és no actuar al marge i una altra cosa molt diferent seria actuar de manera subordinada, són dues coses completament diferents.

I tercera premissa o tercera reflexió: no som nosaltres, des de Catalunya, els que hem de fer lectures restrictives de la Constitució espanyola, i tampoc de les normes de l'Estat que se'n deriven. No ens correspon, com a responsables i directes representants del poble de Catalunya, aplicar-nos rebaixes nosaltres des de dintre de casa. L'experiència ens demostra, i tots vostès ho saben molt bé, que les limitacions ens vindran des de fora, perquè sempre ens han vingut des de fora; no cal que hi ajudem des de casa mateix en aquest procés.

Si vostès m'acceptessin aquestes tres reflexions, vostès saben perfectament que, tenint en compte això, la proposta segona, ajustada, amb incorporacions molt importants de la proposta de finançament del tripartit, que va fer Convergència i Unió, no el mes de gener, sinó ara, el mes de setembre, vostès saben que aquesta proposta és perfectament assumible, a condició que comparteixin aquestes reflexions, aleshores és perfectament assumible. I nosaltres, els ho he de dir, hem fet un es-

forç important per ajustar-la, tant com hem pogut, en la línia d'apropar-se a la del tripartit –tant com hem pogut–, això sí, sense desnaturalitzar el model, perquè no el podem desnaturalitzar: ens hi juguem massa. Tothom sap, en el nostre país, que aquest, que és el gran tema, o ara el plantejem bé i el resollem bé o després ho lamentarem. Com hem lamentat no resoldre'l bé o no haver-lo resolt bé l'any 1979.

Ahir es deia, en un comunicat del president de la Generalitat –sense dir-ho explícitament, però suposo que tothom ho va entendre i nosaltres també–, que hi havia grups que feien propostes inconstitucionals, referint-se a la proposta, ho suposo, ajustada de finançament de Convergència i Unió. Abans d'ahir, el conseller d'Economia deia, en un programa de televisió, que eren molt semblants. I avui hem tornat a sentir com un diputat d'Esquerra Republicana, el senyor Joan Ridao, diu que s'assemblen com dues gotes d'aigua. Em volen dir en què quedem? Perquè, si són dues gotes d'aigua, o les dues són inconstitucionals o les dues són constitucionals. Si són dues gotes d'aigua, això podria estar resolt de molt abans –de molt abans! No serà –no ho serà– que hi ha diferències importants?

Doncs, escolti'm, si és que no, per què no han assumit la que va presentar Convergència i Unió, que és una petita satisfacció que vàrem demanar des de l'oposició? (*Rialles.*) Tant els costa tenir un petit gest de generositat? (*Remor de veus.*) Escoltin, són els governs els que han de ser més generosos! Si tant vostès diuen que tot plegat és igual, doncs siguin mínimament generosos, perquè, si no, tots aquests discursos que no són partidistes, etcètera, vol dir que tot això és paper mullat! En què quedem, són iguals o no són iguals? (*Remor de veus.*)

Mirin, nosaltres els he dit que això ho volem resoldre sense desnaturalitzar el model. Si el model que creiem que és el que Catalunya necessita, no pot sortir endavant –per la raó que sigui, i no critico les posicions dels altres, atenció–, aleshores l'Estatut no anirà endavant.

Jo ho vull deixar clar, perquè no s'enganyi ningú: si hi ha un punt feliç, un punt dolç, per entendre'ns, a través del qual aquest model no es desnaturalitza, i a través d'unes paraules «reimaginades», en podríem dir, es pot trobar aquest punt de síntesi, els asseguro que Convergència i Unió ho intentarà. I ho intentarà, a més a més, en el transcurs d'avui mateix, no?, com a màxim demà al matí: treballarem intensament per intentar ajustar aquesta proposta, amb paraules que puguin ser assumides per tothom, però sense que el model perdi consistència.

Pensin una cosa, nosaltres –i aquesta història no s'explica gairebé mai–, Convergència i Unió, l'any 1979 –l'any 1979–, conjuntament amb Esquerra Republicana de Catalunya, vàrem defensar el concert econòmic. No fem de les expressions i dels noms paraules sagrades, jo tampoc ho faré. No en fem paraules sagrades, ni paraules per sempre, adaptem els conceptes a la nostra pròpia terminologia; hi estem absolutament d'acord. Ara bé, el que vull que sàpiguen és que fa vint-i-sis anys, nosaltres, que érem la quarta força política en el Parlament de Catalunya, això ja ho vàrem demanar, no ens ho acabem d'inventar ara.

En aquests moments som la primera força política en el Parlament de Catalunya, i, per tant, crec que tenim dret, sense parlar de concerts de cap tipus, tenim dret a proposar per a Catalunya, per a la Catalunya del futur, un model de finançament que considerem que és el que s'ajusta a les necessitats del país, i aquell que podem entendre tots plegats que és definitiu i definitivament just per a Catalunya i per a la seva gent.

M'agradaria adreçar les darreres paraules al president de la Generalitat. Ell i jo hem tingut l'oportunitat de parlar molt, més que mai, durant les darreres setmanes, amb molta intensitat i a més a més amb molta franquesa. Jo li ho agraeixo, perquè crec que convenia, i convenia a l'entorn d'un tema tan important com aquest. Ell i jo –i perdonin, només ell i jo– sabem que ens podríem haver presentat en aquest Ple del Parlament sobre l'Estatut havent arribat a un acord sencer –ho sabem. I aquesta –ho agafo d'aquesta manera– és una bona història, és un bon precedent que a mi m'agradaria, sincerament, que es pogués recompondre. Si l'acord era possible, perfectament possible fa pocs dies, ara, lògicament també ho hauria de tornar a ser. I aquest és el nostre esperit, aquest és el nostre propòsit.

Avui, el president ens ha reunit, aquest matí, als responsables dels grups parlamentaris, per dir-nos, entre altres coses, que els partits som directament responsables de la decisió final. I és cert, i no defugim aquesta responsabilitat, tampoc nosaltres, que la tenim, i molta, i l'hem exercida i l'hem exercida a fons, conscients del que estàvem fent. Ara bé, jo li demano, amb tota la cordialitat i amb tot el respecte, al president de la Generalitat, que ell tampoc defugui la seva responsabilitat. Nosaltres la tenim i molta, però vostè també la té, i molta.

I precisament és en situacions complicades com les que estem vivint, quan un president és més necessari que mai. I ara estem en una situació complexa, perquè hem arribat en aquest Ple de l'Estatut, podent haver arribat a un acord –de fet, gairebé podríem dir que el teníem–, per entendre'ns tots plegats, i això, avui no és del tot possible; però, com us deia abans, crec que es pot recompondre. En aquest sentit, el president té una funció molt principal, precisament perquè és president –precisament perquè és president. Jo espero que aquesta funció presidencial s'exerceixi a fi de bé. I li demano, li demano també amb la mateixa cordialitat, afecte i respecte, al president de la Generalitat, i a tots vostès, que no obliquin a Convergència i Unió a dir que «no» el divendres, quan nosaltres volem dir que «sí».

M'agradaria acabar la meva intervenció agraint de tot cor a totes les persones de tots els grups parlamentaris, a tots els juristes, a tots els especialistes, a l'Institut d'Estudis Autonòmics, a totes les persones, sense distinció, que han col·laborat en tot aquest complexísim procés, que hagin fet tot l'esforç necessari perquè poguéssim arribar al bon fi que tots esperem.

Moltes gràcies.

El president

Passarem, ara, al debat de l'esmena a la totalitat. Té la paraula, per defensar-la, pel Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, l'illustre senyor Francesc Vendrell.

El Sr. Vendrell i Bayona

Gràcies, senyor president.

(*Remor de veus.*)

El president

Senyor diputat..., potser uns segons per acabar de concretar el silenci necessari perquè vostè pugui fer la seva intervenció... (*Pausa.*) Doncs, té la paraula.

El Sr. Vendrell i Bayona

Doncs, tornem-hi. Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, senyor president de la Generalitat, intentaré, cosa que no serà fàcil, no repetir els arguments, perquè gairebé ja els he exposat tots abans, i això de dues intervencions seguides a vegades té aquests inconvenients.

De totes maneres, abans voldria fer una referència a una cosa que sempre m'ha sobtat de la vida parlamentària, i de vegades especialment del Parlament de Catalunya. Aquest petit costum que tenim de fer debats sobre declaracions de fora. I, és clar, jo, és un costum que no el tinc. Potser és un vici que no tinc, de fer debats sobre declaracions de fora. I a més a més, també, el meu problema en aquest cas concret és una memòria limitada. Perquè, és clar, si haguéssim de parlar de les declaracions del senyor Bono, del senyor Ibarra, del senyor Simancas, del senyor Chaves, del senyor Felipe González, etcètera, necessitaria molta memòria.

Oh!, jo he quedat molt tranquil, ara –realment he quedat preocupat–, però he quedat molt tranquil quan aquest matí he vist un conseller de la Generalitat aquí assegut, perquè realment em pensava que era a Prats de Molló, ja. I això em preocupava personalment, perquè això cau a sobre Camprodon, no? (*Rialles.*) Veig que ara ha marxat, potser ja hi ha anat. Jo no tinc el costum..., em sembla que no és bo –em sembla que no és bo– fer debats sobre declaracions de fora. Parlem del que diem aquí, perquè el que estem debatent és el que diem aquí.

Seria raonable, però ja sé que..., nosaltres –he dit que em tornaré a repetir– varem presentar l'esmena a la totalitat en el seu moment sobre un text. I torno a un discurs que m'interessa, que crec que és important que quedi clar: aquestes coses es presenten sobre textos. I aquell text d'aquell moment –després en parlarem– era el que era. I nosaltres dèiem –per no repetir-me, aquest cop llegiré més– a la presentació de l'esmena, en els fonaments bàsics: «El Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya expressa la seva disconformitat amb el text preparat per la Ponència parlamentària per a la reforma de l'Estatut. Disconformitat en molts dels articles del text, però bàsicament disconformitat amb el fil conductor de fons, amb els principis i aproximacions, clarament inconstitucionals i de no-acceptació de la filosofia que inspira l'Estat de les autonomies.

»La reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya s'havia de fer amb lleialtat institucional...» Per cert, això em sembla que és bàsic. Això de la «lleialtat institucional». A vegades el problema no és voler tenir més ambició, és ser lleial. I almenys jo, personalment,

puic entendre que davant d'un dubte d'interpretació de la Constitució un miri cap a casa, si és lleial a continuació... I d'això de la lleialtat, n'anem escassos –n'anem escassos.

Deia que s'havia de fer amb lleialtat institucional i sense pretendre posar en dubte l'arquitectura jurídica i territorial que, d'una manera consensuada entre tots, els espanyols en l'àmbit general i els catalans en el particular de la nostra nacionalitat, ens varem donar. Deia també la introducció que l'Estatut –i ho deia abans– no pot ser un estatut que defineixi un sol model de societat, que ha de ser un estatut que marqui un camp de joc.

Totes les aproximacions polítiques són legítimes, és veritat; tots podem tenir les nostres posicions, és veritat, però l'Estatut ens ha de permetre a tots que si algun dia governem, si altres algun dia tornen a governar, o si uns altres algun dia tornen a governar, puguin fer les seves polítiques i no vinguin encotillades per l'Estatut. I això em sembla que és de sentit comú.

Dèiem això en aquell moment en l'esmena de la totalitat, i va ser força criticada. Bé, passat pel Consell Consultiu, que tants elogis merescuts li hem fet tots avui, va dir que hi havien dinou inconstitucionalitats manifestes –que no està malament–, trenta-sis interpretatives –que en el fons, diguem-ho, són fins i tot inconstitucionalitats encobertes, si tots parlem clar, que no està malament– i hi ha un problema amb el finançament, perquè diuen: «Escolti'm, s'assemblen com dues gotes d'aigua.» Potser sí, jo crec que no. Potser sí, però almenys s'assemblen en alguna cosa, que els dos són inconstitucionals. Vull dir, hi ha un problema amb el finançament, però és que, a més a més d'això, en la interpretació –restrictiva, potser, en qualsevol cas respectable– hi han més possibles inconstitucionalitats. Hi ha –ho deia– una voluntat d'intervenir a la vida diària dels ciutadans; hi ha una sèrie de qüestions que no són de camp de joc ni són de lleialtat.

I jo, aquí, en el tema aquest, em voldria fer una pregunta que m'he fet molt sovint, no? Per què un partit quan defensa que hem de fer la reforma de l'Estatut d'autonomia dintre de la Constitució, que l'hem de fer acceptant el marc de l'Estat de les autonomies i que l'hem de fer fent un camp de joc per a tots, resulta que és un partit que no és dialogant, i quan un partit diu que si no hi cap a la Constitució reformem la Constitució i el que calgui, resulta que és un partit dialogant i sensat? Vull dir, si algú és capaç de contestar-me aquesta pregunta, jo començaré a ser un home feliç; mentrestant, seré una persona molt preocupada, perquè sent respectable que un partit vulgui canviar la Constitució, el que no és respectable –i el que no és entenedor– és la disjuntiva aquesta, que quan un defensa coses sensates és poc dialogant –sensates per a un, ja ho entenc– i quan l'altre les defensa d'una altra manera, és molt dialogant.

Per cert, també és surrealista –també és surrealista– que un estigui disposat a arribar al consens i arribar al consens sigui acceptar la Constitució. Escolti, si això és la premissa bàsica, si d'això no n'hauríem hagut de parlar mai, si això ja se sap! Quin consens és acceptar la Constitució? O potser sí que fa falta lleialtat institucional, que és el problema de sota.

Nosaltres segurament ens quedarem sols. I com que en aquest tema també segurament em sabré explicar molt malament, preferiria, si m'ho permeten, llegir un article aparegut en *El País*, a Catalunya, fa pocs dies. Per no haver de pagar *royalties*, no citaré autor. I el llegiré –tal com era l'article, evidentment– no tot sencer. Diu: «El PP se ha situado fuera del consenso...» –aquí jo tinc un problema amb les ces i les esses, en castellà, que és important, eh? «El PP se ha situado fuera del consenso por decisión propia. Sin embargo, la espantada de los populares no ha sido evaluada. La corrección política catalana da por supuesto que el PP siempre está fuera de juego. “Todos menos el PP” es la fórmula mágica del oasis catalán que el tripartito, en un hecho insólito, hizo figurar en su programa de gobierno. A pesar de que el nacionalismo catalán no ha dudado en hacer alianzas parlamentarias con el PP cuando las ha necesitado para mantenerse en el poder, siempre se da por supuesto que el PP es un extraño. Desde el nacionalismo se ha dicho que si el PP estaba en el consenso estatutario, el Estatut no podía ser bueno para Cataluña.

»Solo desde la lógica de un país de ficción, es decir, de la confusión deliberada entre la realidad del país y la idea que de él se tiene se puede entender el tedioso debate sobre el Estatut de autonomía. Un debate en el que por más apelaciones al patriotismo de los dirigentes políticos que se hagan, no pesan las ideas, sino ¿qué gano yo con esto?, que es la preocupación de las distintas partes contratantes. Metidos en el juego de ficción, simulando un esbozo de proceso constituyente catalán, se puede proponer cualquier cosa. La responsabilidad de los políticos en general y de los que gobiernan en particular es proponer a la ciudadanía cosas posibles. En este caso, lo posible, tal como ha ido este proceso, es un estatut que optimiza el poder de autogobierno y sobre todo la financiación de Cataluña dentro del marco de la Constitución. Desde este planteamiento se debe levantar el listón tanto como se pueda, pero más allá de los límites constitucionales todos sabemos que no es posible. De modo que en este país de ficción están los que quieren un estatuto imposible para que se estrelle en Madrid, los que quieren un estatuto posible pero en transición, los que quieren un estatuto posible para una generación, y el que quiere un estatuto sea como sea, porque al haberlo apostado todo a esta carta se juega el final de su carrera política.»

Nosaltres volem un estatut que sigui per fer política en favor de tots els ciutadans de Catalunya, volem un estatut que cerqui complicitats entre tots els catalans i tots els espanyols. No volem la instrumentalització política de l'Estatut d'autonomia, de l'Estatut que ens ha permès ser avui el que som i poder pensar en el demà. El text de l'actual projecte d'Estatut no va en aquesta línia, va –em temo– més aviat en la línia de l'article citat. Per això mantenim la nostra esmena a la totalitat.

Gràcies, senyores i senyors diputats.

El president

Poden fixar posició els grups parlamentaris i en primer lloc té la paraula per fer-ho, pel Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, l'illustre senyor Joan Boada.

El Sr. Boada i Masoliver

Gràcies, senyor president, senyores diputades, senyors diputats. Senyor Vendrell, em dona la sensació que des del Partit Popular vostès sols es posen fora de joc. Ho dic perquè és normal –i no hi ha cap tipus de problema, només faltaria– que vostès puguin fer una esmena a la totalitat. I vostè ha insistit molt que ho ha fet a partir del Dictamen, però sap vostè molt bé que després del Dictamen, doncs, hem fet moltes altres coses. I com ha passat amb moltes altres lleis, a vegades mantenim..., recordo quan estàvem a l'oposició..., manteníem una esmena a la totalitat, després del debat en Ponència vèiem que hi havia hagut avenços importantíssims i retiràvem l'esmena, havent fet el discurs, si ho creïem convenient, l'esmena a la totalitat, per adherir-nos a allò que per a nosaltres era important. I això ho hem fet moltes vegades, i seria el més correcte. Perquè si vostè, una de les màximes premisses, des del Partit Popular, de dir que «no» a aquest Estatut és perquè és inconstitucional al Consell Consultiu..., i després les esmenes –que s'han aprovat totes, fil per randa, amb relació al que el Consultiu deia que era inconstitucional estan incloses en el nou Dictamen, totes, totes, totes–, llavors, una de les grans premisses que vostè tenia o vostès –perdó, senyor Vendrell–, que vostès tenien des del Partit Popular, que era que era inconstitucional, és falsa. Aquest text –no dit pels grups parlamentaris, sinó dit pel Consell Consultiu– és constitucional, una vegada hem fet els canvis que ens demanaven dels articles que plantejava..., que els hem fet i vostè ho sap –que els hem fet i vostè ho sap– i fins i tot de les qüestions tècniques. També hem avançat en aquells canvis que ens demanaven..., també els hem atès tots o quasi tots. Quedaria molt poca cosa i, en tot cas, si hem de parlar del finançament, l'únic que sabem, i que el Consultiu ja ens ha dit..., que la proposta de Convergència i Unió és inconstitucional, la proposta que havia fet el tripartit era plenament constitucional. I a partir d'aquesta proposta constitucional ens hem mogut per tal, doncs, d'intentar que des de Convergència..., i el senyor Mas estigués satisfet, aquella satisfacció que demanava.

L'Estatut actual, que hi ha en aquests moments i que a partir de demà –a partir d'aquesta tarda– discutirem, no és inconstitucional. La primera premissa, senyor Vendrell, senyors del PP, ja no la tenen.

Text intervencionista? Per què ho diu, per allò de drets i deures? Què vol dir? Vostè no està d'acord que els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i els deures reconeguts per aquestes normes? Vostè no està d'acord en els drets en l'àmbit de les famílies? Vostè no està d'acord en el dret dels menors? Vostè no està d'acord en els drets de les persones grans que puguin viure amb dignitat, lliures d'explotació i de maltractaments? Vostè no està d'acord amb el dret de les dones també al seu lliure desenvolupament? Vostè no està d'acord..., vostès no estan d'acord amb el títol de drets i deures i principis rectors, perquè diuen que és intervencionista? Ja voldria que tots els governs intervinguessin d'aquesta manera a la societat, que veritablement complissin tots aquests drets i deures! I aquest és un element importantíssim, i vostès això ho entenen com a intervencionista.

No entenc aquesta paraula, com pot dir que nosaltres, o aquest Estatut imposa un model... El que imposa, el

que imposa –i és veritat aquesta paraula–: drets i deures als ciutadans d'aquest país. I no solament això, sinó que el Consultiu ens diu: «és constitucional», i ens felicita. Imagini's el Consultiu felicitant també, doncs, l'escrit aquest, dient: «Senyors, han tingut un encert importantíssim d'afegir aquests drets i deures en una constitució com és aquest Estatut, que el posa a l'altura d'altres constitucions, com l'alemanya o la suïssa, on també ho reglamenten d'una manera clara i precisa». Una altra situació que vostè estic convençut que no volia dir això. Llavors, tampoc, en teoria, hauria de ser intervencionista com vostè ho ha plantejat.

Parlava de lleialtat institucional. Home, senyor Vendrell, el Partit Popular, durant els anys que ha governat, s'ha dedicat sistemàticament a laminar les competències que tenia el Govern de la Generalitat; a laminar-les sistemàticament a través de lleis orgàniques, que han utilitzat aquesta escletxa que deixaven la Constitució i l'Estatut vigent per tal, doncs, d'anar traient competències que eren del Govern de la Generalitat, que eren de Catalunya. On estava, aquí, la lleialtat institucional? És veritat, no eren sols: els governs del PSOE i la UCD feien exactament el mateix, amb més o menys intensitat, això era variable, però, evidentment, també aquesta idea.

Però, llavors, no reclami lleialtat institucional, que l'hem tingut, que l'hem tingut perquè està dins dels paràmetres de la Constitució, aquest Estatut, i està dins els paràmetres, evidentment, de la lleialtat institucional. Sempre interpretada des d'aquells a qui nosaltres defensem i per qui nosaltres, evidentment, hem estat escollits, que és el poble de Catalunya. I això no ho oblidí, no ho oblidí. No cregui en la lleialtat institucional només des d'Espanya, sinó també des de Catalunya, que és el que hem fet nosaltres.

No li agrada que digui que Catalunya és una nació. No es preocupi: si vostè es vol sentir espanyol, l'Estatut no li diu que no s'hi pugui sentir, d'espanyol. No, cap problema! Vostè diu: «És que va en contra de bona part de gent de Catalunya que se sent espanyola.» Estupend, és clar, no, que se senti espanyol, ningú li ho prohibeix! Però que no ens prohibeixi a nosaltres que en la màxima constitució, en el màxim exponent de la nostra constitució, que és l'Estatut, doncs, puguem posar que Catalunya és una nació, que el Consultiu, a més a més, referenda.

Llegeixin els termes, que ho diu el Consultiu, doncs, que és constitucional i, evidentment, repeteixo, això no vol dir que ningú pugui sentir-se espanyol, aquí a Catalunya, només faltaria! Que cada u faci el que cregui convenient i que senti el que cregui convenient, per això em sembla que hi ha els elements precisos. Vol dir que potser aquí al darrer s'hi amaguen altres qüestions, que no aquestes que podrien ser ben legítimes, que ho són. Però, en tot cas, jo he intentat rebatre-les una per una, senyor Vendrell, en relació amb el Partit Popular.

No sé si les declaracions..., vostè diu que no en fa cas, però convindrà que és que no hi ha cap més remei que escoltar dirigents del seu partit polític –del seu partit polític–, dirigents seus, perquè vostès també formen part del Partit Popular, doncs, espanyol, doncs, com el

senyor Zaplana, que relaciona l'atemptat d'ETA amb l'Estatut. Bé, això és d'una irresponsabilitat manifesta: gravíssim, gravíssim, molt greu. I que, en tot cas, jo crec que, fins i tot, des de les seves files, des del Partit Popular, i és possible que des del seu president, el senyor Piqué, hauria de demandar responsabilitats també com ha fet, potser també en declaracions d'algun membre del Govern català, responsabilitats també al senyor Zaplana per dir aquestes bestieses, com la de relacionar l'atemptat d'ETA amb l'Estatut. Això sí que és fer el ridícul, senyor Vendrell, no pas el que hem fet aquí.

Nosaltres no hem fet el ridícul amb la Ponència de l'Estatut, cap dels diputats i diputades que hem estat a la Ponència hem fet el ridícul. Hi podem haver estat més o menys, podem haver tingut dificultats, però el que fèiem era un mandat de la majoria de la societat, un mandat de la majoria de la població catalana que volia una reforma de l'Estatut amb dos elements clau, que es repetien en la participació que hi va haver: més autogovern i millor finançament. I a això ens hem dedicat: més autogovern, millor finançament i a bastir una estructura administrativa i jurídica per al nostre país molt més potent, molt més ambiciosa de la que teníem fins a aquests moments.

I em sembla que a això és al que ens hem dedicat sistemàticament i per això potser fa la sensació que vostès s'han posat fora de joc. Els ha costat, senyor Vendrell, entrar en la discussió de l'Estatut. Els recordo que no hi van entrar fins després del 14 de març, abans no estaven en la Ponència. Vull recordar que el mes de març varen perdre vostès a les eleccions. Va ser després que varen entrar i, a partir d'aquí, evidentment, jo, des del primer dia, els hi hem reconegut –com no podia ser d'una altra manera– un treball; un treball important i de participació que han fet vostès en la Ponència, igual que la resta de formacions polítiques.

Però ara no ens tornin a treure allò que han repetit des del primer dia: «inconstitucionalitat», «manca de lleialtat», «Catalunya no és una nació», bla, bla... Per què hem fet canvis? Per què hem variat? Per què hem participat? Perquè, evidentment, hem atès les decisions del Consell Consultiu. I això és un element que s'ha de tenir en compte.

Per això, i vull acabar aquí, senyor Vendrell, senyors del PP, els faig un últim prec; deixin-me que els el faci: no es quedin al marge. No serà bo per a vostès ni per al país que vostès es quedin al marge del que estem discutint aquí i del que avui i demà discutirem i que, de ben segur, demà aprovarem, si fem cas a la petita satisfacció que deia el senyor Homs, que no hi haurà cap tipus de problema.

No es quedin al marge, no esmenin amb la totalitat la voluntat de la majoria dels ciutadans i ciutadanes d'aquest país. Que, torno a insistir, han dit d'una manera clara que volien una reforma; ho han dit de les mil maneres possibles: participant en la Ponència, des dels mitjans de comunicació, des de reunions que hem tingut amb tots ells. Volien una reforma clara de l'Estatut per millorar, per millorar, evidentment, la qualitat de vida dels ciutadans d'aquest país. No pas per empitjorar-la, com vostè diu, sinó per millorar-la. Per això els demano, encara tenen l'oportunitat de retirar l'esmena

a la totalitat, de discutir títol per títol, però, sobretot, no quedar-se al marge, no quedar-se fora de joc d'allò que han demanat els ciutadans de Catalunya des de fa molt de temps.

Gràcies, senyor president; senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'il·lustre senyor Joan Ridaó.

El Sr. Ridaó i Martín

Gràcies, senyor president, senyores, senyors diputats. Senyor Vendrell, deixi'm dir-li amb tota cordialitat, i a més a més amb l'estima que vostè sap que li tinc personalment, que no ens ha calgut esperar fins ara a sentir-lo a vostè. Jo diria que, fins i tot, ni llegir la defensa, en aquest cas, de l'esmena a la totalitat que hi ha publicada en el *Butlletí* d'aquest Parlament per confirmar que el PP no només s'oposa a aquest projecte d'Estatut, sinó a qualsevol possible estatut per a Catalunya.

I deixi'm dir-li que tampoc..., em fa l'efecte que no és veritat, tal com vostès relaten en aquesta defensa de l'esmena a la totalitat, que el Partit Popular hagi participat amb voluntat de consens en els treballs. Hi ha participat, diguem-ne, amb cordialitat, amb bon to; amb una actitud constructiva, però no pas amb voluntat de consens ni d'arribar a cap acord.

Miri, només cal recordar un fet evidentíssim, la prova més palmària, i és que vostès es van incorporar dos mesos més tard a la Ponència, quan aquesta ja havia començat els seus treballs. Per cert, en un context molt interessant, com era la consulta a trenta-nou entitats d'allò que ara modernament es diu la «societat civil organitzada». Ara que estem parlant de les cites i d'allò que va dir el conseller ics que ara no hi és i... no sé si li hem de continuar donant valor o no a les declaracions, però el senyor Piqué, que l'acompanya, probablement recordarà tan bé com jo que el mes de març del 2004, quan precisament els seus diputats no es van incorporar a la Ponència, va dir dues coses molt clares.

Va dir, la primera, que els partits catalans havien caigut en la frivolitat. I una segona observació, va dir que estàvem inventant problemes on no hi eren. Per tant, va deslegitimar, de pla, la iniciativa de reforma d'aquest Estatut. Per tant, aquesta va ser la gran motivació, explicació pública que vostès van donar per no incorporar-se a la Ponència. I, si vostès volen, encara podem buscar l'antecedent més remot de la passada legislatura, en què vostès, precisament, van donar els seus vots a la investidura de Jordi Pujol, precisament a canvi de no reformar l'Estatut.

I, si vol, ho puc posar en passiva perquè, diguem, no sigui tan, en aquest cas, tan incisiu amb vostès. Pujol va ser investit a canvi dels seus vots per no reformar l'Estatut. Per tant, des d'aquest punt de vista, evidentment, amb la complicitat d'aquests dos grups de la cambra, vostès van ser un agent i un actor decisiu perquè durant quatre anys no poguéssim reformar l'Estatut.

Per tant, no se'ns pot fer passar bou per bèstia grossa, hem de ser honestos. Jo crec que no és un problema, com vostès diuen en la motivació de l'esmena a la totalitat, que «s'hagi posat en dubte l'arquitectura institucional, territorial, jurídica de l'Estat» –ja m'ho explicarà, suposo, amb més detall en una altra ocasió–, ni que s'hagi actuat, per part de la Ponència amb el dictamen aprovat el juliol amb «deslleialtat institucional». Miri, més deslleialtat que haver esmenat a la totalitat i que haver presentat centenars d'esmenes de supressió en contra de tots els articles de l'Estatut, no n'hi ha, ni creiem, sincerament, que hi hagi un model de societat, al darrera d'aquest Estatut. Miri, el títol de drets i deures, suposo al que vostè es refereix, és la construcció, jo diria un orfebre molt delicat, molt ben treballat. Sobretot a partir de les aportacions també de la mateixa societat civil, i també de cadascun dels partits d'aquesta cambra. Per tant, tot plegat és una faramalla, una vestimenta amb què vostè pretén emmascarar el seu immobilitisme allèrgic a tota reforma.

Vol que li digui per què pensem nosaltres que vostès s'oposen no només a aquest sinó a qualsevol estatut, i particularment a aquest? I podem estar molt equivocats, i ja em perdonarà. Nosaltres creiem que vostès rebutgen l'Estatut perquè són conscients que representa un salt històric per a Catalunya, i perquè és un pas decidit perquè aquest país obri noves possibilitats per vertebrar un autèntic poder polític i econòmic per a Catalunya, i perquè tindrem més sobirania, i perquè tindrem més control sobre els nostres recursos per tenir més progrés i més benestar.

Ho he dit abans. Qui ho ha entès abans que ningú és el mateix José María Aznar, que ja anticipava que aquest Estatut operaria canvis estructurals i molt profunds en el model d'Estat.

I encara diré més. El PP crec que sap que aquest Estatut és la fórmula, és el vehicle que ens permetrà un dia, el dia de demà, convèncer una majoria social de la necessitat que siguem completament sobirans. Perquè si construïm amb les eines adequades –i aquest Estatut també ho és– la Catalunya social que volem, dia a dia, amb un treball constant, sense defallir, estem convençuts que l'autodeterminació pot ser el proper pas que marcarà la història del nostre país.

Llegint atentament –i cregui'm que ho he fet– i a més escoltant també les seves paraules i la motivació que els porta a presentar aquesta esmena a la totalitat, ens hem recordat també del discurs del senyor Rajoy en els cursos d'estiu de la FAES, quan va anunciar ja l'imminent rebuig del Dictamen que havia d'aprovar la Comissió sobre l'Estatut. Per cert, discurs anterior, per cert, al gloriós discurs de la Caixa, on va arribar a dir, fins i tot, que aquest Estatut no només controlaria les nostres vides, sinó els nostres somnis! Déu n'hi do.

Doncs, en els cursos de la FAES el senyor Rajoy ja va dir exactament el llibre de ruta del Partit Popular. Va dir: «No aceptaremos que España se divida en naciones», número u. Número dos: «No aceptaremos que haya modelos de financiación bilaterales.» Número tres: «No es admisible que la legislación básica del Estado la fijen las comunidades autónomas.» Número quatre:

«No se puede incluir en el Estatuto catalán el artículo 150.2.» Número cinc: «Un estatuto no puede modificar leyes orgánicas.»

Sap què li dic?: comptat i debatut, un cúmul de negacions i un cúmul de falsedats. I li diré més: no perquè dubti que el senyor Piqué o el senyor Rajoy hagin llegit el Dictamen –que jo crec que l'han llegit, i, a més, n'estic convençut: han llegit la proposta–, sinó que, senzillament, no sé tant si el senyor Piqué, però, evidentment, el senyor Rajoy se l'ha llegida, no pas amb els ulls nets.

Amb tot, deixin-me, i no ho dic amb ironia, perquè com de vegades també ho fan vostès, els volem felicitar per la seva coherència. Vostès estan en la recta via, no el partit aquell turc, sinó en la recta via de la línia política que vostès segueixen i el seu model d'Estat. Vull dir amb això, coherent amb la seva línia política –jo crec sincerament extremista, fora de la centralitat política. Vostè diu: «Home, en l'Estatut, Esquerra és el 90 per cent», probablement perquè Esquerra està en la centralitat, i com que som la centralitat el 90 per cent de l'Estatut que vostè atribueix a Esquerra Republicana, evidentment, respon a aquesta centralitat.

Coherent. Doncs, també coherent amb la seva concepció d'un model d'Estat uninacional i centralista. I coherent també amb els obstacles que, com deia abans, vostès mateixos en el passat ja han posat contra qualsevol possible reforma.

Ara bé, som conscients també que les directrius del carrer Gènova i del Partit Popular a nivell d'Estat alguna cosa hi han tingut a veure. I, segurament, el senyor Piqué és el qui ho sap molt millor que jo mateix i, per descomptat, que tots plegats. Perquè –i no m'hi vull referir, no em vull estendre en l'actitud d'avui mateix, d'ahir mateix, del senyor Zaplana, del senyor Acebes–, però, en definitiva, el que és evident, no cal ser cec per veure-ho, és que aquests senyors –i el senyor Rajoy, que per desgràcia jo crec que no s'ha emancipat de la llarga ombra del senyor Aznar–, doncs, el que han fet és fer saltar pels aires, literalment, l'estratègia possibilista d'aproximació als partits d'inequívoca tradició catalanista, que probablement presidia allò que vostès mateixos o el senyor Piqué en deien el «gir catalanista», eh?, el «gir catalanista» del Partit Popular.

I fins i tot els haig de dir una altra cosa, els haig de confessar que en algun moment –en algun moment–, portats vostès per aquest pragmatisme, vaig arribar a témer, sincerament, que vostès acabessin de teixir complicitats amb els sectors, diguem, més jacobins d'algun partit d'aquesta cambra, i fins i tot vaig arribar a patir en algun moment de la discussió de l'Estatut per la reedició a la catalana d'allò que al País Basc es diu el «bloc constitucionalista». És clar que això era quan vostè es presentava només com el termòmetre de la constitucionalitat del text estatutari. I, per tant, des d'aquest punt de vista, doncs, evidentment, jo crec que ja fa molt temps que aquests arguments conciliadors que vostès exhibien fa algun temps avui ja no valen. Ja fa temps que vostès es van despenjar del procés de la reforma. Ja fa temps, i no vull que s'ofenguin, però jo crec sincerament, que caminen a Catalunya pel camí del testimonialisme polític.

Vostès s'imaginin per un sol moment, si s'aprova l'Estatut, prospera a Madrid, el Partit Popular, l'únic partit a Catalunya, vindicant i reivindicant el «no» a l'Estatut en un referèndum? Vostè s'imagina en aquest quadre?

En qualsevol cas, jo crec que el temps posa les coses en el seu lloc. Suposo que ara és més evident que mai que cap rebaixa pactada amb el senyor Piqué no garantia que el Partit Popular, a nivell d'Estat, retirés el seu veto. Jo crec que ja fa temps que al carrer Gènova –com he dit– van expedir el certificat de defunció d'aquest gir catalanista preconitzat fa alguns mesos. I, a més a més, jo crec que, sincerament, hem d'estar tots plegats molt i molt tranquils, perquè, amb independència de l'actitud que vostès vulguin o puguin tenir a Madrid, el seu concurs, per sort per a nosaltres, no és imprescindible ni a Catalunya ni a Espanya.

Moltes gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, la il·lustre senyora Lúcia Santos.

La Sra. Santos i Arnau

Gràcies, senyor president. President, senyors diputats i diputades, començo la meua intervenció en aquest punt, doncs, simplement centrant quina serà la nostra posició respecte a aquesta esmena de rebuig, que serà, òbviament també, la de rebutjar-la.

I com vostè feia –el senyor Vendrell– al començament dient que dit això, segurament ja no hauria d'afegir gaire cosa més, jo, en tot cas, afegiré també algunes coses més. Primer, diria, raons per fer-ho? Les que el nostre portaveu, el senyor Miquel Iceta, ha dit en fer la defensa i la presentació del projecte. Però, segona raó, perquè a mi em sembla que aquesta esmena de rebuig, diguem, és extemporània o està equivocada en el temps o, en aquest cas, podríem dir que és anacrònica. Perquè quan el senyor Vendrell ha fet el seu torn de presentació de la Proposta, no ara, en la de rebuig, ens ha estat dient tota l'estona, si jo no ho he entès malament, que aquesta esmena de rebuig s'havia fet sobre la base del text que va sortir de la Comissió el dia 29 de juliol. I, per tant, el text que en aquests moments anem a debatre és un text diferent. I és un text diferent, perquè ha acollit les propostes, convertides en forma d'esmena, que ens feia..., segons les indicacions del Consell Consultiu. Per tant, ara la Proposta és constitucional. I ho és en la mesura, doncs, que hem assumit aquestes indicacions. I, per tant, diem, afirmar –i és una qüestió opinable– que és inconstitucional, és això, és una qüestió opinable.

Per tant, no només li dic: «Nosaltres direm “no” a aquesta esmena de rebuig», sinó que li diré, a més, una altra cosa. Atès que és anacrònica, que és extemporània, que ja no toca –com potser diria algú–, home, jo demanaria al Grup Popular que retirés aquesta esmena de rebuig, perquè jo crec que això facilitaria molt..., en tot cas, ens faria sentir a tots una mica més còmodes.

Jo crec que el Partit Popular, diríem, en tota aquesta tramitació, ha tingut una posició, fins a aquest moment, molt intel·ligent –molt intel·ligent– per als interessos del Partit Popular de Catalunya, potser a causa –no li vull cap mal, senyor Vendrell, de debò que no li vull cap mal– del tarannà del senyor Vendrell, el *talante*, que el senyor Vendrell també el té. De manera que, doncs, la seva posició –la seva posició– en la Ponència jo crec que també ha facilitat les coses.

Nosaltres no fem cap exclusió del Partit Popular. Cadascú, cada partit, fa el paper que creu que ha de fer i potser alguns intenten incloure's, quan la societat els ha exclòs, i altres, que estaven perfectament inclosos, ara volen excloure's. En fi, la llibertat existeix també per a això.

De manera que, diríem, atès que vostès també donen un seguit de raons, algunes voldria contestar-les, molt ràpidament, o en tot cas, diríem, donar la nostra raó.

Vostès diuen –i ho diu d'una forma insistent; ho ha dit en el primer moment, i jo crec que és una mica l'eix de tota la seva argumentació i de la seva posició–, vostès diuen: «Home, és que només llegint el text aquest que diu, doncs “per l'establiment del nou Estatut o de l'establiment de l'Estatut” etcètera», per tant, ens estem movent en una situació una mica rara. I diuen vostès en la presentació, en la motivació de la seva esmena de rebuig, que és que no fem una reforma i l'únic que la Constitució i el mateix Estatut d'autonomia permetrien és una reforma i no un nou Estatut. I aquesta és una polèmica que ha estat contínua i constant des de bon començament. Jo crec que és una polèmica equivocada. Podríem estar parlant, evidentment, i és perfectament possible, de si la reforma hauria d'haver tingut un determinat abast –competències, etcètera i alguna altra cosa més– o no. Evidentment, això és discutible. Però sobre allò que hem fet, cap discussió. L'article 150.2 de la Constitució espanyola, que vostès alleguen en la seva exposició de motius, de l'única cosa que parla, i atès que vostè ha llegit, per cert, coses escrites fora d'aquest Parlament –per cert, i vostè no ha dit el nom, però jo m'atreveria, i crec que guanyaria la juguesca, a dir qui ho firma–, doncs, l'únic que diu el 150.2 és: «Una vegada hagin estat sancionats i promulgats els respectius estatuts només podran ser modificats mitjançant els procediments.» I, per tant, està parlant de *procediments*. I allò que nosaltres estem fent és utilitzar els procediments de la Constitució i dels articles 56 i 57 de l'Estatut per procedir a fer un nou Estatut, pel procediment, evidentment, legalment establert. Per tant, per aquí, des del nostre punt de vista, no hi hauria d'haver cap tipus de problema. En cap moment, a cap grup, ni al Consell Consultiu, li ha passat per la imaginació més remota que allò que estiguéssim fent no fos possible de fer.

Per tant, aquesta no és la qüestió. Vostès diuen: «Home, és que l'Estatut actual, l'Estatut vigent, l'Estatut del 79 és un bon Estatut.» És un bon Estatut, és un gran Estatut. Efectivament. I la Constitució ens ha portat aquests vint-i-cinc anys de democràcia, vint-i-cinc anys de progrés, de benestar, de cohesió, de vertebració territorial com mai havia tingut aquest país que és Espanya, com mai l'havia tingut, i Catalunya també. Feia segles que no teníem el poder, l'autogovern que hem tingut durant aquests vint-i-cinc anys.

Dit això, vol dir que Constitució i Estatut són una mena de vaques sagrades que no poden tocar-se? Òbviament que no. Jo estic convençuda que vostès això tampoc ho pensen. I nosaltres pensem –i nosaltres pensem– que si som capaços –si som capaços– ara i en aquest moment, en aquest moment d'oportunitat que els diversos grups, la majoria dels diversos grups han estat assenyalant quan han anat pujant en aquest faristol, si aquest moment d'oportunitat per donar un nou impuls en profunditat a l'Estat de les autonomies, en el camí federalitzant que té la Constitució com a constitució oberta..., aprofitant al màxim aquest impuls, tornarem a donar un nou impuls gran a aquest progrés, a aquest autogovern que fins ara hem tingut. I aquesta és una ocasió que no hauríem de desaproveitar. Amb una altra consideració, si em permet –i ara sí que m'adreço d'una forma particular al seu Grup i al que vostè representa–, amb una particularitat: nosaltres tenim una democràcia jove, evidentment, i tenim una democràcia, en què ens hem d'estar fent o ens hem estat fent sempre la prova de si era prou sòlida, si la consolidàvem, si ja la teníem com un costum, com passa en altres països. I cada vegada que hem fet un petit canvi en aquest procés, en aquest discórrer democràtic –per exemple, alternances en els governs, a Espanya una cosa una mica més habitual del que ha estat a Catalunya, però a Catalunya també s'ha produït ara–..., i hem dit que aquest és un test de la solidesa –fer-ho amb normalitat– de la nostra democràcia. Doncs, bé, si ara som capaços també de fer aquest pas que significarà els canvis en profunditat dels estatuts d'autonomia, començant pel nostre, el de Catalunya, o començant o no, però en fi, amb el nostre com una mica paradigma d'allò que és possible de fer en profunditat, i podem donar també el pas després –les coses han anat així– de la modificació de la Constitució sense dramatismes, amb normalitat, sense sacralitzacions de cap mena, ni d'un tipus ni d'un altre, aleshores potser, i només aleshores, podrem dir que efectivament la democràcia s'ha consolidat a Espanya.

Dit tot això, no entro en els altres temes: nació, etcètera, perquè tots aquests temes seran desgranats al llarg de les sessions que vindran a continuació, aquesta tarda, demà, etcètera. I en la mesura, a més, que vostès han estat...

El president

Senyora diputada...

La Sra. Santos i Arnau

Acabo, president.

El president

Gràcies.

La Sra. Santos i Arnau

En la mesura que vostès han estat també participant en la Ponència fent aportacions, fent esmenes –rebutjades moltes, però acceptades també unes altres–, en aquesta mesura, jo els convido a vostès que participin també en aquest nou Estatut, instrument importantíssim, cabdal, per als propers anys, per a aquest país i per als ciutadans i ciutadanes d'aquest país.

Moltes gràcies i rebutgin vostès la seva esmena.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, l'honorable senyor Felip Puig.

El Sr. Puig i Godes

Moltes gràcies, senyor president. Molt honorable president, senyores diputades, senyors diputats, pugem aquí aquest matí i en aquest moment del procés de la reforma i de la renovació d'un nou Estatut per a Catalunya per donar resposta a l'esmena de la totalitat que ha presentat el Partit Popular. I ja els anuncio i els avanço que nosaltres hi votarem en contra, rebutjarem aquesta esmena a la totalitat, no només perquè és obvi que no compartim allò que vostès identifiquen en la seva esmena, el fil conductor d'aquest projecte de nou Estatut, els suposats principis d'inconstitucionalitat, la no-acceptació que, segons vostès, empara o emana de la filosofia de l'Estat de les autonomies... En definitiva, per molts motius pels quals concloem –i no és cap novetat– que vostès i nosaltres, que el Partit Popular i Convergència i Unió, tenim models d'Estat diferents, tenim projectes de país diferents i tenim lectures de la Constitució diferents.

També he observat que tenim conceptes de lleialtat institucional diferents, i, d'això, suposo que alguna altra ocasió tindrem, en els anys a venir, perquè si alguna vegada tornen a governar a Espanya, doncs..., estic convençut que la lleialtat institucional..., intentarem tots plegats que des del Govern espanyol en mans del Partit Popular no torni a fer la vulneració legislativa que es va produir, sobretot, després de l'acord de finançament de l'any 2001, on només onze lleis posteriors van significar una vulneració d'aquesta lleialtat institucional. Però això, evidentment, serà objecte d'un altre moment i d'un altre debat.

Sí que els vull agrair, senyor Vendrell i membres del Grup Parlamentari Popular, que vostès hagin introduït en aquest debat, doncs, una distinció, una singularitat amb relació al capteniment que té el Partit Popular espanyol al voltant de l'Estatut. I és evident que no és el moment..., es podria fer, de citar molt recents valoracions i manifestacions, i, per tant, els agraeixo que vostès intentin mantenir un cert perfil propi, però també els he de dir que vostès, en definitiva, acaben sent el Partit Popular a Catalunya i que és evident que aquí tenim visions molt diferents del que ha de ser aquest Estatut.

Aquest Estatut, per Convergència i Unió, és evident que és un instrument per avançar cap al reconeixement de la nostra condició de nació, per definir drets i deures, competències, poders judicials, el finançament... Però deixin-me que els digui també –i no voldria que ningú es portés a cap equivocació ni confusió– que per Catalunya, en tot cas per una part de la societat catalana que nosaltres intentem representar políticament, aquest Estatut, l'Estatut, és alguna cosa més que només un marc de descentralització administrativa, un compendi jurídic i constitucional que ens dona un entorn en què moure'ns en la recuperació de les nostres institucions. Aquest nou Estatut seria també un nou pacte entre Catalunya i l'Estat espanyol. Aquest Estatut és i hauria de

ser l'instrument per continuar construint un país que aspira, pacíficament i democràticament, però que aspira –i aquesta ambició nacionalista dóna suport i dóna explicació a la seva existència, a Convergència i Unió– a arribar a ser un país normal al món. I un nou estatut també ha de ser el marc on, donant resposta a les necessitats quotidianes dels ciutadans i les ciutadanes de Catalunya, es projecten, i es projectaran en el futur també, les aspiracions àmpliament compartides de més poder polític, de més capacitat de decisió, de més autogovern, de més llibertat nacional.

I precisament en la interpretació i en les lectures de la Constitució és on també tenim clares diferències. Nosaltres volem recordar avui, i fer-ne a més una constatació i un reconeixement molt contundent, que l'actual Constitució és avui –avui– el nostre marc de convivència, l'espai de democràcia i el camp de joc que des de Convergència i Unió sempre hem ajudat, primer, a redactar; després, a aprovar, a desenvolupar i a consolidar, com el que més. Ens en sentim tant o més propietaris, autors i responsables com el que més. I creiem, precisament, que a través de la utilització de la Constitució alguns n'estan fent un ús excessivament partidista i l'estan interpretant des d'una visió excessivament partidària.

Vull recordar que a Catalunya, els ciutadans de Catalunya, tots, hem suportat, resistit i combatut, i ho continuarem fent, una interpretació quasi sempre constant, mesquina, gasiva i contrària als interessos de Catalunya. I això és doblement injust per al nostre país, per a tothom.

Primer, perquè podem afirmar amb tota rotunditat i contundència que som, com a mínim, dels que més hem contribuït, amb un esforç social, amb un esforç econòmic, amb un esforç polític, a consolidar l'actual Estat i l'actual democràcia a l'Estat espanyol.

I al mateix temps també perquè algú també vol fer un *reset*: oblidar la memòria històrica. Sí, però no cal que ens n'anem tan lluny: algú vol oblidar que el pacte constitucional del 78 va ser un pacte originat per un consens forçat, assumit per tothom, però un consens forçat per les circumstàncies, i que també va deixar i deixava la porta oberta a una més favorable interpretació constitucional en el futur del que era el reconeixement de les diferents condicions i realitats nacionals que conviuen a l'Estat espanyol. I l'ambigüitat, interpretada sempre negativament, del títol VIII de la Constitució ha estat i és el que avui encara dóna greus insatisfaccions a les ambicions nacionals de Catalunya.

I ara, en lloc de recordar aquesta memòria, aquesta mancança històrica, el que es fa és esgrimir la Constitució com una amenaça, com una llosa insuperable per tal de limitar la nostra voluntat de més autogovern. Tot-hom s'atreveix a subvertir la Constitució, quan el que hauríem de fer és mantenir-la com a garantia i com a referent de prestigi. I avui es torna a posar sobre la taula aquesta interpretació, ho repeteixo, lesiva als interessos de Catalunya.

Totes les visions i totes les interpretacions, i totes les lectures de la Constitució són legítimes, totes. Però el que defensem nosaltres avui aquí, Convergència i Unió,

és de nou que s'adoptin les més favorables a Catalunya. I d'això és del que estem parlant.

Deixin-me que els faci una pregunta, senyores i senyors diputats. Em poden dir quin article literal de la Constitució espanyola prohibeix que Catalunya pugui avui plantejar un model de concert econòmic en el projecte d'estatut? (*Remor de veus.*) Em poden llegir quin és l'article, literalment, que diu que Catalunya no pot aspirar a tenir un model de finançament assimilat al concert econòmic?

La proposta de Convergència i Unió és plenament constitucional, senyor Vendrell, i no acceptem que ningú s'erigeixi políticament, partidistament, en guardià de les essències de la Constitució. Saben i vaig dir ahir que el Dictamen del Consell Consultiu..., que respecto, òbviament, però ha acabat imposant-se en la seva majoria gràcies a la visió que té de la Constitució el Partit Popular. Ho recorden, això, els diputats i diputades d'aquest Parlament, i especialment alguns?

Perquè la interpretació que fa la Constitució de la proposta d'un model de finançament com el concert econòmic és molt coherent amb la que fa vint-i-sis anys –vint-i-sis anys– Convergència i Unió va proposar en el debat de l'Estatut del 79. I Esquerra Republicana també, i li va donar suport. Un concert econòmic, dèiem, modern. Però aleshores el consens forçat de la Constitució..., la majoria inexistente nacionalista no va poder defensar aquestes posicions ni a la Comissió dels Vint, ni a l'Assemblea dels parlamentaris catalans.

Què passa l'any 2005? Què passa l'any 2003? Doncs, que Convergència i Unió, Esquerra Republicana i Iniciativa per Catalunya defensen el concert econòmic. Al programa electoral d'Iniciativa per Catalunya: concert econòmic cooperatiu; al programa electoral d'Esquerra Republicana de Catalunya: concert econòmic..., però, concert cooperatiu, concert econòmic solidari al d'Iniciativa per Catalunya; al programa electoral de Convergència i Unió: finançament inspirat en la fórmula del concert econòmic.

Què passa, en un any i mig, que avui hi ha partits que en el seu programa electoral defensaven i avui no defensen aquesta interpretació, aquesta proposta? Tan forta és la llosa de l'Acord del Tinell? Que no saben que Madrid només es mou sempre sota pressió? No ho han descobert, encara? (*Remor de veus.*) Com és que es vol aprovar avui aquí un estatut sense pressió, sense ambició, sense límits? (*Persisteix la remor de veus.*)

Bé, sóc conscient que alguns estan descobrint avui –o potser encara no– que estem en un moment històric: per primera vegada en vint-i-cinc anys, en pau, en democràcia, amb llibertat, sense condicionants com els que hem tingut al llarg de la nostra història sempre, estem en condicions de renovar aquest pacte constitucional entre Catalunya i l'Estat espanyol. Tothom, quasi tothom, senyor Vendrell, està d'acord que la interpretació que s'ha donat avui de la Constitució espanyola ha estat sempre lesiva per als interessos de Catalunya. Hem aconseguit, fins i tot, aquells més constitucionalistes i aquells més sobiranistes, un consens també que avui encara no és el moment de plantejar una reforma a fons de la Constitució; fins i tot això havíem aconseguit. I

ara que és el moment, precisament, de forçar allà a Madrid una interpretació més favorable a Catalunya des del Parlament de Catalunya, com és que ara no apostem per consensuar i acordar aquesta interpretació més favorable al país? Com és que aquí hi han diputats que es van presentar amb una proposta per la qual avui estan aquí escollits pel poble de Catalunya, que en el moment crucial que és renovar aquest pacte, aquest Estatut, no defensen els compromisos per als quals han estat elegits? Com és que no mantenim, doncs, aquests plantejaments?

El president

Senyor Puig...

El Sr. Puig i Godes

Vaig acabant, senyor president.

El president

Sí, hauria d'acabar.

El Sr. Puig i Godes

Hem d'anar a Madrid, doncs, pregunto –com faria el meu company Fernández Teixidó, una pregunta retòrica–, hem d'anar a Madrid renunciant als anhels de Catalunya? Hem d'anar a Madrid ja renunciant, de sortida, al Parlament de Catalunya, a una interpretació positiva de la Constitució, ara que hem de renovar el nou Estatut? (*Remor de veus.*)

Mirin, malgrat tot, nosaltres...

El president

És que se li ha acabat el temps, ja, senyor Puig. Acabi.

El Sr. Puig i Godes

...mantenim l'esperança que finalment és possible encara un acord positiu amb aquesta visió ambiciosa, no claudicant, i el sentiment patriòtic que estic convençut, com el senyor Iceta..., el sentiment patriòtic que inspira totes les aportacions que s'han fet, patriòtiques..., una altra cosa és amb quina visió de pàtria, però totes les aportacions patriòtiques que s'han fet en aquest projecte de nou estatut, estic convençut que ens portaran a aconseguir un bon estatut.

Ja estic, senyor president. Vull recordar-los una visió que vostès han compartit en els darrers mesos i que la gent de Convergència i Unió ha tingut l'ocasió de veure durant molts anys a la sala del Govern de Catalunya. Hi ha una cita bíblica que reiteradament és recordada en la crònica dels quatre reis: «La fe sense obres, morta és.» Un bon estatut, sense un concert econòmic, no servirà per a res.

Moltes gràcies, senyors i senyores diputats.

El president

En breus moments posarem a votació l'esmena a la totalitat.

(Pausa llarga.)

Acabat el debat, sotmetem a votació aquesta esmena a la totalitat.

Comença la votació.

L'esmena a la totalitat de proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia ha estat rebutjada per 119 vots en contra i 15 vots a favor.

Se suspèn la sessió, que reprendrem aquesta tarda a les quatre.

La sessió se suspèn a tres quarts de dues del migdia i cinc minuts i es reprèn a les quatre de la tarda i nou minuts. Presideix el president del Parlament, acompanyat de tots els membres de la Mesa, la qual és assistida per l'oficiala major, el lletrat major i el lletrat Sr. Vintó i Castells.

Al banc del Govern seu el president de la Generalitat, acompanyat del conseller primer, el conseller de Relacions Institucionals i Participació, els consellers de Política Territorial i Obres Públiques, de Justícia, la consellera d'Interior, els consellers d'Economia i Finances, de Governació i Administracions Públiques, les conselleres d'Educació, de Cultura i de Salut, i els consellers de Comerç, Turisme i Consum, i d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació.

El president

Es reprèn la sessió.

Anem a debatre el títol preliminar. Per defensar les esmenes i fixar la posició, té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, l'illustre senyor Jaume Bosch.

El Sr. Bosch i Mestres

Senyor president, senyores i senyors diputats, el títol preliminar té una forta càrrega política, aborda qüestions relacionades amb la nostra identitat nacional. Algunes poden ser qualificades de simbòliques, però el seu contingut va molt més enllà dels símbols: és la part de l'Estatut en què Catalunya s'autodefineix, recorda d'on neix el seu dret a l'autogovern i marca quines són les seves relacions amb l'Estat, però també quina és la seva forma de sentir-se part de la Unió Europea i quins lligams vol mantenir amb la resta dels Països Catalans.

Davant opinions que han posat en dubte els avenços reals que aquest Estatut representa amb relació al de 1979, n'hi hauria prou a comparar els continguts d'aquest títol amb les propostes del projecte de Sau i amb el text definitiu aprovat l'any 79 per esvaïr tots els dubtes.

Anem al concepte de nació. L'article primer diu: «Catalunya és una nació.» És cert que ho és més enllà que un text legal ho reconegui o no, però és la primera vegada, en els darrers segles, que disposem d'una llei que ho afirma de forma inequívoca. Segons l'Estatut del 32, érem una regió autònoma. El projecte de Sau parlava de realitat nacional, però aquesta definició no fou acceptada per les Corts, i l'Estatut del 79 va acabar parlant de nacionalitat. Ara, doncs, afirmem sense embuts que som el que som, una nació, i ho fem avalats pel Consell Consultiu, que recorda que la mateixa Constitució de-

mana que els corresponents estatuts d'autonomia triïn la denominació de la comunitat que s'ajusti millor a la seva identitat històrica. Acaba, doncs, l'anomalia política de no poder-nos definir segons el parer d'aquest Parlament.

Hem pogut veure que aquests dies Convergència i Unió afirmava que el fet que l'Estatut defineixi Catalunya com a nació és gràcies a Convergència i Unió, i tenen raó: gràcies a Convergència i Unió, gràcies al PSC, gràcies a Esquerra i gràcies a Iniciativa. Perquè un aspecte positiu que demostra la identitat de criteris amb relació a aquesta qüestió és que les quatre propostes de títol preliminar presentades pels grups parlamentaris a la Ponència partien del fet explicitat per escrit que Catalunya és una nació.

Aquest aspecte va estretament lligat a un precepte contingut en l'article segon: «Els poders de la Generalitat emanen del poble de Catalunya i s'exerceixen d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i la Constitució.» Aquesta redacció també ha estat considerada constitucional pel Consell Consultiu i té la seva importància, ja que fins ara ens trobàvem per sota d'estatuts com el de Canàries o el de l'Aragó.

Josep Benet, a la revista *Taula de Canvi*, explicava l'any 80 que el projecte de Sau afirmava que els poders de la Generalitat emanen del poble i que les Corts el van modificar dient: «Els poders de la Generalitat emanen de la Constitució, del present Estatut i del poble», i restava en l'ambigüitat si era el poble català o l'espanyol. I aquestes diferències no són menors, com a mínim per un grup parlamentari que vol que el preàmbul del nou Estatut faci referència al dret del poble de Catalunya a determinar lliurement el seu futur, tal com ha expressat reiteradament aquest Parlament.

Amb relació a aquesta primera qüestió, volem destacar també el fet que l'article 3 fixi, entre els principis que han de fomentar les relacions de la Generalitat amb l'Estat, el de plurinacionalitat de l'Estat espanyol. Aquest reconeixement és d'una gran transcendència, i el meu Grup Parlamentari el voldria veure inclòs també en una futura reforma de la Constitució.

Alhora, ens sentim còmodes amb la referència al principi de bilateralitat, sense excloure l'ús de mecanismes de participació multilateral. Creiem en la necessitat d'avançar cap a un estat federal, i les relacions bilaterals que aquest Estatut consagra en aspectes clau, com amb relació a les competències exclusives de l'Estat que afectin Catalunya o amb relació al sistema de finançament, s'han de complementar amb mecanismes multilaterals, dins dels quals entraria un senat reformat profundament, convertit per primera vegada en autèntica cambra de representació territorial, tal com la defineix l'article 69.1 de la Constitució, gràcies a una esmena introduïda l'any 78 pel grup de l'Entesa dels Catalans.

Drets històrics: aquesta és una qüestió que ha estat debatuda de forma confusa i fins i tot demagògica. Qui nega que Catalunya té drets històrics des d'abans de la Constitució del 78? Qui planteja la supressió de l'article 5, on hi queden reconeguts? Tan sols el Partit Popular. Però si entrem en el debat de fons ens podem preguntar: què recordem cada Onze de Setembre, sinó la

pèrdua a través de la violència del nostre autogovern, l'any 1714? Alguns que ens acusen a Madrid de mirar massa enrere són els mateixos que defensen sense embuts i amb emoció la necessitat de tornar la sobirania de Gibraltar a l'Estat espanyol, quan el litigi es deriva del mateix conflicte. I què va perdre Catalunya quan les tropes franquistes, en entrar en territori català, varen derogar l'Estatut del 32 per retornar, deien, a les quatre províncies catalanes l'honor de ser governades en peu d'igualtat amb la resta de les províncies espanyoles?

Coincidim amb el que escrivia aquesta setmana l'historiador Joaquim Albareda per defensar l'existència dels drets històrics. Deia: «Els processos de devolució de l'autogovern, com ara el nou Estatut, no responen a dèries historicistes, sinó a la voluntat popular que ha referendat tals demandes, per bé que a la història la referència a les nostres institucions i a la llarga tradició de representació política i parlamentària del nostre país hi és ben present. La mirada al passat» —continua dient— «és fruit, per tant, del desig d'una llibertat més gran en l'àmbit col·lectiu i de l'aprofundiment de la democràcia.»

En contra del que s'ha afirmat en alguns sectors mal informats, el Consell Consultiu, en el seu Dictamen, va reconèixer la constitucionalitat de l'article 5, referent als drets històrics, afegint que el debat sobre la seva aplicació a les competències —cito de forma textual— «en cap cas pot qüestionar l'existència mil·lenària d'identitats col·lectives prèvies a la Constitució, històricament contrastades, com és la de Catalunya».

Un debat diferent, on hi ha hagut posicions diverses, és si aquests drets històrics poden servir per blindar les competències actuals. Des del nostre punt de vista, la disposició addicional primera, que pretenia fer-ho, ni era tan decisiva com deien alguns —perquè l'autèntic blindatge de les competències ja es produeix en base als mecanismes establerts al títol IV—, ni era tan perversa que pogués justificar un «no» a l'Estatut.

Des d'aquesta posició ens ha estat fàcil formular una esmena amb voluntat de consens que reforça els continguts de l'article 5, hi incorpora la singular posició d'algunes matèries que se citen explícitament i hi afegeix un segon paràgraf que reproduïx la redacció inclosa a l'Estatut de l'Aragó, que literalment diu, en el nostre cas, que «l'acceptació del règim d'autonomia que s'estableix en aquest Estatut no implica la renúncia del poble català als drets que com a tal li pogueren correspondre en virtut de la seva història».

Pensem que ha estat una bona aportació per afavorir l'acord, i la transaccional presentada pel PSC, Esquerra Republicana i el nostre Grup, en què manté bàsicament aquesta idea i proposa al segon paràgraf portar-ho com una disposició addicional, em sembla que va en aquest camí.

I finalment, amb relació a aquest tema, volia traslladar a la cambra la necessitat de no tancar-nos en debats d'aquestes característiques. Resolta aquesta qüestió, cal ser conscients que una bona part de la ciutadania veu amb respecte aquesta referència, però està molt més interessada en uns altres drets: els drets actuals que ens

afecten com a catalans i catalanes en la nostra vida quotidiana i de què parlarem en el títol I. El meu Grup veu amb satisfacció el reconeixement dels drets històrics, però es troba molt més còmode amb l'ampliació i la defensa dels drets dels homes i les dones de la Catalunya d'avui.

La llengua. L'article 6 fa una primera regulació de la llengua pròpia i de les llengües oficials, que es complementa amb altres articles presents en altres títols i que aporten una visió completa de com queda el fet lingüístic. Voldríem, en aquest moment del debat, remarcar l'apartat 2 de l'article 6, que afirma que totes les persones a Catalunya tenen el dret d'utilitzar i el dret i el deure de conèixer les dues llengües oficials.

Aquest és un altre canvi substancial amb relació a la situació actual, en què no està establert el deure de conèixer el català. Així, doncs, el català passa a equiparar-se al castellà.

El mateix article continua recordant que els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. No es tracta d'imposar res per força; mai ho hem fet. Es tracta de disposar dels instruments legals per fer front a actituds contràries a l'ús del català, que gairebé mai provenen dels sectors més populars de la societat ni dels que acaben d'arribar, sinó dels que situen determinats interessos econòmics o ideològics per damunt de la normalització lingüística.

Volem agrair en aquest punt a l'Observatori de la Llengua, Òmnium Cultural, la Plataforma per la Llengua i la CAL les seves propostes i observacions. Som conscients que no totes han estat plenament ateses, però el tractament d'algunes encara es pot millorar. El que creiem indiscutible és que una regulació que semblava impossible d'incorporar fa un any avui és recollida a l'Estatut. Tot i que sabem que un text legal no resol per si mateix res, pot ser d'un gran ajut si tota la població s'implica en l'ús social de la llengua.

Les relacions amb la resta de Països Catalans. L'article 6 i el 12 fan referència a les relacions amb els territoris amb què compartim patrimoni lingüístic i que tenen vincles històrics lingüístics i culturals amb Catalunya. Ens referim, doncs, al País Valencià, les Illes, la Catalunya Nord, la Franja, Andorra i el municipi de l'Alguer.

Considerem que cal estrènyer els lligams en aquests camps, però també, com s'apunta a l'article 192 en parlar de les regions europees, amb relació als interessos econòmics, socials i ambientals. I cal fer-ho en uns moments en què el reconeixement de la unitat de la llengua pateix amenaces i quan el projecte de nou estatut del País Valencià, en lloc d'avançar, suposa un retrocés, i quan a la Catalunya Nord l'esforç de moltes persones i entitats xoca massa sovint amb el centralisme arrelat a determinats estaments oficials.

Pel nostre Grup Parlamentari aquestes relacions, com les que també cal mantenir amb l'Aragó o amb les regions pirinenques del sud de França, no són un element de nostàlgia, sinó de futur. Són relacions que no solament són institucionals, sinó que inclouen partits, sindicats, organitzacions empresarials, ajuntaments o enti-

tats culturals, i que van en la direcció de construir una gran regió europea, que a més tindria l'avantatge de fonamentar-se en lligams que vénen de molt lluny. Però potser aquest Parlament també hauria de ser més sensible a la tasca que desenvolupen i les dificultats que pateixen entitats com Acció Cultural del País Valencià, l'Obra Cultural Balear, Cultural Nord o l'Obra Cultural de l'Alguer.

Amb relació a l'Aran, en aquest títol i en d'altres es regula el tractament de l'Aran. Es fa un canvi important amb relació a l'escàs pes que l'Estatut del 79 li va atorgar, tot i que va permetre preservar-ne la posició singular per raons històriques. Entenem com a molt positiu el reconeixement de la identitat nacional occitana de l'Aran i el de l'oficialitat de la llengua occitana denominada aranès. Tal com veurem en el títol d'institucions, pel nostre Grup la clau de volta de les relacions entre l'Aran i Catalunya és superar la concepció de comarca una mica especial, per rebre el tractament que li correspon com a territori històric. Això no és incompatible amb la necessitat d'establir lligams amb la resta dels Pirineus per a la millor prestació dels serveis que els habitants de l'Aran es mereixen. I alhora, dit des del respecte a la capacitat de decisió de les institucions araneses, el nostre Grup opina que la defensa de la identitat inclou també la del territori i l'impuls de polítiques que facin compatible el dret de viure dignament a la pròpia terra amb l'aplicació de mesures mediambientals que evitin la destrucció i la degradació d'un territori que cal preservar de les agressions que avui pateix.

Aquests són els punts que el meu Grup Parlamentari considerava necessari destacar amb relació a aquest títol. En el títol següent entrarem a fons en els drets i principis rectors que cita l'article 4, i en el cinquè comentarem més a bastament les relacions amb l'Estat i la Unió Europea.

Destacaríem, per acabar, que un dels títols que semblava *a priori* que podia comportar més problemes registra un altíssim grau de coincidències. I és que, quan hi ha voluntat real de consens, l'acord sempre és possible.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, l'il·lustre senyor Francesc Vendrell.

(*Remor de veus.*)

El Sr. Vendrell i Bayona

És l'últim cop. Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, intervenir tants cops té bastants inconvenients però té també algun avantatge, i un dels avantatges és que de vegades pots replicar, encara que sigui després de dinar, doncs, coses que s'han dit prèviament. No citaré per allò de després, per al·lusions, però, si un en el discurs diu que «el nou Estatut sacsejarà les estructures de l'Estat», després no pot dir que «els que diem que l'Estatut pretén fer això, diem mentides». Vull dir que potser cal, de tant de tant, llegir-se bé els discursos que un fa.

Dit això, i per si de cas, al títol preliminar nosaltres hi hem presentat catorze esmenes, de les quals no en par-

laré, de totes. «És, evidentment», li deia al senyor Bosch, «un títol polític.» I era un títol, i és un títol –i totes les nostres esmenes bàsicament van a mantenir el títol actual i la redacció actual de deixar-hi un punt– que en parlarem al final, i aquest punt, també, no aporta ni més competències ni aporta més finançament. Aleshores, un no acaba d'entendre per què la necessitat imperiosa de modificar un títol que no aporta ni més competències ni més finançament, quan aquest títol no ha sigut conflictiu i quan aquest títol ens ha permès a tots, i ens permetrà, aquest o el que sigui, seguir convivint tranquil·lament.

Deia que no parlaré de totes les esmenes, només d'algunes. Nosaltres presentem una esmena a l'article tercer. I no llegiré l'esmena, llegiré l'article tercer, l'article tercer que em sembla que és una demostració de la manca de realisme. Diu, l'article tercer: «Les relacions de la Generalitat amb l'Estat es fonamenten en el principi de lleialtat institucional mútua i es regeixen pel principi general segons el qual la Generalitat és Estat,» –fins aquí anem bé– «pel principi d'autonomia...» –fins aquí anem bé– «i pel principi de plurinacionalitat de l'Estat.» Bé, si algun dia canviem la Constitució, potser sí, però de moment aquest principi no existeix –aquest principi no existeix. Jo no dic si ha d'existir o no ha d'existir, dic que aquest principi no existeix i que des de l'Estatut d'autonomia de Catalunya no es canvien les lleis de l'Estat ni la Constitució.

L'article setè. L'article setè –que ja m'anirà bé per després quan parlarem, diguem-ne, essencialment del tema seriós– diu, he!, «gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans de l'Estat», és a dir, a partir d'ara tots serem funcionaris perquè, és clar, no volem dir el que hem de dir: els ciutadans espanyols. És que no hi han ciutadans de l'Estat! A veure, si els catalans són els ciutadans de la Generalitat, a la Casa dels Canonges no hi cabríem tots! A veure si ens comencem a assabentar que no som ciutadans de l'Estat! O és que tornem a l'estat medieval? Som ciutadans espanyols, ens agradi o no, i aquests gaudeixen de la condició política de catalans!, a veure si ens en comencem a assabentar.

Quan jo aquest dematí deia que aquest Estatut és poc realista, ho deia per això: fem veure que les coses no existeixen –fem veure que les coses no existeixen. Jo no dic que les coses s'hagin de canviar –home, això de ser tots funcionaris a mi, personalment, no m'agrada–, jo no dic que les coses no s'hagin de canviar, però les coses canvien allà on toca, i mentrestant intentem ser realistes.

Jo no vull esgotar ni el temps ni la paciència, la de vostès i la meva, fent una relació esmena per esmena. Dic que les mantindrem totes. Que, evidentment, hi han articles que no hem esmenat i, per tant, evidentment hi votarem a favor –almenys una mica de coherència encara que només sigui de tant en tant.

I ara anem a un tema que jo crec que és important, i que, evidentment, és l'article primer: «Catalunya és una nació». Bé, aquí hi han dues consideracions: una consideració diguem-ne social i una consideració diguem-ne jurídica. La consideració social és la que diu que els ciutadans de Catalunya, els ciutadans d'aquest país, que hi ha un percentatge d'ells que legítimament –i tenen

tot el dret a dir-ho, a defensar-ho i a proclamar-ho– se senten únicament i exclusivament catalans –diuen les enquestes que un 20 per cent–; que hi ha un percentatge de ciutadans d'aquest país, que tenen tot el dret a dir-ho, a defensar-ho i a proclamar-ho, i que jo els respecto, que se senten únicament espanyols –diuen les enquestes que un 10 per cent; en tenim, un 30–, i que hi ha un 70 per cent d'aquest país que se sent tan català com espanyol, o tan espanyol com català. I llàstima que ara no hi hagi el senyor Boada perquè jo diria que jo sóc d'aquests, i el meu problema no és sentir-me o no espanyol sinó que ningú em posi en dubte la compatibilitat dels dos sentiments. I crec que és, a més a més, el problema del 70 per cent dels ciutadans d'aquest país. I quan jo aquest dematí deia que aquest Estatut és intervencionista de l'article primer –aquest–, estem intervenint i estem definint Catalunya en funció de la voluntat legítima, respectable i amb tot el dret a proclamar-ho, però només del 20 per cent dels ciutadans d'aquest país –només del 20 per cent dels ciutadans d'aquest país. I, home, quan teníem un terme, de «nacionalitat», que després ens ha permès moltes coses, des de «la ràdio nacional de Catalunya», i ningú se'n fa problema, i que ens ha permès no entrar en conflictes, per què hem d'intentar fer debats que no aporten gran cosa? Tothom té dret a fer-los, però jo crec que és millor legislar per al 70 per cent i no jugar amb els sentiments –i no jugar amb els sentiments–, que no legislar per al 20 per cent i jugar amb els sentiments.

Però després hi ha una altra consideració que és jurídica. Pot Catalunya definir-se com a nació o no? O només hi ha una nació que és l'espanyola? El Consell Consultiu fa una cosa molt intel·ligent, diu: «Miri, si això de nació ho entenem des del punt de vista de sobirania, des del punt de vista de nació jurídica, aquí només hi ha una nació que és Espanya i, per tant, Catalunya, a l'Estatut, no es pot definir com a nació, si no és que es canvia la Constitució.» Diu també el Consell Consultiu –i ningú em negarà que diu això–: «Ara bé, si nació s'interpreta com a nació cultural i això no entra en contradicció, per tant, amb el concepte de nació sobirana, es pot definir Catalunya com a nació. I com que nosaltres» –diu el Consell Consultiu, amb bona fe, per cert– «interpretem o volem interpretar que la voluntat de la definició, de “Catalunya és una nació”, no és la voluntat de sobirania sinó que és la voluntat cultural» –la voluntat, si es vol, històrica, etcètera– «doncs no considerem que el tema sigui inconstitucional i, per tant, endavant.» Això és el que diu el Consell Consultiu.

Aquí hi han dos problemes. En primer lloc, un problema que no ens toca a nosaltres arreglar-lo, que ja l'arreglarà el Partit Socialista, que suposo que haurà de reformar el document de Santillana del Mar i el document de l'últim Comitè Federal aprovat –per cert, amb els vots dels socialistes catalans–, quan diu –ho cito–: «Que la nació és Espanya i que després hi han nacionalitats i regions.» Però com que aquest problema no ens toca a nosaltres, que ja prou problemes tenim, deixem-ho per al Partit Socialista quan el tema arribi a les Corts Generals, deixem-ho i ja veurem com ens ho muntem, o veuran com s'ho munten.

Però aquí hi ha un altre problema. Quan a l'Estatut parlem de nació, parlem realment de nació cultural o tenim

pretensions de parlar de nació jurídica i de nació sobirana? Diu el Consultiu que no.

Home, miri, jo els dos articles esmenats que abans he citat no els he citat per casualitat. Volem obviar el tema d'espanyol i ens fem a tots funcionaris dient que som ciutadans de l'Estat. Em temo que comença a no ser casualitat. Però és que, és clar, a mi em preocupa molt més quan l'Institut d'Estudis Catalans en el seu Diccionari l'any 1995 defineix nació com –ho llegeixo– «conjunt de persones que tenen una comunitat d'història, de costums, d'institucions, d'estructura econòmica, de cultura i sovint de llengua, un sentit d'homogeneïtat i de diferència respecte a la resta de comunitats humanes, i una voluntat d'organització i de participació en un projecte polític que pretén arribar a l'autogovern i a la independència política»; ho diu l'Institut d'Estudis Econòmics..., ai, perdó, ho diu l'Institut d'Estudis Catalans... No, és que el d'Estudis Autònoms i el d'Economia estem últimament tan preocupats pel finançament que també... Bé, ho diu l'Institut d'Estudis Catalans, no ho diu l'Acadèmia de la Llengua. Aquí hi han segones intencions, i aquí quan parlem de nació a l'Estatut no estem parlant de nació cultural, i tots ho sabem –i tots ho sabem. És legítim –és legítim–, però això des de l'Estatut d'autonomia de Catalunya no es pot fer, almenys és una apreciació.

I nosaltres l'única cosa que diem en l'esmena, i que mantenim, és que des de l'Estatut d'autonomia no es pot definir Catalunya com a nació, perquè de nació sobirana, i també ho diu el Consell Consultiu, només n'hi ha una. I que intentar fer aquest joc de dir «no estem parlant de nació cultural»..., l'Institut d'Estudis Catalans no fa aquest joc –no fa aquest joc.

Per tant, senyores i senyors diputats –em sembla que ja hem parlat prou–, mantindrem les esmenes.

Ah!, no, una cosa. Els drets històrics en llengua, en dret civil, evidentment que els tenim, però nosaltres som –i ho deia aquest dematí, si no l'he sentit malament, el senyor Iceta– una mica més reconeguts, perquè se'ns reconeixin els drets històrics no necessitem una addicional a la Constitució, ens ho reconeix directament la Constitució. La referència als drets històrics en l'article cinquè no té, és veritat, cap problema de constitucionalitat, mentre no vagi unida a l'addicional primera del projecte d'Estatut. Quan arribem a l'addicional primera del projecte d'Estatut i en parlem, ja parlarem de l'article cinquè, si volen, però mentre no en parlem, una cosa i una altra van unides, i ho diu el Consultiu, que els drets històrics són, aleshores sí, en aquest aspecte inconstitucionals.

Ja sé que hem parlat de moltes coses i que vostès em tornaran a dir que no és exactament veritat el text del Dictamen de la Comissió que el text que estem debatent. Però com que el dia 29 de juliol tots vam veure moltes coses rares, anem a pams, i quan s'arregli l'addicional primera ja parlarem de l'article cinquè. Mentre no s'arregli l'addicional primera, la que hi ha és la que hi ha, l'article cinquè és el que és, i el Consultiu diu que és inconstitucional.

Gràcies, senyores i senyors diputats, senyor president.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'il·lustre senyor Joan Ridaó.

El Sr. Ridaó i Martín

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, en escassament 14 articles dels 218 i una vintena de disposicions que conté aquest projecte de nou Estatut, la Ponència ha estat capaç, jo diria, de fer una autèntica peça d'orfebre. Aquesta sí que ha estat autènticament manufacturada pels ponents, perquè no venia induïda per cap altre text ni proposta de cap organisme. I en aquests pocs articles es defineixen coses, com s'ha dit abans, molt i molt importants, perquè entre altres coses es defineixen els elements que configuren la nostra identitat comunitària i el nostre, diguem-ne, univers simbòlic, en qüestions com la nació, la definició del sistema institucional, el marc polític en què ens movem, els drets històrics, la llengua, els símbols, els vincles amb altres territoris de la Corona d'Aragó, dels Països Catalans, de l'Euroregió, amb els quals Catalunya manté una relació estreta, i, evidentment, també, l'Aran.

«Catalunya és una nació» –article primer–, i punt. És una cosa tan sensata i tan normal, que potser hem hagut d'esperar tants anys per posar-ho a l'Estatut..., però, vaja, no hauria d'estranyar ningú. I no hauria d'estranyar ningú perquè no només apareix en aquest article. Potser és la manera més directa de dir-ho, però en altres ocasions, durant l'articulat hi apareix, el contingut nacional de les institucions, del poble de Catalunya, etcètera.

I, a més a més, com diu el mateix Consultiu, ja que el senyor Vendrell el cita com a font d'autoritat... El Consell Consultiu diu una cosa molt sensata, diu: «És un concepte polisèmic»; és un concepte que té, lògicament, diferents accepcions, que no sempre s'associa a l'Estat, lògicament, de la mateixa forma que aquells qui es diuen Estat no sempre són nació. I n'hi poso algun exemple. Per exemple, Alabama. Alabama, es diu a la seva Constitució que és «a free and sovereign State of Alabama». I jo, que jo sàpiga, probablement mai no han dit que siguin nació. Baviera es diu que és un estat lliure, i probablement tampoc es reconeixen com una nació. I encara li'n diré més, la Confederació Helvètica es diuen «Confederació» des de fa més d'un segle i ja no ho són, de confederació.

Vull dir que no podem ser captius ni presoners d'aquest debat, nominalista de vegades. I, per tant, el que li diu el Consultiu, i el que vostè ha d'acceptar íntegrament –és l'argumentació del Consultiu– és que lògicament «nació» té un contingut de caràcter cultural, de caràcter sociològic, però també jurídic.

I encara li diu més, el Consultiu. Durant el debat constituent, si vostè segueix tot l'iter del debat a les Corts Generals de la Constitució, va quedar molt clar per a la majoria de ponents i també intervinents en aquell debat que en moltes ocasions el terme «nacionalitat», que consagra l'article 2 de la Constitució, va ser entès com a sinònim de «nació». I aquesta és una sinonímia que es posa, per cert, de relleu en aquell aforisme –em sap

greu que ara no hi sigui—..., per aquells que sovint diuen que Espanya és una nació de nacions, que jo no comparteixo, jo prefereixo parlar d'un Estat plurinacional, que en tot cas no sé si és la mateixa cosa però s'hi assembla, no?

Per tant, és obvi, a més, que la recepció del terme «nació» en aquest Estatut no porta aparellada l'atribució del concepte clàssic de «sobirania». Què més voldríem alguns! No es preocupi, que el dia que tinguem la majoria social necessària no hi haurà ningú que es pugui oposar al principi democràtic. Però de moment el concepte clàssic de «sobirania», que és el que espanta el senyor Guerra, el senyor Bono, tots els seus detractors, vostès mateixos, de moment no es desprèn necessàriament d'aquest Estatut.

I no cal que els digui, a més a més, que una bona hermenèutica, una bona interpretació de tots els preceptes d'aquest mateix títol preliminar de l'Estatut deixa molt clar que Catalunya, ara com ara, no és un estat, que és això el que a vostès els preocupa, perquè la traducció, la conseqüència juridicopolítica de la definició de «nació» no hi figura com a tal, perquè, si vostè segueix llegint, ara com ara, encara Catalunya es defineix com una comunitat autònoma. Ho ha llegit, això? *(Pausa.)* Molt bé.

Per tant, aquí la posició i el debat és admetre o no que l'Estat espanyol, atenent a la seva organització territorial complexa, composta, heterogènia, digui-li com vulgui, de la mateixa forma que a ningú no se li acudiria homologar el Quebec amb Ontàrio, o Flandes amb Valònia..., doncs, el debat és que Catalunya no és com la Rioja. No sé si m'explico. *(Pausa.)* Molt bé.

Per tant, la mateixa Constitució ja admet aquesta distinció, perquè l'article 2, com he dit, distingeix clarament entre nacionalitats i regions, i fins i tot consagrava en la seva transitòria segona diferents vies d'accés a l'autonomia: per la via ràpida, per la via lenta, el 143, el 151, les històriques, les que no són històriques. Per tant, aquesta distinció ja figura a la Constitució.

El problema és que l'any 78 ningú prejutjava que passaria el que ha acabat passant, i és que la categoria, la categoria «nacionalitat» finalment s'ha acabat predicant de tothom. I aquest és el problema. Perquè ara el que intentem dir en l'Estatut —una cosa tan sensata i tan normal, sense cap mena d'edulcorant, sense cap mena d'additiu, per tant sense cap mena d'eufemisme vergonyant— és que som una nació, precisament perquè hem de donar una volta més de cargol, perquè ara tothom ja és una nacionalitat, i, evidentment, això no és així ni pot ser així.

I, per tant, vint-i-cinc anys més tard de l'inici d'allò que s'ha denominat «l'Estat autònom», vint-i-cinc anys més tard de la generalització del procés autònom —procés autònom, per cert, dissenyat i executat primàriament per reconèixer el paper diferencial que té Catalunya, i el País Basc, i Galícia, en aquest conjunt que és l'Estat espanyol—..., doncs, no només es va acabar imposant el cafè per a tothom, sinó que aquesta distinció ha acabat desapareixent, i per tant ja es va consumir als anys vuitanta, quan aquell ministre per a les Regions, el senyor Clavero Arévalo, ja abans fins i tot del

23-F, va acabar imposant en aquest cas la plena simetria i acabant amb la distinció nacionalitat/regió, que, per cert, tenia un origen i una inspiració molt anterior a la mateixa Constitució del 78: ja s'inspirava en allò de l'«Estat integral» de la Constitució de la Segona República.

A partir d'aquí, per tant, la història, ho repeteixo, és de sobres coneguda. Els successius pactes autonòmics van acabar, jo diria, donant el cop de gràcia definitiu a aquest invent, a aquest giny de l'Estat autònom. D'aquí, que no hauria de sorprendre ningú, ho repeteixo, que Catalunya avui es defineix i projecta en el seu Estatut denominar-se com el que és, com una nació.

El sistema institucional. Aquesta és una de les grans novetats que incorpora aquest títol preliminar de l'Estatut. «Sistema institucional» és una definició, no sé si la més feliç, però una definició que el nostre Grup Parlamentari va posar sobre la taula per donar satisfacció al que ha estat una demanda històrica i tradicional del catalanisme polític, i és el fet que la Generalitat s'integra no únicament pels poders clàssics, que són el president, aquest Parlament i el seu Govern, el Consell Executiu, sinó també els ens locals, que són part integrant d'aquesta organització política i també de l'autogovern de Catalunya. I, per tant, el que hem fet en aquest Estatut és consagrar que l'organització territorial bàsica d'aquest país parteix del municipi i parteix de la vegueria, però també, en atenció a allò que ha vingut demanant Convergència i Unió, que hi hagués un reconeixement del paper singular que té també la comarca en el futur de Catalunya.

El marc polític, la llengua i els drets històrics. Els dic tots al mateix temps perquè són un conjunt de preceptes, de conceptes, que introdueixen allò que deia abans: un reconeixement i una garantia d'aquesta singularitat de Catalunya perduda al llarg d'aquests últims anys, precisament perquè el desplegament constitucional i estatutari no ha estat especialment, per dir-ho suaument, potenciador d'aquests elements diferencials que presenta Catalunya.

Per exemple, en matèria de llengua. Ho deia aquest dematí. Tot i el mandat constitucional —article 3— de respectar i protegir les diverses modalitats lingüístiques, el que hi ha a la Constitució és una clara asimetria que avui pretenem trencar, consagrant la plena igualtat jurídica real entre català i castellà, no només dient que és la llengua pròpia de Catalunya i que és la llengua oficial, sinó també introduint el deure del coneixement. En els mateixos termes, per cert, que ho fa la Constitució amb relació al castellà. És a dir, a ningú se li acut dir a un senyor de Londres que ve a viure a Barcelona, o a Rubí —que és el meu poble, per cert—, que ha de conèixer en sis mesos el català; igual que no se li acut a ningú a Madrid dir que ha de conèixer el castellà quan faci sis mesos que hi resideixi. Senzillament és un concepte que vol dir que ningú pot al·legar desconeixement o ignorància pel fet que parli en una llengua distinta quan en el seu territori hi ha una llengua que és oficial. Per tant, aquest és un concepte que jo diria pacífic, que veig que de moment ningú no ha gosat de qüestionar, però que jo vull destacar i vull subratllar com un element fonamental en aquest títol preliminar.

I també un altre element important: la singularitat d'una altra llengua també pròpia i oficial d'aquest país com és l'aranès. Dic «oficial» perquè tinc el goig d'anunciar que hem fet avinent una transacció amb diferents grups d'aquesta cambra –amb el PSC i amb Iniciativa per Catalunya, i no sé si en aquest tràmit encara algun altre grup s'hi podria sumar– per tal que l'aranès també fos oficial en tot el territori, en els termes que disposi la futura modificació de la Llei de política lingüística.

Marc polític. I ara anem a allò dels principis que abans es deia. Marc polític vol dir les relacions, bàsicament, de la Generalitat amb l'Estat i amb la Unió Europea; relacions que es fonamenten sobre la base, evidentment, d'alguns principis. El principi de lleialtat institucional –no m'hi referiré; de fet, algun altre portaveu ho ha fet aquest matí–; és un principi que normalment s'ha predicat de Catalunya cap a Espanya, no pas d'Espanya cap a Catalunya. El principi que la Generalitat és Estat, i el seu president és el representant ordinari màxim de l'Estat a Catalunya. El principi de la plurinacionalitat, que vostè diu: «No hi és, a la Constitució.» Efectivament; però és un concepte doctrinal i que el mateix Tribunal Constitucional ha manejat sovint, i un precepte que, a més, està implícit en aquella distinció que jo li deia abans entre nacionalitat i regió. I, per tant, des d'aquest punt de vista és indiscutible que aquest principi de la plurinacionalitat ha de figurar en aquest Estatut. Exactament igual que el principi de la bilateralitat, que és un principi que es predica no únicament de les relacions polítiques sinó també de les relacions econòmico-financeres.

Molt bé, principis i grans enunciats. Però principis i grans enunciats que tenen una concreció, que tenen una traducció jurídica i política en el text de l'Estatut. Sap com es concreten aquests principis? Doncs, per exemple, en la subrogació de la Generalitat en els òrgans estatals; per exemple, en formes singulars pel que fa al camp competencial o pel que fa al terreny simbòlic, o en la participació de la Generalitat, per exemple, en l'exercici de funcions estatals i, per tant, en les institucions generals de què són titulars.

Finalment, una darrera referència als drets històrics. Aquesta és una apel·lació que si més no ha servit per provocar un debat en les files del catalanisme modern. Potser algú, aquest debat, el va engegar el 29 de juliol, però és un debat que, si algú l'ha seguit amb atenció, ja fa temps que dura, no? Dic, un debat en les files del catalanisme modern, però que demostra, d'altra banda, si aparquem prejudicis, amb tota cruesa, eh?, que Espanya té un problema, i aquest problema es diu la plurinacionalitat. I és un problema, per cert, que té pendent amb Catalunya des del 1714 i probablement amb el País Basc des de la primera meitat del segle XIX. I un debat que, quan s'ha suscitat de forma molt viva en aquesta cambra, fa poques setmanes, ha contribuït que hi hagi un doble alineament: els qui s'han alineat com a partidaris d'un ordre constitucional, decisionista, normatiu..., aquells per qui tot neix i tot té origen en la Constitució de l'any 78, i aquells que, modestament, som partidaris d'un pluralisme d'arrel historicista, que senzillament no és el dret de cuixa (*pausa*), no, no és el dret de cuixa: el que pretén és preservar una part de la identitat originària que té Catalunya.

Perquè Catalunya, vostès ho saben igual que jo, en el passat va tenir institucions de govern pròpies, va tenir furs jurídicopúblics; no només el dret privat. Des de fa molts segles, des de la baixa edat mitjana. I, per tant, què vull dir, amb això? Que nosaltres pensem, i avui ho volem tornar a afirmar, que la disposició addicional primera de la Constitució té ple caràcter normatiu i és plenament moderna. I especialment moderna perquè està a la Constitució. I miri si és modern, això d'invocar drets històrics, que, per cert, la Constitució restaura la monarquia invocant, per cert, el precedent, diguem, històric, no? Jo crec que molt modern..., més aviat ho trobo anacrònic, això de la institució monàrquica, i..., a part d'aliena al principi democràtic. Però, vaja, deixem-ho; aquest és un altre debat. Però modern no ho és. Modernitat per modernitat, prefereixo els drets històrics abans que la monarquia; si més no s'inspiren en el mateix principi, no?

Per tant, per nosaltres, ho repeteixo, l'addicional primera té ple caràcter normatiu, tot i que això no vol dir que aquests drets formin part de la Constitució –això, ho admetem–, perquè són senzillament una realitat preexistent a què la Constitució remet. Per això l'addicional primera diu que els protegeix i que els empara, perquè estan fora de la mateixa Constitució, perquè són preexistents a la Constitució de l'any 1978. I aprofito per dir que en cap cas –en cap cas– no hem dit mai que l'apel·lació als drets històrics hagi de constituir un títol competencial autònom, per si sol, en aquest Estatut. No, no, no; han de ser actualitzats i han de ser interpretats, com ha admès, per cert, el mateix Consell Consultiu en el seu Dictamen. És a dir que en termes polítics la invocació historicista legitima una posició singular de la Generalitat en algunes matèries i en algunes competències concretes, en temes molt sensibles per a la nostra identitat, com la llengua, com la cultura, com l'educació, com el règim local, etcètera.

És a dir, estem invocant drets històrics per no malbaratar allò que l'Estatut del 79 ja ens donava: és la competència plena i exclusiva en aquests terrenys. Per tant, del que estem parlant és d'invocar drets històrics com a garantia d'algunes limitacions de les bases estatals i com un criteri hermenèutic, interpretatiu, més favorable a l'autonomia i a les competències de Catalunya.

I sobre... –i acabo, senyor president, perdoni.

El president

Sí, gràcies.

El Sr. Ridao i Martín

I sobre si és o no és d'aplicació l'addicional primera, a la Constitució no sembla discutible. El Consell Consultiu ho ha admès. S'està acceptant, a més a més, pel mateix Consell Consultiu que la Constitució no ho limita a cap territori en concret, ni al País Basc ni a Navarra, a banda que no es pot oblidar aquest reconeixement històric que la mateixa Constitució fa del paper de Catalunya, al marge que la jurisprudència en aquest punt no és clara ni és inequívoca.

Per tant, avui estem en condicions d'arribar a un acord sobre aquest tema, que ha estat molt delicat i ha estat

molt complex, i, per tant, fins i tot, d'ofèrir i proposar a la cambra una transacció en uns termes que crec que són prou aclaridors, en uns termes que poden donar satisfacció a tothom. És a dir que Catalunya..., en el seu article 5, i per això ho dic ara i aquí, no quan tractem l'addicional primera, Catalunya..., en el seu article 5, dirà molt clar que, com a nació, es fonamenta en els seus drets històrics, en la seva tradició jurídica, en les seves institucions seculars..., que aquest Estatut actualitza i incorpora drets històrics i que ho fa a l'empara de l'article 2, de la transitòria segona, d'altres disposicions de la Constitució, i això reconeix una singular posició de Catalunya en aquestes matèries com són el dret civil, la llengua, l'educació, la cultura i el seu sistema institucional.

Per tant, aquesta és una solució que dona satisfacció i que, en definitiva, ha de servir perquè aquest Estatut també tingui, doncs, un bon to i un to elevat pel que fa a la recuperació del nostre autogovern.

Gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, l'honorable senyor Joaquim Nadal.

El Sr. Nadal i Farreras

Gràcies. Molt honorable president, senyores diputades, senyors diputats, molt honorable president de la Generalitat, no reiteraré molts dels arguments que han utilitzat tant el diputat senyor Joan Boada com el diputat senyor Joan Ridao.

Aquest és un títol molt polític, molt i molt, i és un títol en el qual s'ha aconseguit un amplíssim nivell de consens. Pràcticament en tot els seus articles tots els grups parlamentaris menys un han coincidit en el seu contingut. I, en benefici d'aquest gran acord, li anuncio, senyor president, que nosaltres retirarem les esmenes 17 i 23 un cop conclougui aquesta meua intervenció, per deixar clar que aquest és un títol en el qual, de fet, es conté tot. És el resum de tot el que diem que som i volem ser. És un títol en què es proclamen totes les obvietats, cada vegada amb més claredat i amb més senzillesa: la nació, la llengua, la ciutadania, la història. Qui podria negar la història que hem tingut? Doncs és amb la història que construïm els arguments per definir tot allò que ens fa una nació, que ens permet proclamar quina és la llengua o quines són les llengües que ens són pròpies i com s'estableix el dret de ciutadania.

Crec que és per aquí per on hem d'anar, per definir per què diem tot el que diem i cada vegada ho diem amb més simplicitat, deixant molt clar, senyor Vendrell, que de nacions en el món n'hi ha moltes, moltes i moltes, amb estat o sense estat, amb graus de sobirania diversos, i que, naturalment, hi ha, per haver-hi, el torneig de les Cinc Nacions, que ara són sis, i que, com vostè sap, inclou Escòcia, Irlanda del Nord, Galles i alguna altra nació amb estat molt conspicu, justament. I cadascuna juga el seu paper, i a vegades guanyen les sense estat.

I és per això que tots sabem, però no sempre ens ho diem, que les nacions no neixen, es fan. Les fan les per-

sones, les construeixen les generacions. Catalunya és ara, diu ara que és, i ho ha anat sent cada vegada una mica més i d'una manera diferent, una nació, i això és el que diu l'article 1. I que aquesta nació s'organitza –article 2– en la Generalitat, on conflueixen la tradició històrica, la realitat contemporània, el Govern i el Parlament com a representació i incorporant-hi la voluntat del poble de Catalunya.

Una nació amb un territori, d'acord amb el que diu l'article 9, amb aquest territori, amb el territori de Catalunya, que es defineix des de baix, amb un ric mosaic municipal i una organització territorial del govern local que cristal·litza, precisament, l'originalitat del sistema i que tanca l'àmbit de la nació, d'acord també amb aquest apartat consensuat de l'article segon.

En el franquisme i la transició, la reivindicació nacional es féu igual, o abans, en llengua castellana que en llengua catalana; un altre tret distintiu de la nostra realitat nacional avui. Un altre, no l'únic, no el que més, d'un moment històric determinat, no de cap altre. Però, en qualsevol cas, el reconeixement de la nació és també la garantia del reconeixement de totes les aportacions que s'hi han fet, històricament i ara.

Uns anys abans, l'any 1927, un jove geògraf francès, Pierre Vilar, l'any 1927, que volia fer una aproximació a la realitat física de Catalunya, es fa historiador perquè constata una realitat nacional, un sentiment de pertinença, una noció col·lectiva, i la nota, i és francès; abans en els menjadors de les cases, en els ateneus o les acadèmies, en les fàbriques i en la universitat, que en els llibres i en els moments remots. És la realitat contemporània que el porta a fer, senyor Vendrell, una recerca sobre els fonaments nacionals, econòmics, de les estructures nacionals. Això ens porta al *Catalunya dins l'Espanya moderna*, on, des del títol mateix, i sense embuts ni complexos, es defineixen els termes de la realitat que Pierre Vilar analitza.

L'evolució històrica de la Catalunya moderna atorga un caràcter més federal que foral al fet nacional. El país contemporani, la societat, és de matriu més federalista que foralista. En l'apel·lació als drets històrics no hi ha, doncs, un sentit antic, estàtic, de la nació. Els drets històrics de l'article cinquè expressen el sentit de la continuïtat i de les discontinuïtats seculars i contemporànies. Expressa, també, la reivindicació de la memòria històrica i totes les aportacions, i tots els esforços i sacrificis, i reconeix, recull i constata la continuïtat institucional i històrica de la Generalitat, arrelada en el passat, en els seus orígens el segle XIV, reconeguda en l'Estatut de 1932, restablerta el 1977, recollida i reforçada en l'Estatut de 1979.

Vet aquí la singularitat contemporània, la proclamació de la diferència en la igualtat. La Constitució recull i consagra aquesta singularitat, afermada en la història, en el seu article segon; l'Estatut vigent fins ara i el nou segellen el pacte social, el gran acord que confirma les voluntats i les aspiracions col·lectives del poble de Catalunya.

En el passat s'han confrontat dues visions del catalanisme. Una més sociològica, més pensant en la gent, en els col·lectius humans que en cada moment històric han anat configurant una realitat plural i diversa. Com el

catalanisme popular, expressat amb igual passió històrica que el catalanisme conservador, però amb una tria dels fets històrics diferent, com ho féu l'any 1873 Josep-Narcís Roca i Farreras. Així, el catalanisme progressiu, el nostre, el del nostre cor i del nostre front, s'ocupa més de les corts i dels parlaments que dels reis; més dels municipis i de la seva autonomia que de l'autoritat reial i de la noblesa; més de les lluites contra la inquisició i la cúria romana que dels capítols, monestirs i esglésies; més dels boscaires i menestrals que dels ciutadans honrats; més dels consellers i dels consells que dels concilis; més de les corts que de la cort; més dels remences i barretines que dels cavallers; més de les rebel·lions contra els tres reis tantes vegades citats que de les guerres contra nacions estrangeres i les conquestes; més de l'alçament de tots aquells rústics que de les expedicions guerres.

Hi ha una altra visió més tradicional, més fonamentada en la història, i que, cito Vilar, «prefereix cercar els orígens del sentiment de comunitat en una història molt antiga, d'una banda, i, de l'altra, en les formidables estabilitats que són la llengua, la raça i la terra».

En el nostre discurs, en aquest títol tan polític, ens importa avui, per damunt de tot, la llengua, tal com la recull l'article 6. Diu Vilar: «No podem desconèixer que la llengua és probablement l'agent principal d'una cristallització, per on progressa, com tot fenomen afectiu, el complex nacional que neix o reneix.»

Però, si bé és cert que la llengua és un, el principal, fonament de la diferència, les llengües són l'expressió d'una societat plural que proclama avui el dret d'emprar i el deure de conèixer el català i el castellà i que equipara en l'Estatut l'estatus de la llengua catalana, com a pròpia de Catalunya, com ja s'ha dit, a allò que es reconeix per a la llengua castellana en la Constitució.

L'Estatut rebutja burocratitzar la llengua, establir un nou bilingüisme administratiu. Proclama des de la llibertat de les persones les característiques d'una societat complexa, on el català és reconegut, impulsat i promogut com la llengua pròpia de Catalunya i on el castellà és reconegut com la llengua pròpia de molts catalans. Tots, ciutadans que tenen, d'acord amb l'article setè, la ciutadania política catalana: ciutadans espanyols que viuen a Catalunya, ciutadans espanyols que viuen fora de Catalunya i fora d'Espanya i que el seu darrer lloc de residència ha sigut Catalunya. L'article setè diu «ciutadans de l'Estat», i ens està bé, tot i que fins ara hem mantingut, i ja he dit que la retiràvem, una esmena on defugíem les ambigüitats i les indefinicions. Però hi estem d'acord; d'acord a reconèixer a tots aquests ciutadans i ciutadanes, com diu l'article quart, els drets i principis rectoris que sintetitzen totes les expectatives d'una millor qualitat de vida, que és el que compta i que és per al que val i per al que es vol aquest nou Estatut.

La nació de les cròniques medievals, la dels reis i la dels cronistes, i la nació que s'afirma i es reforça des de la segona meitat del segle XIX fins avui estableix també i decideix que amb el marc que ens donem establim relacions amb les comunitats catalanes a l'exterior, d'acord amb l'article tretzè, i decideix la cooperació, la

col·laboració, l'intercanvi cultural, amb les comunitats i els territoris que tenen vincles i afinitats històriques, lingüístiques i culturals amb Catalunya, segons l'article 12.

Dins d'aquest marc, l'Estatut d'autonomia de Catalunya vol fer una especial menció de la Val d'Aran. Catalunya vol per a l'Aran el mateix que vol per a si mateixa, i ho reconeix amb un règim jurídic especial, alhora que atorga caràcter oficial a la llengua occitana, l'aranès, a l'Aran i a tot Catalunya, en els termes de la transacció que ha anunciat fa un moment el diputat senyor Joan Rida.

Aquest títol, doncs, el títol preliminar, recull i reflecteix les qüestions clau del reconeixement de Catalunya com una realitat nacional i la relació que aquesta estableix amb l'Estat, amb lleialtat, bilateralitat i reciprocitat, sense perjudici de les relacions de caràcter multilateral que calguessin. Però és evident que Catalunya proclama i afirma el dret a ser reconeguda com una nació en els termes de la diferenciació que la mateixa Constitució establí en el pacte del 78 i que s'ha diluït en el procés dels darrers anys.

Tornem al principi. Pas vers Europa, pas vers el mar. El país català no és, però, d'aquests passos indiferenciats on la història es fixa massa difícilment. Darrere els congostos fluvials, en els seus llunyans replecs muntanyosos, amaga refugis, llocs d'observació i de reunió capaços de mantenir en els temps torbats una continuïtat humana i de fornir, així que era possible, reconqueridors i immigrants. És així com Catalunya pogué ser alhora un lloc de retrobament de migracions i de relacions i un marc històric sense rigidesa, però tanmateix capaç de coherència. En la seva mateixa estructura, l'extrema varietat del detall era la possible garantia de la unitat del conjunt, diu aquell jove geògraf traspassat a historiador, perplex davant de la realitat que es trobava en la Catalunya que acabava de conèixer.

Aquest Estatut fa la síntesi de totes les tradicions del catalanisme. I aquest títol preliminar, amb el preàmbul que l'encapçala, n'és el compendi, el destil·lat més concentrat, la base i el fonament de tots els altres títols. Aquí proclamem els conceptes, la resta dels títols els desenvolupen fins a afirmar-ne el contingut.

Gràcies, senyores diputades, senyors diputats.

El president

Té la paraula, pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió, l'honorable senyor Felip Puig.

El Sr. Puig i Godes

Moltes gràcies, president. Molt honorable president de la Generalitat, senyores diputades, senyors diputats, estem abordant aquest títol preliminar d'aquest projecte de nou Estatut, que continuem mantenint l'esperança i l'expectativa i la predisposició d'arribar a votar afirmativament en el supòsit que siguem capaços de superar els temes i els reptes més punyents i pendants.

Deixin-me, breument, que coincideixi amb bona part de les exposicions que s'han fet fins al moment, en valorar aquests primers catorze articles, en el sentit d'aquesta visió sintètica, però molt reafirmativa de la iden-

titat, de la història, però al mateix temps també del futur d'aquest país i d'aquesta nació.

L'apellació a la condició de nació de Catalunya no és només una apellació sentimental o de caràcter historicista; no és només, que també, una reafirmació de la nostra voluntat, de la nostra identitat, de la nostra percepció i convicció de ser una comunitat amb singularitats que ens defineixen. És evidentment també una aposta per la projecció de futur, per la consolidació dels nostres drets, pel manteniment de la nostra voluntat de continuar avançant, el dia de demà, amb més autogovern, amb més reconeixement, amb més poder polític, no només amb el projecte del nou Estatut –que Déu n'hi do les passes decidides que es fan–, sinó, i sobretot, per continuar mantenint la voluntat d'arribar a trobar un model d'Estat que avui encara la Constitució no acaba de reconèixer, malgrat que s'hi podria interpretar fàcilment, i que és evident que, tard o d'hora, les organitzacions de les tensions territorials d'aquest Estat, com la dels estats moderns, ha d'acabar donant una resposta positiva i satisfactòria a la nostra voluntat de reconeixement ple de la nostra condició com a nació.

I és evident que si aquest reconeixement, avui, des d'un punt de vista més jurídic, la Constitució és possible que hi presenti alguna tensió, ja també ens reafirmem que, amb tot el respecte, en aquest sentit, nosaltres no assumim les opinions, com a òrgan assessor consultiu, que el Consell Consultiu emana al voltant d'aquest concepte i d'aquesta reafirmació del primer article: «Catalunya és una nació.» I celebro que tots plegats –quasi tots, senyor Vendrell– hàgim superat algun titubeig que, al llarg d'aquests mesos, vàrem observar en el si de la Ponència.

Vull reafirmar, sobretot, que aquest article número 1, el de «Catalunya és una nació», ha de servir per justificar, avui, i sobretot en el futur, la singularitat del nostre país, la singularitat de Catalunya com no només una comunitat autònoma més, sinó com una nació dins d'un estat, avui, que reclama, que reivindica, que planteja, democràticament i pacíficament, un major reconeixement, no només semàntic, conceptual, simpàtic, generós, sinó evidentment també jurídic i constitucional.

Perquè aquí, una vegada més hem de recordar i apellar a la memòria històrica. Evidentment, conseller Nadal, en la seva condició d'historiador, amb més coneixements en aquesta matèria, sobrats, doncs, ha pogut demostrar. Però no me n'aniré tan enllà ara –potser si tinc temps hi faré alguna referència històrica també més llarga–, però la Constitució de l'any 78 va ser objecte d'un acord, entre pincetes, amb una sortida pactada per les circumstàncies, entenent que bona part de la història més recent d'aquest Estat havia estat com a conseqüència, no només, però, com a conseqüència també, dels conflictes nacionals, de les reivindicacions nacionals del País Basc i de Catalunya, i que la sortida per intentar trobar una solució que sempre hem entès des del catalanisme polític, sempre l'hem entesa, com a provisional i transitòria, va ser aquesta introducció del concepte de «nacionalitat» i de «regió», per distingir, d'alguna manera, una certa singularitat.

Volem continuar avançant, i creiem que aquest article 1, primer, i aquest títol avancen en la bona direcció per

consolidar no només aquest reconeixement, sinó també tot el desplegament normatiu, tota la reestructuració constitucional que, tard o d'hora, s'haurà de fer sobre aquesta condició del país.

És evident que aquest títol, doncs, té una importància, ho repeteixo, no només semàntica, sentimental, identitària, sinó també, de cara al futur, de cara a aquest Estatut, jurídica. I, en aquest sentit, que l'article 3 reafirmi la condició també de la Generalitat com a Estat, de les seves relacions de bilateralitat amb l'Estat espanyol, de l'aposta per un model plurinacional, que si avui no estan reconegudes també jurídicament en la Constitució espanyola, és cap a aquesta direcció que hi hem d'adreçar també els nostres esforços de diàleg, de negociació..., en la segona part d'aquest matx apassionant d'aconseguir un nou Estatut, hem de continuar mantenint, en aquest i en altres temes, aquesta tensió, aquesta ambició, aquesta reivindicació, aquesta permanent explicació d'allò que volem ser, d'allò que som i d'allò que demanem i volem negociar que se'ns reconegui i que, en definitiva, recuperem.

La referència a la Unió Europea com a marc de referència de Catalunya, creiem també que emmarca clarament quina és la nostra ambició per anar avançant cap a un país amb ple autogovern, amb plena capacitat de projecció i de presència internacional, i, evidentment, en el marc en què es mouen, avui, tots els països occidentals de l'Europa comunitària, que ja compartim.

Arribem, però, a l'article 5, i els hem de manifestar un cert desencís. Hem tingut coneixement d'una esmena transaccional, a darrera hora, presentada pels tres partits que donen suport al Govern. Observem que la passa endavant que es va produir el 29 de juliol –una passa important pel fet d'introduir, de reconèixer els drets històrics d'una manera explícita, i no només això, sinó també de reconèixer detalladament l'empara de determinats drets i competències sota aquesta referència– ha tingut, d'alguna manera, la sort de passar l'estiu. Sí, perquè jo crec que la pitjor de les solucions és la que s'està plantejant avui –la pitjor de les solucions és la que s'està plantejant avui. Fins i tot, hauria estat molt millor que l'Estatut hagués contingut una referència, en l'articulat, genèrica, als drets històrics. Fins i tot hauria estat molt millor no fer cap referència a l'empara competencial, que no pas fer el pas que hem fet ara: primer endavant i després endarrere.

Observem, a l'esmena transaccional, que allà on hi havia la relació de les competències emparades per aquest article –article 5, disposició addicional– avui observem que en l'esmena transaccional, si ho hem sabut llegir, desapareixen les competències relacionades amb el finançament, amb la seguretat pública i amb el règim local. La referència al desenvolupament administratiu institucional no fa una explicitació al règim local.

Per a Convergència i Unió, això és una passa enrere. Aquestes rebaixes són inexplicables. Segurament s'han donat nous motius o nous elements de pressió, d'excessiva comprensió, però aquesta retallada discrecional, amb tots els respectes, *ni chicha, ni limoná*, aquesta renúncia parcial a determinats àmbits competencials fonamentals per al desenvolupament jurídic posterior, en el marc d'aquest nou Estatut, i evidentment també per

a la negociació que en els propers mesos i en els propers anys volem plantejar des del catalanisme polític, creiem que és una rebaixa que no podem assumir.

Creiem, en definitiva, que aquesta solució pactada pels equilibris del Govern del tripartit és la pitjor solució. Haver ensenyat la poteta de la competència en matèria de finançament, de seguretat pública, com a susceptibles de ser reconegudes i emparades pels drets històrics, d'haver-se aprovat en la Comissió, en la Ponència, el 29 de juliol, aquí, al Parlament de Catalunya, i que sigui ara retirada, enretirada, eliminada del possible text definitiu, creiem sincerament que és un greu error polític.

Dit això, s'entendrà, doncs, que nosaltres no tan sols no només no donarem suport a aquesta esmena transaccional, sinó que, evidentment, demanarem el vot, aleshores, a la referència de l'articulat original que es mantenia després de la votació del 29 de juliol, pel que fa a l'article 5 i a la disposició addicional, en la seva totalitat i en la seva relació estrictament literal.

Les referències a l'Aran... –i en aquests moments vull saludar d'una manera especial el magnífic síndic de l'Aran, del Consell General de l'Aran, senyor Carles Barrera, que ens acompanya en aquest moment també, ho crec, històric, hi han fet referència tots vostès–, avança, tant pel que fa a l'article 6 com pel que fa a l'article 11, en el reconeixement de la singularitat, de la identitat de la política lingüística de l'Aran. El reconeixement de la llengua occitana com a llengua oficial i com a llengua pròpia, creiem també que és una reparació històrica i un avenç important pel que fa al reconeixement del que l'Estatut també, en aquest nou projecte, defineix com a entitat territorial singular, amb un règim jurídic especial, i, evidentment, també, amb tot el desenvolupament pel que fa al règim de les institucions, com tindrem també ocasió de parlar en el títol corresponent.

Ara bé, en aquest sentit, ja els avanço que nosaltres notem una certa contradicció amb aquesta declaració d'intencions i de reconeixement jurídic, tant de l'article 6 com de l'article 11, sobretot, perquè després es mantingui una certa..., jo diria que poca valentia a l'hora de parlar de l'organització territorial i de no donar a l'Aran el caràcter d'unitat territorial singular, a l'hora de parlar de l'organització territorial del país.

És en aquest sentit, doncs, que nosaltres valoràvem millor aquest títol fins al dia d'avui. Creiem que aquesta renúncia de l'empara competencial de dues o tres competències fonamentals per a la negociació política, per a aquesta tensió, en el marc constitucional que, ara com ara, haurem de mantenir, no només en el marc d'aquest nou Estatut, si l'aprovem, sinó evidentment amb la negociació a venir, de cara a anar incrementant gradualment el nostre autogovern, creiem sincerament que l'article 5 ha quedat «capitidisminuït», i no li podem donar un suport estricte.

Mantindrem, però, atenent els avenços importants pel que fa al reconeixement de la condició de nació, pel que fa a la millora substantiva, reparació també d'una feblesa de l'Estatut del 79, pel que fa al català i a l'obligació del dret i el deure de conèixer-lo, és evident que també hi han millores substantives en aquest títol, que

ens fan mantenir, malgrat aquesta, entenem, errada política, la nostra posició.

Jo només vull recordar molt breument, amb el temps que em queda, senyor president, senyores i senyors diputats, que segurament no hi ha temps per fer una perspectiva històrica de per què aquest títol incorpora aquest reconeixement nacional, aquesta aposta pels drets històrics. Ens estem jugant el futur del país, però és evident que ho podem fer gràcies a la capacitat de resistència de la societat catalana en situacions molt més tràgiques, molt més dramàtiques que avui. I que, si fem aquesta aposta decidida, algú pot interpretar que ratllant la constitucionalitat, dels drets històrics és precisament per anar avançant contra aquells que poden esgrimir –i encara hi ha algú que ho fa– els drets de conquesta i l'aniquilació de totes les nostres institucions, que sortosament, malgrat les etapes dificultoses que hem passat en els darrers anys i segles, hem anat recuperant.

No faré una referència historicista exhaustiva, però és bo recordar que els drets històrics, que la nostra condició de nació, tenen una arrencada molt llunyana, una història molt consolidada; que arrenquen segurament de la primera aproximació constitucional de l'any 1283 a les Corts de Barcelona, amb la primera Compilació de l'any 1495, ampliació del 1585, del 1702, fins al 1714, i, evidentment, el Decret de Nova Planta. Amb l'aparició del catalanisme polític modern a partir de mitjans del segle XIX, l'esforç i la valentia de les Bases de Manresa, de la Mancomunitat, dels projectes d'estatut de l'any 19... Val la pena que recordem que fins i tot en aquelles èpoques, en aquells anys, el president del Govern espanyol va anar a París a entrevistar-se amb el president dels Estats Units, vencedor de la Primera Guerra Mundial, per tractar «el problema català». Val la pena que recordem aquesta visió històrica per, també, tenir transcendència de què és el que estem fent avui nosaltres aquí, demà i demà passat.

I aleshores aquella gent també reivindicava el dret d'autodeterminació. I en cada moment de la història el país ha presentat reivindicacions molt més contundents i molt més ambiciosos del que després potser s'ha pogut aconseguir. Però gràcies a aquesta tenacitat, a aquesta resistència a no renunciar mai a les ambicions nacionals, el país ha pogut avui arribar fins aquí.

I és precisament això el que avui estem fent, no només aquest relleu generacional d'aquesta responsabilitat històrica, intentant esmenar les mancances i les febleses de l'Estatut del 79, que estem apostant perquè aquest any, aquests dies, siguem capaços de tenir tots plegats un nou estatut de Catalunya.

I no em vull estar de citar, com han fet altres diputats aquest matí...

El president

Senyor Puig...

El Sr. Puig i Godes

Acabo –la cita és ja l'última, senyor president. El president Macià. El president Macià deia també l'any 1931 –ha donat per molt, aquest llibre, però s'ha de llegir tot...

El president

Senyor Puig...

El Sr. Puig i Godes

Senyor president... «Cal, en fi, dir ben clarament quina és la nostra voluntat, perquè no sigui tergiversada. I això ho obtindrem procurant no donar, en l'estructuració escrita de l'Estatut, ni un pas enrere. I en aquesta actitud tindreu al costat vostre tots els catalans, perquè cap n'hi haurà que gosi refusar-se a defensar la voluntat del país, ja que no es tracta» –deia el president Macià– «de la tria d'una forma de govern, en la qual pot haver-hi discrepàncies, sinó que el vostre gest» –adreçant-se al Parlament, a l'Assemblea de Parlamentaris– «és la reclamació que presenta un poble perquè li sigui tornada la sobirania de la qual fou desposseït. I dir ben alt que, una vegada aconseguida la satisfacció que Catalunya unànime demana, l'estímul eminent dels nostres actes no ha de ser altre que el de contribuir a instaurar aleshores una confederació ibèrica» –no un estat federal–, «en la qual les diverses energies del país siguin exaltades i aprofitades, car només així es crearà i solidificarà la grandesa aleshores de la República.»

Moltes gràcies, senyores diputades i senyors diputats.

(Pausa.)

El president

Hi ha un torn de rèplica, senyor Ridao. Té la paraula el senyor Bosch.

El Sr. Bosch i Mestres

Bé, si em permet, dues reflexions amb relació a la intervenció del Partit Popular, quan ha fet referència al concepte de nació.

El senyor Vendrell ha fet referència que a Catalunya hi ha gent que se sent, simplement, exclusivament espanyola, o espanyola i catalana alhora, i que aquest és un dels arguments per no imposar una definició de nació. Jo no sé si ha pensat si a això se li podria donar la volta i aplicar-ho a la nació espanyola, perquè, és clar, hi ha gent que només se sent espanyola, hi ha espanyols que alhora se senten d'un determinat territori, hi ha qui no se sent espanyol però podria sentir-s'hi si l'estructura de l'Estat fos d'una altra manera i hi ha qui no se sent espanyol; per tant, és un argument que pot valdre per a diverses motivacions.

Però en tot cas, miri, vostè ha parlat d'enquestes, i ha dit que un tant per cent, això, i no... I nosaltres tenim una solució molt senzilla: i si deixem que el poble català es pronunciï?, i si portem això a referèndum i que el poble català pugui decidir si vota l'Estatut, i, per tant, si vota l'Estatut és que vota que Catalunya és una nació?, i que els que estan en contra, que facin campanya demanant el «no» a l'Estatut?, i que sigui el poble de Catalunya el que decideixi? Jo crec que aquesta és la solució més absolutament democràtica.

Un altre aspecte amb relació a la intervenció del senyor Felip Puig, que comparteixo en línies generals, però evidentment no puc compartir –independentment que és absolutament respectable que no estigui d'acord,

lògicament, amb com quedaria el redactat de l'article 5– que això sigui un pas enrere.

Primer li vull clarificar que el mateix article 2.3 del títol preliminar diu: «Els municipis de Catalunya, les vegueries i els altres ens locals que les lleis determinen integren el sistema institucional de la Generalitat.» Per tant, quan es parla de sistema institucional, també s'inclou el règim local.

Però en tot cas tampoc puc acceptar que amb relació a les propostes de Convergència i Unió estiguem fent un pas enrere, perquè li vull recordar també que la transacció inclou una nova disposició addicional, que Convergència i Unió no ha plantejat al llarg de tot el debat, que dirà: «L'acceptació del règim d'autonomia que s'estableix en aquest Estatut no implica la renúncia del poble català als drets que com a tal li pogueren correspondre en virtut de la seva història.»

Però vostè ha parlat d'autodeterminació, i jo li vull preguntar on són les propostes de Convergència i Unió amb relació a l'autodeterminació en aquest Estatut. Perquè li vull recordar que hi ha dos grups en aquesta cambra –Esquerra Republicana i Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa– que van presentar ja fa temps una proposta de preàmbul en què s'inclou la referència a la lliure determinació del poble català, fent referència a les mateixes resolucions del Parlament de Catalunya.

Nosaltres no veiem cap pas enrere en tot això, i fins i tot pensem que en alguns temes hem anat molt més enllà del que plantejava Convergència i Unió.

I, finalment, m'ha sabut greu no trobar una referència a l'acord a què es va arribar sobre, precisament, la definició del sistema institucional i la referència a incloure les comarques com un element que en principi els grups que donen suport al Govern no tenien previst i que en tot cas, en nom del consens, s'ha incorporat. És evident que se'n pot parlar en un altre títol, però està aquí, al títol preliminar, eh?, i està aquí la primera incorporació de les comarques.

En tot cas, sí que vull referir amb això que per nosaltres l'important d'aquesta incorporació de les comarques va molt més enllà. És la incorporació que per fi es consideri a Catalunya que els ajuntaments formen part del sistema institucional de Catalunya, que no són una cosa a part que no se sap ben bé què és, sinó que són institucions de Catalunya.

Moltes gràcies.

El president

Senyor Vendrell, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, té la paraula.

El Sr. Vendrell i Bayona

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, la veritat és que no volia fer servir aquest torn, però no em queda més remei, senyor Bosch.

A veure, en primer lloc, aquí s'ha fet servir un argument que jo, sincerament, ja no sé si prendre-me'l seriosament o prendre-me'l de broma. No, diu... Escolti,

miri, diu: «Quan fem la Constitució el 78» –diu– «fem una separació entre nacionalitats i regions. Hi ha unes nacionalitats i hi ha unes regions.» Bé. Com que amb el transcurs del temps alguns, que eren regions i que es veu que no tenien dret a aspirar a res més, han passat a denominar-se «nacionalitats» –per cert, el poble espanyol, al Congrés dels Diputats, ho ha acceptat–, ara nosaltres hem de fer un pas més i passarem a dir-nos «nació». Bé, el següent suposo que serà «l'imperi», i l'altre serà «l'imperi contraataca», perquè aquest argument no aguanta. (*Remor de veus.*) Aquest argument no aguanta, ho sento molt.

I ara vaig molt més «en sèrio», senyor..., això també era seriós, però ara vaig molt més «en sèrio», senyor Bosch. Jo segurament m'he sabut explicar molt malament. Jo li voldria i li volia parlar de sentiments. I el que li volia dir, o volia dir a la cambra en general, és que no juguem amb els sentiments de pertinença. Ningú. I em sembla que no serà el primer cop que ho citaré en aquest Parlament –o potser sí, perquè ja no me'n recordo–, i parlo de l'any 1971, i parlo d'*Oratori per un home sobre la terra* i parlo del Grup d'Estudis Teatral d'Horta, i el cor –jo no vaig passar mai de ser del cor, jo sempre allà al cor, no? I al cor dèiem una cosa –1971–: «perquè han pres les nostres veus i n'han fet cançons de pàtria / dels nostres sentiments n'han fet banderes per a una pàtria».

No juguem mai amb els sentiments de la gent. Respectem els sentiments de la gent. I, quan els termes permeten les convívencies, no juguem amb els sentiments de la gent, sigui qui sigui.

Gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'il·lustre senyor Joan Ridao.

El Sr. Ridao i Martín

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats... Miri, abans que re, la gran diferència entre el nacionalisme català i l'espanyol és que nosaltres mai no ens posem a la boca la paraula «imperial», i, per tant, això demostra l'evidència més palmària que el nacionalisme espanyol sempre ha estat imperialista. (*Remor de veus.*)

Però en qualsevol cas jo pujo a la tribuna i faig ús d'aquest torn de rèplica per precisar els termes de la transacció sobre drets històrics, que em fa l'efecte que algun diputat o diputada no ha tingut temps ni prou diligència per llegir-la en la seva extensió, no?

Mirin, aquesta és una transacció que se sustenta sobre dos preceptes del projecte: un és l'article 5 i l'altre és la disposició addicional primera, i en tot cas en parlarem en el seu moment, quan parlem de les disposicions addicionals, però per una banda diu de forma molt clara que Catalunya és una nació i es fonamenta en aquests drets històrics, i per l'altra diu que aquest Estatut incorpora i actualitza aquests drets històrics. Per tant, aquesta era la part fonamental, la més sensible en aquest cas, d'aquella famosa disposició addicional que va donar lloc i va provocar l'enrenou que va provocar.

Però encara hi hem afegit alguna cosa més, i és que, perquè hi hagi aquest reconeixement de la posició singular que ostenta Catalunya, no només ens emparem en l'addicional primera, sinó també en l'article 2, ens emparem en la transitòria segona, que reconeix la via diferent d'accés a l'autonomia de Catalunya, i la resta de disposicions que en aquest sentit reconeguin aquesta singularitat, no?

I bé, com es fa operatiu, per cert, això? Perquè, és clar, la primera discussió era: és o no és d'aplicació l'addicional primera de la Constitució a Catalunya? Doncs bé, jo crec que queda ben clar que no només la invoquem, sinó que l'actualitzem, la incorporem, fem operatiu això en el terreny de les competències, en el terreny d'algunes matèries. I és veritat que ha desaparegut del catàleg de les matèries alguna matèria concreta. I aniré a poc a poc.

Miri, dret civil i llengua són temes molt importants, però vull dir molt clarament que, tal com hem definit les competències en aquest Estatut, fins i tot tal com està, per exemple, la competència en matèria de dret civil a l'article 149.8 de la Constitució, no és dels temes que més ens fan patir, a nosaltres. I és més: consagrem per primera vegada una competència en llengua pròpia en aquest Estatut. Per tant, no era un tema molt complicat, però l'hi mantenim perquè forma part, com deia algú que vostè coneix molt més bé que jo, del nervi de la nació. Doncs, molt bé, és un tema singular, és un tema que val la pena que hi figuri com a element singular i distintiu de Catalunya.

Cultura. Aquest ha estat un tema molt debatut, i al final l'article que hi ha al Dictamen i que vostès coneixen perfectament deixa molt clara la competència exclusiva en matèria de cultura. Aquella era d'una d'aquelles matèries que corria el perill, segons alguns informes d'alguna institució i d'algun consell, que finalment passés de competència exclusiva a competència concurrent. I finalment no, en mantenim l'exclusivitat, tot i que operen títols a favor de l'Estat, no?: l'article 149.2, la capacitat que pugui fer subvencions, l'activitat de foment... Precisament perquè l'Estat encara té un títol horitzontal que pot entrar en el cor mateix de la competència exclusiva de la Generalitat, invoquem cultura, perquè no n'estem segurs del tot, que puguem blindar del tot la cultura. Per tant, aquí és on hem de posar límits i hem de posar un fre a la incidència de les competències de l'Estat. Per això hi incloem la cultura.

I hi incloem el sistema institucional. I ho ha dit el senyor Jaume Bosch: l'article 2, apartat 3, del Dictamen que d'aquí a pocs instants votarem defineix els municipis de Catalunya, les vegueries i els altres ens locals, per exemple les comarques, com a part del sistema institucional. Però parlem de sistema institucional per fer una cosa més àmplia, més omnicomprendensiva, no únicament per protegir el règim local, sinó també el conjunt d'institucions de la Generalitat: aquest Parlament, el seu Govern i el seu president com a part integrant de l'autoorganització d'aquest país.

I, efectivament, es perden dos elements, només dos. L'un és la seguretat pública, que això vostès mateixos –almenys en la Ponència, jo crec que no em podran desmentir– han reconegut que la singularitat del model

policíac és evident. Jo crec que vostè mateix, senyor Puig, que se n'ha fet un fart de dir que ha estat un dels grans elements i grans contribucions de Convergència i Unió a l'autogovern d'aquest país, que és veritat, vol dir que a partir de l'octubre del 94, amb l'acord de la Junta de Seguretat, amb el desplegament operatiu dels Mossos d'Esquadra, amb el traspàs del trànsit de l'octubre de l'any 97 hem configurat un model singular.

Per tant, no hem de patir. Evidentment, els bascos tenien Mikeletes i Miñones des del segle XVII, XVIII, nosaltres també teníem, evidentment, Mossos d'Esquadra, però això avui no ho qüestiona ningú, no ho qüestiona ni l'Estat espanyol.

I, finalment, finançament. Miri, aquest és un tema molt delicat. Nosaltres crec que estem en disposició –i en parlarem quan n'haguem de parlar– d'oferir una proposta de blindatge pel que fa a les competències en matèria de finançament que garanteixen la singularitat del model, que diuen que l'Estatut està per damunt de qualsevol altra norma de l'Estat, que, evidentment, preval allò que Catalunya acordí de forma bilateral amb l'Estat.

Per tant, aquell perill potencial que hi havia que no es pogués blindar suficientment i que aquest model no fos prou singular, que hi havia el mes de juliol, avui finalment, a partir, sobretot, de la feina desplegada pel nostre Grup Parlamentari, arrossegant, si vostès volen, altres grups a aquest acord i a aquest consens, ha fet possible que estigui, jo crec, suficientment blindat com per no invocar drets històrics en aquest particular.

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, l'honorable senyor Joaquim Nadal.

El Sr. Nadal i Farreras

Gràcies, senyor president. Senyores diputades i senyors diputats, Catalunya nació, senyor Vendrell, no és una fugida endavant, és un retorn als orígens. És posar les coses al seu lloc i establir, en un tema molt delicat –fins i tot relliscós–, que el fet que Catalunya hagi anat sent, s'hagi anat construint com una nació, en els termes que reconeix el món de les ciències socials i de l'acadèmia a l'hora de definir què s'entén per una nació, és el fonament d'una diferència que no reclama privilegis, que no reclama desigualtats, sinó que proclama uns drets i afirma una diferència, que es fonamenta, justament, en el tipus de competències que s'esmenten en la transacció que hem fet a l'hora de definir els drets històrics.

Perquè, és clar, si construïm un discurs sobre la nació que anés a buscar les arrels socials, què i quina és la nació de cadascú, durant molts anys –molts, molts, molts– i fins a dates molt recents, per a amplis sectors de la burgesia industrial d'aquest país, el mercat nacional era el mercat espanyol. Però aquesta no és la qüestió: madurs com som, societat moderna com som, reconeixent que la Constitució de 1978 ha fet més per constituir en termes d'una certa igualtat justament aquest mercat, i no li posem cap apellatiu, i ha igualat creixements i ren-

des, i ha donat als de les altres velocitats la capacitat d'incorporar-se a la primera, i ha dotat, doncs, els pobles d'Espanya d'una capacitat d'afirmar-se en un sentit més plural però amb més capacitat, igualtat democràtica i llibertat per a tots els seus ciutadans, comunitat autònoma a comunitat autònoma, això no nega que pugui haver comportat una dilució dels drets de Catalunya com a nació, que sí.

I, aleshores, recapitem i diem: «Tornem als orígens». Catalunya és una nació, és el pacte no nat l'any 78, i no anem a buscar cap tipus de privilegi. Simplement diem: «Deixeu-nos ser com som, reconeguem plegats que som així, i és sent així que volem fer la nostra contribució i participació en aquest marc constitucional ara». I ja està. Així de simple.

I, per tant, no és una fugida endavant, no ve res més després d'això –i menys el que vostè ha dit–, sinó que el que ve és l'afirmació d'un dret a la diferència que mai no reclama cap tipus de desigualtat ni privilegi, sinó els drets que ens són propis.

I, pel que fa al senyor Puig, senyor Puig, Macià justament és un bon exemple d'una certa capacitat i flexibilitat de saber fer passes endavant i passes endarrere per aconseguir els objectius polítics que es proposava. I ho va fer. I se n'hagués pogut sortir si no fos que les coses van anar d'una altra manera. Però Macià, senyor Puig, en sabia més que vostè.

(Aplaudiments en un sector de l'hemicicle.)

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, l'honorable senyor Felip Puig.

El Sr. Puig i Godes

Moltes gràcies, president. Moltes gràcies, senyores diputades, senyors diputats. Començaré pel senyor Jaume Bosch reconeixent-li, i és veritat i ens en congratulem, que en l'aspecte relacionat amb la recuperació de la comarca, a nivell del sistema institucional i de l'organització territorial a Catalunya, és –creiem nosaltres– un bon acord. I vull agrair la comprensió que hi ha hagut en el debat al voltant d'aquest tema. Per tant, sí, senyor Bosch, jo no hi he fet referència i crec que és bo valorar també allò que hem millorat.

Els drets històrics són, en definitiva, no una apellació, ho repeteixo, historicista, sinó una tècnica jurídica per reforçar el desplegament competencial, per garantir major força en una negociació jurídica i constitucional, i per anar avançant en el reconeixement de la nostra singularitat.

Entenc la seva inquietud, senyor Vendrell. Sí, que Catalunya és una nació té conseqüències des d'un punt de vista constitucional. I volem avançar cap aquí. Un estat, un nou model d'Estat que no compartim, és aquí on, evidentment, amb aquesta aposta, l'Estatut obre una nova via de diàleg a nivell de l'Estat espanyol, perquè creiem que aquesta és una de les assignatures pendents de la Constitució i del pacte constitucional del 78.

I, tornant als drets històrics, hem d'insistir que s'ha produït un pas enrere. No podem comparar la referència al

règim local amb una referència genèrica al sistema institucional. No, no és així. L'esmena que estàvem disposats a votar parlava de l'organització de les administracions públiques, del règim jurídic, del procediment, de la contractació, de l'expropiació, de la responsabilitat de les administracions públiques catalanes, la funció pública, el personal al servei de les administracions públiques catalanes.

Vostès, ja ho entenc. El Partit Socialista sí que ho sap, però vostès encara no ho saben. Que no saben com se les gasten els advocats de l'Estat? Que no saben exactament com anirà la negociació a l'hora de desplegar totes aquestes referències genèriques i declaracions d'intencions si no són concretes des d'un punt de vista jurídic i legal? A perdre. I més formatge gruyère, o emmental –perquè diuen que el gruyère, en el fons, no té forats. I més formatge emmental.

Per tant, un pas enrere, i els haig de dir que la no-renúncia genèrica de la disposició addicional no té fortalesa ni seguretat jurídica, és, evidentment, un pas enrere. I al cap i a la fi, també té una certa coherència amb el fet que vostès en el model de finançament continuen mantenint el finançament local sota la dependència de les lleis de bases de l'Estat. Per tant, ja entenem per què també en aquest cas ho retiren de l'empara dels drets històrics.

I la seguretat pública... La seguretat pública té alguna feblesa, avui, des d'un punt de vista de la titularitat competencial. O no recorden que tenim una part de la nostra seguretat pública a les carreteres per delegació de l'article 150.2 de la Constitució? Per què no la blindem una mica més? I el dret civil, en canvi, i la llengua, si ja ho tenim, en canvi, ens ho mantenen. I el finançament es retira.

Nosaltres estàvem disposats a votar al cent per cent l'esmena d'Esquerra Republicana. L'esmena número 13, tercera. I vostès la retiren. Per què? Amb quins arguments? Sota quina explicació? Què hi ha perquè hagin produït ara de nou una feblesa, que no està garantida ni en seguretat pública ni en règim local ni en finançament en altres apartats de l'Estatut?

Bé. Això és el que nosaltres ens preguntem, i estic convençut que també molta gent que ens escolta i del país s'ho deu estar preguntant. Crec que havíem fet i hem fet un bon pas amb els drets històrics. Però ho torno a repetir: la debilitat que això mostra en el sentit que el primer acord amb majoria al Parlament de Catalunya introduïa l'empara dels drets històrics pel que fa al finançament, al règim local i a la seguretat pública, avui queda més desassistida, més debilitada.

És obvi, no crec que cap dels diputats que m'han precedit amb les seves referències i amb les seves cites històriques als escrits del president Macià, en cap moment jo he sabut interpretar cap intent d'emulació ni de tan sols equiparació, senyor Nadal. Li asseguro que, en aquest cas, en el meu tampoc. Sé que el president Macià va ser un magnífic, un formidable president i polític del nostre país. Tant de bo hi tinguessin més referents. Però és que el president Macià no feia com vostès, no feia com vostès. I era molt senzill.

El president Macià sabia acceptar el resultat de les negociacions. Però, quan el president Macià sortia del

Parlament, de l'Assemblea de Parlamentaris catalans, per anar a negociar a Madrid, sortia amb el cent per cent de les ambicions del país en el sarró. I vostès el que fan és sortir ja amb la motxilla mig buida. (*Remor de veus.*) Ho lamento, però són vostès els que han d'aprendre molt de la referència del president Macià.

Moltes gràcies.

El president

Senyor Ridao.

El Sr. Ridao i Martín

Senyor president, no és pas per fer ús d'un torn de contrarèplica, sinó per una contradicció evident. El senyor Felip Puig ha fet menció al finançament local, dient que hi havia una invocació a les bases. Jo li demano –no sé si val la pena, perquè és un precepte molt llarg–..., però, en tot cas, dir-li, senzillament, que l'article 214, que està publicat en el Dictamen, relatiu a la suficiència de recursos, que té set apartats, que són molt llargs, enlloc allà on es parla d'hisenda local surt el terme «bases».

El president

Senyor Puig.

El Sr. Puig i Godes

Estic convençut que a l'hora de discutir el títol de finançament tindrem ocasió de demostrar qui està llegint literalment les referències o no. Per tant, tindrem ocasió de fer-ho en el moment del títol del finançament.

Moltes gràcies.

(Pausa llarga.)

El president

Passem, doncs, a les votacions del títol preliminar. Atesa la complexitat de totes les votacions que tindrem al llarg d'aquests dies, els demano la màxima concentració –i, sobretot, als portaveus– si les indicacions que tenim a la Mesa són correctes.

En primer lloc, votem les esmenes no recomanades del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, que serien les números 2, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 22 i 25. És així? (Pausa.)

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 15 vots a favor i 120 vots en contra.

Ara posaríem a votació les esmenes del Grup Parlamentari de Convergència i Unió. Concretament, les esmenes números 3 i 9.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 46 vots a favor i 89 vots en contra.

Passem ara la votació de les esmenes transaccionals. Votem, en primer lloc, les que afecten les esmenes 19, 20 i 21, relatives a l'article 8. I els proposo que votem conjuntament les que també han estat presentades a l'article 6, apartat 5..., l'esmena número 15. Podem vo-

tar-les conjuntament, aquestes, o no ho enredem? (*Pausa.*) Podem votar-les conjuntament.

Doncs comença la votació.

Aquestes esmenes han estat aprovades per 120 vots a favor i 15 vots en contra.

Votaríem seguidament l'esmena número 5, de l'article 2, és a dir, la transacció que afecta l'esmena 5 de l'article 2 i la 24 de l'article 11.

Comença la votació.

També ha estat aprovada per 120 vots a favor i 15 en contra.

Votem ara les transaccionals a l'article 5, que farien referència a les esmenes números 13 *bis*, 13 *ter* i 13 *quater*. Podem votar aquesta esmena? (*Pausa.*)

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat aprovades per 74 vots a favor i 61 vots en contra.

Passem ara a la votació dels articles que no han estat esmenats, i que són els articles 9, 10, 13 i 14.

Comença la votació.

Aquests articles han estat aprovats per 135 vots a favor.

Passem a votar ara la resta d'articles del títol preliminar.

Comença la votació.

Aquests articles han estat aprovats per 120 vots a favor i 15 vots en contra.

Finalment, votarem el conjunt del títol preliminar.

Comença la votació.

El resultat d'aquesta votació ha estat 119 vots a favor i 15 vots en contra.

Debatem ara el títol I, dels drets, deures i principis rectors. Per defensar les esmenes i fixar la posició, té la paraula, en primer lloc, i en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, l'il·lustre senyor Jaume Bosch.

El Sr. Bosch i Mestres

Bé, senyores i senyors diputats, el títol I del nou Estatut està dedicat als drets, deures i principis rectors. És prou conegut que el Grup d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa ha considerat des del primer moment la inclusió d'aquest títol com una prioritat. Hem fet bandera de la seva incorporació i n'estem satisfets. I volem reconèixer, i no és per retornar el reconeixement que ha fet abans el senyor Puig, l'esforç realitzat per Convergència i Unió, malgrat que ens separen en alguns articles els continguts, però l'esforç que ha realitzat Convergència i Unió, que ha acceptat la incorporació a l'Estatut d'aquest títol, malgrat haver proposat en un inici que quedés pendent de l'aprovació posterior d'una carta de drets i deures. La Carta serà aprovada pel Parlament, però l'Estatut inclou ja una regulació àmplia dels drets de ciutadania. Això suposa dotar-los de la màxima protecció jurídica possible a través de la seva presència dins la norma legal més important de Catalunya.

La Proposta de nou Estatut elaborada per Iniciativa l'any 2003 incorporava una base relativa a drets, però aquella Proposta inicial s'ha vist clarament superada per les demandes arribades des de la societat civil. D'entre les 22.000 aportacions escrites en el procés de participació ciutadana impulsat per la Generalitat, 5 de cada 10 demandes es referien a drets i deures. Gairebé la totalitat de les 39 entitats que varen comparèixer davant la Ponència i la immensa majoria de les 400 associacions i entitats de la societat civil organitzada consultades pel Govern han plantejat l'exigència d'un títol de drets i principis rectors a l'Estatut i han formulat propostes concretes relacionades amb el seu camp d'activitat.

En voldríem esmentar alguns exemples. El senyor Federico Mayor Zaragoza, com a president de la Fundació Cultura de Pau, mostrava l'abril d'aquest any el seu recolzament al fet que un article indiqui que la Generalitat ha de promoure la cultura de la pau. L'Institut Català de la Dona, després de coordinar un grup de treball integrat per un gran nombre de grups de dones i entitats feministes, ens feia arribar un informe sobre l'Estatut i les polítiques de gènere. Comissions Obreres, en la seva intervenció davant la Ponència, el març del 2004, proposava «incorporar a l'Estatut una carta de drets polítics, econòmics, socials i culturals», i la Unió Sindical Obrera de Catalunya, per exemple, destacava també que «des d'un punt de vista social i dels treballadors, considerem necessària la inclusió d'una declaració de drets i deures». La Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament afirmava l'abril del mateix any: «La Federació aposta per l'obertura del concepte de ciutadania i per l'establiment d'un veritable catàleg de drets i deures universals per a tots els residents al territori català». O la Coordinadora d'Entitats d'Immigrants de Catalunya, que explicava davant la Ponència que «és necessària l'ampliació dels drets de ciutadania i nous drets producte de les noves necessitats i situacions, així com l'ampliació de tots els drets de totes les persones que viuen i treballen a Catalunya».

Podríem continuar i no acabar. En tot cas, les entitats saben que el nostre Grup Parlamentari, com suposo que tots, ha defensat bona part de les seves propostes, n'ha fet un seguiment, i hi ha mantingut de forma permanent el contacte fins a aquest moment.

Agraïm totes les aportacions. Totes han estat estudiades. I demanem disculpes a les entitats que no han vist ateses les seves, en gran part perquè es tractava de peticions massa particulars que no podien ser incloses en un estatut.

En determinats moments, des d'algun grup parlamentari s'ha posat en dubte la possibilitat legal que l'Estatut regulés drets i deures, i n'han argumentat la possible inconstitucionalitat, perquè, segons ells, tan sols la Constitució espanyola pot reconèixer drets.

El professor Carles Viver i Pi-Sunyer ho rebutja de forma clara a la reforma dels estatuts d'autonomia. Els drets que es poden incloure en els estatuts són els que afecten, diu, matèries respecte de què l'Estatut atribueix competències a la Generalitat. En molts casos es tracta de drets diferents als reconeguts a la Constitució, i en

d'altres poden concretar aspectes relacionats amb drets fonamentals.

El Consell Consultiu ho ha deixat ben clar en el seu Dictamen. No solament declara constitucional l'opció, sinó que la considera mereixedora d'elogis, i recorda que aquesta incorporació equipara Catalunya a altres territoris que poden definir drets per a la seva ciutadania, com els estats membres dels Estats Units o els *Länder* alemanys.

Per què drets? Si algú es vol oposar a aquest títol, difícilment podrà emparar-se, doncs, en la Constitució. Més aviat, expressarà la seva incomoditat amb els continguts d'un títol, malgrat que aquest no vol imposar cap model concret de societat, tancat. El que es pretén és consolidar en l'Estatut el nostre estat del benestar i els avenços socials, ambientals, d'equitat de gènere, de participació política, que avui la majoria de la societat catalana comparteix, vol defensar i ampliar i es nega que en un futur poguessin ser retallats.

Jaume Saura, president de l'Institut de Drets Humans de Catalunya, destaca que el nou Estatut incorpora bona part dels drets recollits a la Carta de drets humans emergents, aprovada l'any 2004, i assenyala que trobem en l'Estatut un llistat de drets ciutadans modern i engrescador, que situarà Catalunya, quan sigui aprovat, al capdavant dels pobles i països democràtics respectuosos amb els drets humans i les llibertats fonamentals de tothom.

El catedràtic de ciència política Joan Subirats escrivia fa pocs dies un article titulat «La novetat dels drets», en què destacava la diferència en relació amb l'Estatut del 79, en què no es regulava aquesta qüestió, i el nou text, que dedica prop de quaranta articles, un 20 per cent del total, a drets, deures i principis rectors. El professor Subirats fa la comparació també amb la Constitució, i afirma: «De la comparació en surt clarament guanyador el projecte d'Estatut. Canvia a millor el contingut, més drets; canvia a millor el to i el llenguatge. Es nota que han passat vint-i-cinc anys i que en aquest temps han passat moltes coses. I canvia, en definitiva, a millor el mateix concepte de ciutadania, que s'amplia, perfila i s'omple de matisos enriquidors.»

No entraré ara de forma exhaustiva a exposar tots i cadascun dels drets i deures reconeguts, però en voldria destacar alguns.

Dins dels capítols de drets i deures en l'àmbit civil i social, els drets que afecten menors; les persones grans; els drets de les dones, entre els quals destaca el de viure lliures d'explotació, maltractaments i de tota mena de discriminació; el dret de totes les persones a morir amb dignitat, deixant constància de les instruccions sobre les intervencions i els tractaments mèdics; els drets en àmbits com l'educació, inclòs el reconeixement del caràcter laic de l'ensenyament públic, que no es predica contra ningú, que no vol imposar cap tipus de model, sinó que reconeix una realitat tan clara com és la separació entre l'Estat i l'Església, i, en tot cas, el que fa és respectar les creences religioses, però marcant la laïcitat en el tema de l'ensenyament públic; la cultura, inclòs el deure de preservar el patrimoni cultural; la salut, el dret de les persones que es troben en situació de pobresa a

accedir a una renda garantida de ciutadania; en l'àmbit laboral; amb relació a l'habitatge per a les persones que no disposen de recursos suficients; el medi ambient, incorporant-hi el dret a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics, per tal de no restar en la ignorància davant problemes com, per exemple, la contaminació d'aigua per purins, o drets de consumidors i usuaris.

Un segon capítol regula els drets en l'àmbit polític i administratiu. Es reconeixen importants drets de participació, drets d'accés als serveis públics, o el dret a la protecció de dades.

Pel que fa al capítol de drets i deures lingüístics, s'hi inclou una àmplia regulació dels drets davant les administracions públiques i les institucions estatals en l'àmbit del consum i de l'ensenyament.

La característica essencial dels drets reconeguts és el sistema, però, de garanties que el mateix Estatut estableix. No es tracta, doncs, de simples declaracions de bones intencions. Hem preferit, en determinats casos, limitar-ne l'abast o condicionar-ne la concreció al desenvolupament legislatiu posterior. Hem intentat distingir els drets exigibles per via judicial dels principis rectors, que produeixen uns efectes jurídics diferents amb relació al comportament dels poders públics. Hem també incorporat drets reconeguts en lleis vigents, però que veuen així augmentar la seva protecció jurídica.

Pel que fa als drets, aquests vinculen tots els poders públics que actuen a Catalunya i els particulars. I en podem destacar tres tipus de garantia. Primera, els actes que vulnerin drets són objecte de recurs davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Segona, aquests drets són tutelats pel Consell de Garanties Estatutàries, fins ara anomenat «Consell Consultiu». Els dictàmens del Consell amb relació a aquests àmbits seran vinculants. I, tercer, el Síndic de Greuges té la funció de protegir i defensar els drets reconeguts a l'Estatut i, a més, pot sol·licitar dictamen al Consell de Garanties Estatutàries sobre els projectes de llei sotmesos a debat al Parlament quan regulin drets.

No som, doncs, davant de declaracions d'intencions disfressades de dret que no es poden reclamar enlloc, com passa en molts articles de la Constitució.

Els principis rectors. Tal com explicava la Memòria de l'Institut d'Estudis Autònoms, a diferència dels drets i llibertats, els principis rectors no garanteixen per si mateixos un contingut jurídic directament protegit i exigible. Tanmateix, això no significa que no produeixin efectes jurídics, ja que del seu reconeixement estatutari sí que se'n pot deduir una obligació de comportament dels poders públics: normatiu, executiu i judicial.

Els principis rectors suposen la incorporació d'aspiracions o valors que podem considerar majoritaris dins la societat catalana. Entre les polítiques que els poders públics tindran obligació de promoure podríem citar: les que afavoreixen l'emancipació dels joves; les que han de garantir la protecció jurídica de les persones amb discapacitats i promoure la integració social, econòmica i laboral; les que han de promoure l'eradicació del racisme; les que han de vetllar perquè la lliure decisió de la dona sigui determinant en tots els casos pel que fa

a les qüestions que poden afectar-ne la dignitat, la integritat i el benestar físic i mental, en particular pel que fa al propi cos i a la seva salut reproductiva i sexual; les que han de promoure un règim d'acollida de les persones immigrades i el reconeixement i l'efectivitat dels seus drets i deures, la igualtat d'oportunitats, les prestacions i els ajuts que els permetin la plena acomodació social i econòmica i la participació als afers públics; les que han de fomentar la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques; les que han de promoure la creació d'un espai català de relacions laborals, establert en funció de la realitat productiva i empresarial específica de Catalunya i dels seus agents socials; les que s'han de dirigir a la reducció de les diferents formes de contaminació, a la utilització racional dels recursos, a la prevenció i el control de l'erosió i de les activitats que alteren el règim atmosfèric i climàtic; les que han de promoure polítiques de transport i de comunicació basades en criteris de sostenibilitat que fomentin la utilització del transport públic; les que han de garantir que les dades que figurin en l'etiquetatge i les instruccions dels productes distribuïts a Catalunya constin almenys en català; les que han de fomentar la cultura de la pau i les accions de cooperació al desenvolupament dels pobles; les que han de facilitar l'accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació; les que han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya.

I em sembla una bona manera d'acabar aquesta intervenció citar l'apartat segon de l'article 52, dedicat precisament a la memòria històrica: «La Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de tolerància, de dignitat dels valors democràtics, de rebuig dels totalitarismes i de reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència.»

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, l'il·lustre senyor Jordi Montanya.

El Sr. Montanya i Mías

Bé, gràcies, president. Honorable president de la Generalitat, honorables consellers, il·lustres diputats i diputades, prenc la paraula per defensar el posicionament i les esmenes del meu Grup Parlamentari a aquest títol primer, «De drets i deures i principis rectors»; títol d'una enorme extensió, articles 15 al 52, amb preceptes detalladíssims, que entenem que *ab initio* no compleixen amb l'exigència de ser un conjunt de regles fonamentals, com hauria de ser, atesa la seva condició de norma institucional bàsica.

De tota manera, la inclusió de drets i deures suposa un canvi, efectivament, en la tradició jurídica del nostre país, fins i tot del nostre Estat, ja que les normes estatutàries fins ara vigents només contenen un reconeixement directe dels drets objectius. I no volem discutir, ni de fet discutim, la procedència jurídica –abans n'ha fet esment el diputat que m'ha precedit en la paraula, el

senyor Bosch– que la proposta de reforma prevegi una declaració de drets i deures i principis rectors; de fet, aquesta possibilitat ja la trobem en dret comparat –n'heu fet manifest, no?–, en les regions i en els ens supraestatals, en alguns *Länder* de la República Federal Alemanya i en els cantons suïssos, i fins i tot –fins i tot– en alguns estats membres dels Estats Units, que disposen d'una declaració expressa i pròpia de drets a més a més de la que reconeix la Constitució de l'Estat del qual formem part. Per tant, incloure un títol en la proposta de reforma que conté una declaració pròpia de drets i deures no resulta estrany al dret comparat. I això ho tenim clar, i ho assumim com a tal, i evidentment que no ho discutirem, i s'ha de reconèixer, o millor, s'ha de ressaltar, que aquesta possibilitat no contradiu l'ordenament constitucional vigent.

(El president s'absenta del Saló de Sessions i el vice-president primer el substitueix en la direcció del debat.)

Ara bé, la qüestió no radica en la constitucionalitat o no, que ja posem de manifest –ja ho posem de manifest– que no la contradiu, sinó que la dita inclusió presenta més inconvenients que avantatges, o a l'inrevés, tot partint del fet, ho repetim, que acceptem la constitucionalitat i que donem per fet que s'hi pot incloure. Però, en segon lloc, és clar, hem d'entrar en el contingut, no ens podem quedar amb les formes. Abans s'hi referia el diputat, també, que m'ha precedit en la paraula, que aquest títol de drets i deures suposarà la màxima protecció dels drets dels catalans. Què suposa això? La derogació de la Constitució, pregunto? O és que ara no estan protegits els drets i deures dels ciutadans de Catalunya? O sigui, si el divendres s'aprova aquest text de reforma, és aleshores que els drets i deures que recull aquest text estaran protegits per als ciutadans de Catalunya? Què estem plantejant, aleshores: implícitament, tàcitament o expressament la derogació de la Constitució o la del títol que ho preveu, pregunto? Perquè, és clar, per nosaltres, pel nostre Grup Parlamentari entenem i tenim clar que la Constitució hi dedica una sèrie d'articles, en concret, al capítol segon dels drets i llibertats dels espanyols. Abans se n'ha parlat: si és dels espanyols és dels catalans, i si és dels catalans és dels espanyols, i per tant, els drets i deures que conté i preveu la Constitució espanyola també són els nostres drets i deures. I aquí és on nosaltres fem el nostre posicionament en aquest títol, perquè entenem que aquesta reforma, pel que fa a aquest títol en concret, va més enllà –va més enllà–, o vol anar més enllà del que és un recull important, o importantíssim, de drets i deures i principis rectors.

Nosaltres entenem que el que es pretén és imposar un model de societat, nosaltres entenem que el nostre model de societat no es correspon amb el que amb el contingut d'aquest títol es vol imposar als ciutadans de Catalunya. Nosaltres volem i defensem, i hem defensat sempre i continuarem defensant, una Catalunya integrada a Espanya, una Catalunya integrada a la Unió Europea, i una Catalunya en pacífica convivència amb la resta de les comunitats autònomes. I ho repetim: aquest títol va molt més enllà d'un recull de drets i deures.

Aquest Estatut mira pel camí de la integració? Mira pel camí de la pacífica convivència? Pel que fa a aquest

títol, nosaltres creiem sincerament i, també, honestament que no. És un títol simplement intervencionista. Es dirà que no, i es discutirà... Escolti'm, en podem posar exemples, i no volia entrar en exemples concrets, però crec que tinc l'obligació, tal com ha anat el debat, o tal com està anant, de fer-ho. De fet, escolti, exemples: l'article 50 quan disposa que «correspon als poders públics de promoure les condicions per a garantir el dret a la informació i a rebre dels mitjans de comunicació informació veraç i neutral, així com uns continguts que respectin la dignitat de les cultures i el pluralisme polític, social, cultural i religiós». Escolti'm, en conseqüència, un dedueix que els poders públics, el Govern, seran els que marcaran les regles de joc dels mitjans de comunicació i decidiran, lògicament, el que és veraç, el que és neutral i el que respecta o no la dignitat de les persones i el pluralisme.

També podríem posar l'exemple del model educatiu, però no volem aprofundir aquesta altra qüestió. Ara, per nosaltres, i repeteixo que ho diem des del nostre treball, que hem vingut desenvolupant a la Ponència redactora, i des del nostre posicionament i des dels nostres convenciments, aquest és un títol –un títol– intervencionista i no és un títol d'acord amb les necessitats dels ciutadans d'aquest país.

Per altra banda –i ho hem posat de manifest–, escolti'm, les altres comunitats autònomes ara com ara no inclouen en el seu contingut declaracions de drets i deures, i amb caire general els estatuts es limiten a establir que els ciutadans de les respectives comunitats autònomes seríem titulars, lògicament, dels drets reconeguts en la Constitució espanyola, i també reproduïxen –també lògicament, almenys per al nostre Grup Parlamentari– els mandats de l'article 9.2 referents a la promoció de la igualtat real i efectiva dels ciutadans.

Ara bé, arribat aquest punt, i també com hem posat de manifest fa uns moments, sense que qüestionem la possibilitat i la legalitat i la constitucionalitat que aquest nou text reculli aquests principis, drets i deures i principis rectors, se'ns planteja que en tot cas la referent a les competències respecte al legislador autonòmic no és, si més no, oportuna, necessària i beneficiosa per als ciutadans de Catalunya. No podem obviar el que fa referència als drets fonamentals de la secció primera del capítol segon del títol primer, i tampoc podem obviar la reserva de llei orgànica que fa la Constitució a l'article 81.1. A partir d'allà veurem..., no és ara el moment de posar de manifest si és constitucional o no, perquè ara com ara el que és constitucional o no ho decideix el Tribunal Constitucional i, per tant, això ja es veurà. Però considerem a més a més que ni és oportú, ni és necessari, ni és beneficiós per als ciutadans de Catalunya. Per què? Fonamentalment perquè vulnera l'esperit del text constitucional, en concret, el que disposen els articles 139.1 i 149.1, quant a la regulació de les condicions bàsiques que garanteixen la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i el compliment dels deures constitucionals, així com quan l'article 139.1 fa palès que «tots els espanyols tenen els mateixos drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat».

Tot això fa que per nosaltres, per al nostre Grup Parlamentari, sigui o creiem que sigui improcedent i innecessària la inclusió d'aquest títol en l'Estatut d'autono-

mia, tot i que estem d'acord, lògicament, en el reconeixement dels drets que s'hi contemplen: drets lingüístics, drets i deures en educació, participació i protecció de les persones. Evidentment ningú no està en contra d'un reconeixement de drets. I quan es preguntava o es feia palès abans a les institucions, doncs, lògicament, la societat civil contestava que «és clar que volem drets, evidentment que sí». Ara bé, el que no se'ls preguntava en aquests famosos qüestionaris és si en tenien prou amb els drets que reconeix la Constitució avui en dia als ciutadans de Catalunya. És clar, això no se'ls preguntava. Home, efectivament, a qualsevol ciutadà si li preguntes si vol drets, i si a més en vol més, la resposta és obvia, és obvi que és afirmativa, i per tant, en fi, també entrar en temes...

Abans parlava de l'intervencionisme. Escolti, el tema de la protecció de dades, doncs, fantàstic!, escolti, és que hi ha una llei orgànica que desenvolupa la protecció de dades de caràcter personal. Escolti, ara recollir en aquest text normatiu, en aquesta llei orgànica, en aquest projecte de llei que se'ns presenta, doncs, qüestions com aquestes, per nosaltres és absolutament redundar –redundar– en la norma o entrar en la duplicitat de la norma, perquè, quan s'entra en la duplicitat de la norma, aquesta es difumina, i se'n difumina el contingut, i, en definitiva, és una norma que acaba perdent prestigi. Perquè, escolti'm, on arribarem? Jo em pregunto: «On arribarem?» I el nostre Grup Parlamentari, també.

Capítol de drets i deures a la Constitució, a l'Estatut d'autonomia, als estatuts d'autonomia... –ara ha marxat el síndic general de la Vall, hauríem aprofitat per saludar-lo–, però, lògicament, doncs, també a la Llei de la Vall d'Aran voldran, lògicament, un recull i un títol de drets i deures. I, escolti, jo el vull per a Lleida; jo el vull i el reclamo per a Lleida. I vull que el meu municipi tingui també un recull de drets i deures. I dret, per exemple, que el pròxim debat, si és que hi és, de reforma de l'Estatut, doncs, es faci no quan és la Festa Major de Lleida sinó quan és la de Barcelona. Imaginin lo disgust que ha tingut el conseller Siurana, que no ha pogut anar a Lleida a inaugurar la Fira per estar present en aquest debat. I, escolti'm, jo, això, ho vull per a Lleida –ho vull per a Lleida.

Ara bé, honestament, sincerament, aquest és el debat que hem de posar damunt de la taula? Nosaltres creiem que no. Nosaltres sempre hem defensat la vigència de l'actual Estatut d'autonomia. No ens agrada, no ens agrada ni ens fa feliços el projecte que s'ha presentat, entre altres coses, i s'ha dit per part dels diputats del meu Grup Parlamentari que ja han intervingut, pel seu intervencionisme, perquè hi és; per la seva densitat; escolti, hem passat de 57 articles a 218. Escolti'm, per quin motiu? Si precisament una norma i una norma jurídica com la que és o com la que vol ser un estatut d'autonomia lo que ha de ser és una llei clara i contundent, i com més precisa millor. Si ens perdem en divagacions... Si, escolti'm, tots volem el dret a morir dignament, tots ho volem. Però, escolti'm, vostès creuen de veritat que l'ha de contemplar l'Estatut? (*Veus de fons.*) Sí, exacte... Tots los catalans? Si algú ve de Fraga, què farem amb aquesta persona? Què li direm? (*Veus de fons.*) No..., a veure... No, no, anem a veure,

això és lo que conté aquest text, i, per tant, nosaltres crec que com a mínim tenim el dret a expressar el que creiem i el que pensem.

I el resum –i el resum– és, en definitiva, que aquest no és el model de Catalunya que nosaltres defensem. Nosaltres defensem una societat liberal, nosaltres estem en contra d'aquest model intervencionista que es posa damunt de la taula, si més no –si més no– pel que fa a aquest capítol en concret.

Hi ha una norma, hi ha una norma jurídica de rang superior a l'Estatut on es contemplen els drets i deures dels catalans i dels espanyols. Nosaltres apostem per aquesta continuïtat, apostem per evitar la duplicitat de normes, que només porta a la confusió, i apostem, en definitiva, per donar un pas endavant per Catalunya i un pas endavant per la nostra societat.

Moltes gràcies, senyor president.

El vicepresident primer

Gràcies, senyor Montanya. Per defensar les esmenes del Grup d'Esquerra Republicana de Catalunya, té la paraula la il·lustre diputada senyora Teresa Aragonès.

La Sra. Aragonès i Perales

Moltes gràcies, senyor president. Catalunya és una nació; Catalunya ha estat, és i continuarà sent una nació, sempre que els seus ciutadans així ho vulguin. I les nacions tenen el dret a decidir lliurement com volen viure, com es volen organitzar i quin ha de ser el seu futur. Aquest dret és un dret col·lectiu dels pobles, està reconegut per l'Organització de les Nacions Unides i té un nom: dret d'autodeterminació. Usualment els pobles lliures disposen d'una institució, l'Estat, i els estats es doten d'un marc jurídic bàsic, la constitució, que defineix què són i quins drets tenen, quines són les institucions bàsiques i quines són les regles de joc, com actuaran els poders públics.

Catalunya encara no disposa d'un estat propi, encara no té constitució pròpia, però som molts els catalans que el volem. I és amb aquest horitzó que Esquerra Republicana de Catalunya ha afrontat els treballs d'aquest Estatut. Pel nostre Grup Parlamentari aquest Estatut, norma institucional bàsica de Catalunya, és un camí per avançar democràticament cap a la plena sobirania.

A diferència de l'Estatut de 1979, el que avui defensem defineix què som i quins drets tenim, és a dir, ens apropa a allò que tenen els pobles lliures. Val a dir que la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea i la Declaració universal dels drets humans reconeixen un ventall prou ampli de drets fonamentals, directament aplicables als ciutadans de Catalunya.

Ara bé, jurídicament un estatut d'autonomia no pot modificar o desenvolupar cap dels drets fonamentals, matèria reservada específicament a la Constitució espanyola, si bé pot incloure drets dels ciutadans que orientin i limitin l'actuació dels poders públics de Catalunya.

I aquí és on l'Estatut connecta amb les necessitats de la nostra societat, és sensible a les noves formes d'organització familiar, respecta la diversitat de creences i cultures que conviuen en el nostre país, preserva el fu-

tur ambiental del territori i, en definitiva, esdevé un referent polític en aquest món global on vivim. Els drets anomenats «de tercera generació» són els que configuren un model d'estat social on els poders públics garanteixen la prestació universal de serveis.

Com ja s'ha exposat, aquest Estatut ha establert tres capítols o àmbits d'actuació. En l'àmbit civil i social destaca el dret de les persones, totes les persones, concepte força més ampli que el de ciutadà de Catalunya, ja que aquest concepte està reservat als ciutadans de l'Estat espanyol amb veïnatge administratiu a Catalunya, pel que fa al dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, així com al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal.

En la descripció i enumeració dels nous drets socials cal destacar la voluntat del legislador d'utilitzar paraules que descriuen millor les noves realitats socials que l'Estatut vol protegir. Així s'usa el terme «famílies», en plural, per posar èmfasi en les distintes modalitats de família –matrimonis, monoparentals, parelles de fet, etcètera– existents a la nostra societat. També cal destacar l'èmfasi en el reconeixement dels drets dels infants i joves.

«Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat el procés de llur mort.» Darrere aquesta senzilla frase s'amaga una quantitat immensa de patiment que finalment es podrà veure palliada simplement reconeixent i respectant la voluntat de les persones en relació amb els tractaments mèdics que puguin rebre.

I les dones? Aquí hem de reconèixer que s'ha deixat escapar una oportunitat. Efectivament l'Estatut inclou el dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitat amb els homes en tots els àmbits, públics i privats. Però no n'hi ha prou. El nostre Grup Parlamentari s'ha quedat sol, sí, ben sol, en la reivindicació d'un dret, d'unes paraules que són l'expressió unànime de reivindicació del moviment feminista i que van més enllà del seu sentit literal: el dret de les dones al propi cos.

Aquest Estatut és valent en incorporar un mandat explícit als poders públics: la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les polítiques públiques de forma transversal a fi d'aconseguir la visibilitat, la igualtat real i efectiva, i la paritat entre dones i homes. Però en no incorporar textualment aquest dret, el de les dones al propi cos, no s'ha volgut reconèixer l'autoritat i el valor de les aportacions del moviment feminista; no s'ha tingut en compte la Declaració de les Nacions Unides Beijing+10, que insta a incorporar en els textos constitucionals de les nacions que en formen part la garantia dels drets sexuals i reproductius i, en especial, el dret de les dones al propi cos.

Si algun àmbit és especialment estratègic en una societat, aquest és l'educació dels seus membres, entesa no solament com l'accés a determinades informacions o ensenyaments sinó en l'aprenentatge de la convivència i en l'adquisició de valors cívics per tal d'esdevenir veritables ciutadans.

El dret a un ensenyament obligatori, públic i de qualitat no pot anar deslligat del concepte de laïcitat. Esquerra Republicana entén que el laïcisme és l'única garantia de respecte a la pluralitat de creences.

Etimològicament «laïcitat» ve de la paraula grega *laïkoí*, que significa «poble», i fa referència a *tot* el poble enfront d'una part, la sagrada o religiosa. Així, doncs, la laïcitat és un espai de coexistència d'una pluralitat de religions, de filosofies i de cultures; és la llibertat de consciència, de pensament, de religió; és la millor garantia de multiculturalitat; és la separació entre l'esfera íntima i privada de les creences de les persones i l'esfera pública, basada en el concepte de ciutadans que participen en els afers de tots. Per tant, l'ensenyament públic ha de ser forçosament laic, ja que des de l'Administració pública no es pot prendre partit o afavorir una confessió religiosa enfront d'una altra.

Hi ha molts ciutadans de Catalunya que viuen amb precarietat o per sota del llindar de la pobresa. En aquest sentit la universalització dels serveis socials ens posa al nivell dels països capdavaners a Europa en aquesta matèria. La renda de ciutadania, l'atenció a les persones amb necessitats especials, el dret a l'accés als serveis sanitaris, la percepció de prestacions de caràcter paliatiu, l'accés a un habitatge digne o els drets relacionats amb el medi ambient permeten augmentar considerablement el benestar dels nostres conciutadans, sense oblidar el reconeixement que es fa a les organitzacions del tercer sector en els àmbits de participació i col·laboració social. Més d'un milió d'usuaris i un impacte econòmic superior a l'1 per cent del PIB són magnituds que il·lustren la dimensió d'un sector, el tercer sector, que es complementa amb les administracions en l'atenció a les persones.

En els àmbits polític i administratiu es consagra el dret de participació en els afers públics, no entenent-lo únicament com a dret d'elegir i ser elegit com a representant públic, sinó en el sentit profund i ampli del terme: dret a promoure i presentar iniciatives legislatives, dret a participar en l'elaboració de les lleis del Parlament, dret de petició i dret a promoure la convocatòria de consultes populars per la Generalitat i els ajuntaments en funció de llurs competències.

Tindrem dret, amb aquest Estatut, totes les persones a ésser tractades per l'Administració pública d'una manera imparcial i objectiva, segons la carta de drets dels usuaris i obligacions dels prestadors que s'haurà de redactar, i a la protecció de les dades personals que comporta la creixent digitalització de la societat.

En el títol preliminar hem establert que la llengua pròpia de Catalunya és el català. Més enllà dels drets i deures fixats en l'article, on per primera vegada s'equipara la llengua pròpia, és a dir, el català, amb l'altra llengua oficial, cal garantir aquesta plena equiparació. És per això que cal precisar una sèrie de drets que complementen aquella igualtat i que l'han de fer real i efectiva.

Si bé el coneixement de la llengua catalana avança, també és cert que el seu ús social presenta mancances importants. És difícil assistir amb normalitat a la projecció de cinema en català, ser atès en el comerç o en el sector serveis íntegrament en la nostra llengua, trobar revistes especialitzades en qualsevol segment de l'oci i la divulgació en català, trobar pel·lícules al videoclub, i tants altres aspectes de la vida quotidiana.

No és fàcil viure en català. Per això des d'Esquerra Republicana de Catalunya hem presentat una esmena que respon a la voluntat de normalitzar i fer efectius els drets lingüístics en l'àmbit del consum. I l'esmena diu que totes les persones tenen el dret que les dades que figuren en l'etiquetatge, en l'embalatge i en les instruccions d'ús dels productes distribuïts a Catalunya constin, almenys, en català. Oi que no és res de l'altre món, això? O no és absolutament normal que els productes que es poden trobar en els comerços d'un país estiguin retolats en la seva llengua pròpia?

«No volem un estatut rebaixat», estem tips de sentir-ho, aquests dies. I fins i tot de dir-ho. Doncs, senyors diputats, i en especial, senyors diputats de Convergència i d'Unió, els demanem que ajudin a fer un bon Estatut que contribueixi a normalitzar la nostra llengua tot votant aquesta esmena. Nosaltres junts sumem els vots suficients. Si no ho fan així, seran responsables que la llengua catalana no arribi a la plena normalitat.

L'esmentat fins ara es refereix a àmbits especialment protegits d'actuació de les persones que disposen de garanties judicials i jurisdiccionals davant de possibles vulneracions. Però l'Estatut també ha volgut marcar i orientar les polítiques públiques d'una manera global i genèrica però decidida. Aquests són els principis rector. No és possible enumerar la relació completa de principis, però sí fer un èmfasi especial pel que fa a les polítiques de cohesió i benestar social que tendeixen a consolidar el que anomenem «estat català del benestar». L'acollida de les persones migrades, la protecció dels més vulnerables, el reconeixement del valor econòmic del treball de cura i atenció en l'àmbit domèstic i familiar, el foment de la convivència i la participació social, la protecció del medi ambient, l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació, el manteniment de la memòria històrica de Catalunya. Mandats clars als futurs governs de Catalunya a l'hora d'establir les seves polítiques públiques.

I permetin aquí que posi un exemple especialment significatiu pel que fa al respecte i reconeixement de collectius minoritaris. Diu l'Estatut: «Els poders públics han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana per a les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua.» És un exemple de com es donen orientacions en el doble eix, ja clàssic i alhora complementari, d'establiment de veritables polítiques nacionalment i social potents.

I ens fa una especial il·lusió remarcar la garantia de reconeixement de la cultura del poble gitano com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble, poble tantes vegades discriminat i al qual el nostre Grup Parlamentari, des d'aquí, el Parlament de Catalunya, vol fer un especial reconeixement.

*Lachirat T'avel Batxalo Baris thaj Baros avis kamle nakerar tumen thaj gao kalo and-o latxijar kotar them romano and-o krisipen kotar Catalunya.*¹

1. Benvinguts (et dono la sort). Senyories, avui volem parlar amb vostès del poble gitano i dels drets d'aquest poble i el seu reconeixement a l'Estatut de Catalunya.

Lacho drom Sastipen thaj mestipen.

Bon viatge, salut i llibertat.

Serveixin aquestes paraules de merescut homenatge.

Aquest títol de drets i deures quedaria buit de contingut si no s'establís un mecanisme de garanties per tal d'assegurar l'eficàcia d'aquests drets davant els poders públics. És per això que en aquest títol es preveu la tutela d'aquests drets a través de dos mecanismes: d'una banda, el Consell Consultiu –el consell de garanties estatutàries, tal com ens agradaria que s'acabés denominant aquest òrgan– i, per altra banda, es crea una sala de garanties estatutàries del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, on els ciutadans podran fer valer els seus drets amb relació a l'activitat dels poders públics. Considerem que la garantia d'aquests drets reconeguts a l'Estatut és essencial. I per això, i a proposta d'Esquerra Republicana de Catalunya, i en concret del seu portaveu, hem impulsat la inclusió d'aquest sistema de garanties fonamental perquè el reconeixement dels drets de la ciutadania no acabi sent una simple declaració d'intencions o es dilueixi en uns principis rectors.

Drets, deures, principis rectors, consell de garanties estatutàries. Els ciutadans de Catalunya necessiten el nostre vot afirmatiu...

El vicepresident primer

Senyora Aragonès...

La Sra. Aragonès i Perales

I permeti'm acabar, senyor president, amb un agraïment. Jo he de dir que, per mi, és especialment emocionant poder defensar aquí, davant del Ple de Catalunya, tots els drets que de manera molt ràpida he defensat. I, per tant, agraeixo molt al meu Grup Parlamentari que m'hagi donat aquesta oportunitat. I agrair a la persona que ha sigut la punta de llança de les dones d'Esquerra Republicana, la nostra primera diputada, la senyora Carme Porta, tot el treball que ha fet perquè nosaltres ara i avui puguem ser aquí.

Moltes gràcies, senyor president.

El vicepresident primer

Gràcies, senyora Aragonès. En nom del Grup Socialistes - Ciutadans pel Canvi, per defensar les seves esmenes, té la paraula l'il·lustre diputat senyor Àlex Masllorens.

El Sr. Masllorens i Escubós

Senyor president, senyores i senyors diputats, molt honorable president de la Generalitat, tinc la satisfacció de defensar avui, en aquesta tribuna, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, el títol primer, que és aquell –recordem-ho– de «Drets, deures i principis rectors» del projecte de nou Estatut d'autonomia de Catalunya. I, sincerament, no és per mi una qüestió menor que sigui justament aquest títol el que em toca defensar davant dels representants del poble de Catalunya. Tinc el convenciment que aquest títol, per si sol, justificaria la reforma de l'Estatut o, si els sembla excessiu, si ho prefereixen, crec que aquest és el títol de

l'Estatut que més i millor pot explicar davant la ciutadania de Catalunya tot el treball que hem estat fent durant tants mesos a la Ponència, i vagi per endavant que no estic segur que fins ara ho haguem explicat prou bé a la ciutadania.

Catalunya està en condicions, avui, de dotar-se d'una de les lleis socialment més avançades d'Europa. I això sol ja faria inexplicable, al meu entendre, que cap grup s'oposés a l'aprovació d'aquest text.

Abans, però, de continuar amb el contingut general del títol, permetin-me que m'aturi un moment en una qüestió més prosaica, més formal, que, d'altra banda, és també el que hem de fer aquí quant a posicionament respecte a les esmenes, i anunciar que el nostre Grup, com saben bé, manté en aquest títol només una esmena, després d'haver-ne transaccionat d'altres, l'esmena 51 *ter*. Entenem que ho fem per coherència per tal de preservar la constitucionalitat del text, atenent-nos, precisament, a les recomanacions del Dictamen del Consell Consultiu. Aquest organisme, en el Fonament 3.4, fa referència a l'article 32.5, que està en aquest títol del projecte d'Estatut, sobre els drets lingüístics davant les administracions, i cito literalment el que diu el Consell Consultiu. Diu: «Aquest precepte estableix un nou règim jurídic de l'ús de les llengües oficials en les relacions dels ciutadans de Catalunya amb els òrgans de l'Estat, predeterminant una forma específica quant a la llengua a emprar en la tramitació dels escrits adreçats a aquestes institucions, sense cap altra precisió quant a la via jurídica que les ha de regular». I, per tant, el Consell Consultiu dictamina, en la mesura que manca aquesta precisió, «l'article 32.5 només serà constitucional si incorpora la previsió d'una remissió a les lleis.» En coherència amb el Dictamen, és això el que ha fet el nostre Grup quan ha proposat la incorporació, amb una esmena, d'una frase que digui, simplement, afegint, sense canviar el sentit de l'article: «En els termes que estableixi la normativa aplicable».

Queda doncs, com dic, senyor president, viva l'esmena 51 *ter*.

Però els deia fa un moment que el nostre país està en condicions, avui, ara mateix, d'aprovar una de les lleis socialment més avançades d'Europa, i no em sembla això una qüestió menor. El títol de drets i deures defineix un model de societat per a la Catalunya del segle XXI, una societat que opta inequívocament per la justícia social, per la igualtat d'oportunitats, per la diversitat i el dret a la diferència, per la reducció de les desigualtats en tots els àmbits de la vida humana i ciutadana. És tot això el que dóna veritable sentit a altres qüestions igualment importants i necessàries, però potser més difícils d'explicar i d'entendre per una bona part de la ciutadania, si no va íntimament lligada a la percepció inequívoca que tot el que hem estat fent durant tot aquest temps a la Ponència parlamentària, aquí, al Parlament, i el que ens convoca avui aquí i els dos propers dies, en aquest Ple, té una relació directa, directíssima, amb el benestar i amb la felicitat de les persones.

El senyor Vendrell –que ara no és aquí–, del PP, reclamava aquest matí –ho deia com de passada– que l'Estatut no havia de ser altra cosa que un instrument per fer polítiques. És una obvietat, d'altra banda; per tant, és

obvi que és així. Tot el que són les competències, tot el que és el finançament –importantíssim–, tot el que és el model de relació amb Espanya i amb Europa, el nou disseny del poder judicial, el sistema institucional de Catalunya, tot això –importantíssim– només té sentit, o almenys el té principalment, si millorem el seu rendiment i la seva eficàcia al servei dels homes i les dones que viuen i treballen a Catalunya.

Potser és per això que tanta gent ha dit que no entenia ben bé què és el que hem estat fent tots aquests mesos, perquè no els hem sabut explicar amb prou claredat que, per sobre de qualsevol altra cosa, estàvem fent l'Estatut de les persones i per a les persones de Catalunya, l'Estatut de la vida real, de la vida quotidiana de les persones que viuen a Catalunya. Aquest és un Estatut per la cohesió social; l'Estatut que necessiten les famílies, els infants, els joves, la gent gran, els discapacitats, les minories ètniques. I a tots aquests col·lectius els garanteix, aquest Estatut, que els poders públics tenen la responsabilitat de millorar la seva vida quotidiana. No és només una declaració de principis, ni tampoc només una declaració de bones intencions. És un reconeixement específic, concret, d'uns drets que seran exigibles per la ciutadania.

I amb això permeti'm, senyor Montanya, que li digui que no es tracta que amb això es desqualifiqui la Constitució ni s'oblidi la Constitució, és que hi ha sentències del mateix Tribunal Constitucional que diuen que és possible aprofundir en els drets que marca la Constitució. És possible fer-ho, i Catalunya ho fa i ho farà avui en el seu text legal més important.

Als dos milions de famílies que hi ha a Catalunya, siguin com siguin, de qualsevol model, de qualsevol tendència, pensin el que pensin, se'ls reconeix que són l'estructura bàsica de la societat, factor de cohesió social i escola de convivència. Es consoliden drets a rebre prestacions socials i ajuts per atendre la família, mesures de foment de la natalitat i de conciliació de la vida laboral i familiar. S'afavoreix també la protecció integral dels infants, prevenint qualsevol forma d'exploatació, abandonament, maltractament o crueltat. S'estableixen les bases per combatre una pobresa, que existeix a Catalunya, no ho oblidem, i que afecta principalment els infants, juntament amb moltes mares soles. I als joves se'ls reconeix no solament el dret a emancipar-se, sinó que s'obliga explícitament els poders públics a crear les condicions que puguin afavorir aquest procés d'emancipació. I es garanteix també el dret a totes les persones a l'ensenyament públic i de qualitat, i a accedir-hi en condicions d'igualtat –no és una qüestió menor, la igualtat d'oportunitats. A les dones, més de la meitat de la població, l'Estatut els explicita el compromís amb la llibertat, la dignitat, la seguretat i la igualtat d'oportunitats, també amb uns compromisos i unes obligacions explícits de les administracions públiques.

No només es diuen uns principis generals, hi ha uns compromisos de les administracions públiques que s'adquireixen a través d'aquest Estatut. L'Estatut aposta per la universalització dels serveis socials, especialment per a la gent gran –no ho oblidem–, a la qual reconeix el dret a viure amb dignitat, a participar en la vida so-

cial i cultural, amb plena autonomia i amb tot el suport social. I –s'ha dit també– les persones amb discapacitat, l'Estatut els garanteix que es crearan les condicions necessàries per a la seva integració social, econòmica i laboral. I a tota la població, de qualsevol edat i condició, també se li reconeix una cosa a què semblava que el senyor Montanya no donava excessiva importància, que és el dret a viure amb dignitat el procés de la mort i l'acompanyament humanitzat en l'etapa final de la vida. El senyor Montanya ho simplificava dient «el dret a viure dignament»; és una manera de dir-ho, però a mi m'agrada més dir «el dret a viure amb dignitat el procés de la mort i a l'acompanyament humanitzat en l'etapa final de la vida».

Es fa esment també explícit de drets i deures en l'àmbit cultural, en àmbits de la salut, dels serveis socials, l'àmbit laboral, de l'habitatge, amb relació al medi ambient, els drets de consumidors i usuaris, de noves tecnologies o tecnologies de la informació i la comunicació, dret als serveis públics i a una bona administració, drets i deures lingüístics, i sobretot, senyores i senyors diputats, els capítols IV i V d'aquest títol ofereixen inequívocament la màxima garantia dels drets estatutaris i posen èmfasi en una colla de principis rector –també s'ha dit fa un moment– que hauran d'orientar necessàriament l'actuació dels poders públics a partir de l'aprovació de l'Estatut. És alguna cosa més que repetir uns drets de la Constitució –per cert, d'una manera bastant més extensa–, és també la garantia que aquests drets podran ser exercits i que els poders públics tenen l'obligació de donar-los cobertura.

Dit això, haig de dir que puc comprendre que des d'algunes posicions inequívocament ultraliberals es pugui dir, com s'ha dit, que els ponents han deixat una empremta excessivament progressista en l'Estatut –és una manera de veure-ho–, mitjançant aquest títol de drets i deures. Algú ha dit, fins i tot, que s'estan condicionant massa les polítiques de futurs governs, però em sorprèn, ja dic, no tant des de posicions inequívocament ultraliberals, però sí com es pot dir això des de posicions més moderades en l'Europa d'avui. O és que l'Europa del benestar no és resultat, en bona part, d'un pacte després de la Segona Guerra Mundial entre la socialdemocràcia i la democràcia cristiana? És que els fundadors de les comunitats europees, els pares de l'Europa social, dels drets dels ciutadans i les ciutadanes, no van ser polítics que representaven tot l'arc parlamentari? I no van incloure aquests drets en els seus països? No van apostar obertament, inequívocament, per l'estat del benestar? Per quina raó avui el nou Estatut de Catalunya, l'Estatut del segle XXI, havia de renunciar a allò a què no van renunciar els líders de l'Europa forta i cohesionada dels darrers seixanta anys?

Des d'aquesta tribuna –amb tota la modèstia els ho dic, però també amb la màxima energia–, apelo a tots els diputats i diputades de la cambra, al seu sentit de la responsabilitat, perquè donin el vot favorable a aquest títol i, en conjunt, a aquest nou Estatut de Catalunya, per la Catalunya real i concreta, que es materialitza en les persones a les quals aquest nou Estatut, nou marc legal que hem estat elaborant durant aquests mesos, pot realment ajudar a créixer en tots els sentits i a viure millor. Aquest és un element clau d'aquest Estatut que

probablement hem explicat poc durant tot aquest temps, però que, ja que no ho hem fet suficientment fins ara, hi haurem de posar l'accent en aquest moment. Perquè l'amor al país, d'on ha de sortir?, com s'ha d'expressar?, si no és amb el sentiment de pertinença a una nació, a un poble que és millor no perquè sigui superior a cap altre, sinó perquè s'ha sabut dotar dels millors mecanismes i dels més justos per a la defensa dels interessos i dels drets de les persones.

Avui s'han sentit en aquesta cambra, com en tantes altres ocasions abans, algunes presumptes lliçons de patriotisme. Però no és patriota qui alça més la veu, ni que més desqualifica els altres, i, sobretot, com podria ser més patriota qui no respectés les més altes institucions del país? No, els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya esperen que no hi hagi espectacles mediàtics com es poden haver ofert en determinats moments, i que aprovem un estatut que tingui un efecte en les seves vides de cada dia i en les dels seus fills.

Aquest títol, aquest títol primer de l'Estatut és el millor camí i la millor garantia perquè tothom a Catalunya pugui accedir a unes condicions de vida més dignes i que tothom pugui veure reconeguts els seus drets socials, lingüístics, polítics i econòmics. En definitiva, un reconeixement ple i sense exclusions de la condició de ciutadans i ciutadanes de Catalunya, que al meu entendre hauria de ser tant com dir ciutadans i ciutadanes del món.

Moltes gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El vicepresident primer

Gràcies, senyor Masllorens. En nom del Grup de Convergència i Unió, té la paraula l'honorable diputada senyora Núria de Gispert.

La Sra. de Gispert i Català

Moltes gràcies, molt honorable president del Parlament. Molt honorable president de la Generalitat, membres del Govern, senyores diputades, senyors diputats, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, em pertoca a mi defensar el nostre posicionament en el títol primer, de drets, deures i principis rectoris. És un títol nou; no hi és contemplat, a l'Estatut vigent, i creiem que, tal com ha estat gestat, no era necessari en una norma fonamental com és l'Estatut. Cal dir, però, que la seva regulació no és una excepció si contemplem el dret comparat. Altres regions descentralitzades amb capacitat política i legislativa ho han contemplat en les seves normes fonamentals. Parlem d'alguns *Länder* alemanys, d'alguns cantons suïssos i d'alguns estats dels Estats Units. Per tant, és una opció legítima.

La posició de Convergència i Unió ha estat, des del seu inici, contrària a regular a bastament un títol de drets i deures; ho repeteixo: a bastament, un títol de drets i deures. Sempre hem defensat que el nou Estatut continués pocs articles, simplement enunciatius, i que es remetessin a una carta de drets i deures mitjançant una llei del Parlament. De fet, l'article 36.2 del projecte estableix aquesta previsió a proposta de Convergència i Unió. Però nosaltres hauríem volgut que fos amb un

contingut bastant més curt, més petit. Creiem que un aspecte com aquest havia de quedar per al Parlament de Catalunya, i no incloure'l en l'aprovació i debat del Congrés. Allò que pot ser exclusiu nostre, per què ho havíem d'elevat a altres instàncies? En allò que podem aprovar en aquesta cambra, per què deixem que ens puguin esmenar la plana altres del Congrés de Diputats?

Podríem haver plantejat una esmena a la totalitat, però vam adoptar el criteri de repetir i repetir en les diferents reunions de la Ponència, i des del seu inici, que era un títol sobrer tal com es plantejava, però que, així i tot, no l'esmenaríem en la seva totalitat, sinó que presentaríem esmenes concretes. I això és el que hem fet de cara a afavorir el consens. I, en aquest sentit, vull reconèixer les paraules del senyor Jaume Bosch, d'Iniciativa per Catalunya..., el seu reconeixement per l'esforç que hem fet; ho ha dit públicament. De totes maneres, senyor Bosch, no hem notat a la inversa aquest esforç per part de vostès –i ja m'hi referiré després–, en un tema, el dels drets i deures, que per nosaltres no era ni és substancial incloure'l a l'Estatut.

Dit això, també cal dir que després d'una primera reunió entre el president Maragall i el president del nostre Grup, Artur Mas, el tema es va desencallar i va permetre anar a un text menys extens, encomanat per la Ponència als lletrats, que, dit sigui de pas, van fer una molt bona feina. Aquesta, la feina dels lletrats, i les diferents recomanacions de la Ponència van millorar substancialment el text, i ha quedat un títol que en bastants aspectes ha aconseguit un major rigor jurídic, un millor llenguatge, i també una major concreció.

Des de Convergència i Unió s'ha treballat també per evitar qualsevol retallada dels drets vigents en l'ordenament jurídic actual. Així i tot, permetin-me que afegeixi un punt que crec que és bàsic en una norma com ha de ser l'Estatut. Aquest títol, molt especialment, ha de tenir com a prioritat el servei a la societat en el seu conjunt, a tota la societat; ha d'establir un marc que permeti que tothom se senti còmode, i, per tant, no hauria de reflectir cap ideologia concreta. Per entendre'ns millor, hauria de ser neutre, i no obeir a cap programa polític. També crec, i en concret en aquest títol, que s'ha de ser molt curós: no es poden fer lectures restrictives ni interpretacions reduccionistes d'aquells drets ja protegits constitucionalment. I és en aquest sentit, no rebaijar drets ja protegits en part, i també el del rigor jurídic, la concreció i la millora, que han anat les esmenes presentades per Convergència i Unió, algunes ja acceptades o transaccionades, i altres que avui es mantenen.

No en faré esment article per article; tractaré d'aquelles esmenes en el seu conjunt, aquelles que des de Convergència i Unió considerem substancials. Algunes van ser recomanades per la Ponència i han anat en la línia de les garanties i del rigor jurídic, com ara les referents als drets de les persones, als drets en l'àmbit de la família, una major protecció a les famílies nombroses, a l'interès superior de l'infant, o les referents als drets lingüístics.

Altres no han estat acceptades, i les mantenim i en demanarem votació separada. Fan referència als drets en l'àmbit de la família, i concretament a les mesures adreçades al foment de la natalitat. Just aquests darrers dies tornava a ser notícia que som a la cua d'Europa quant

a polítiques familiars. Som, a la Unió Europea, el país que menys inverteix en la família, i som també el país amb la taxa de natalitat més baixa, quatre punts per sota del 2,1 necessari per garantir la reposició de la població, quan països del nostre entorn cultural més pròxim, com ara França, anuncien la creació d'un permís de paternitat o maternitat per al tercer fill retribuït amb 750 euros mensuals durant un any. N'és un exemple proper. Però nosaltres som –entre cometes– «més progressistes», i tot això de la família és retrògrad i antiquat.

O l'esmena amb la qual a l'article 41.7 afegim que els poders públics han de tenir en compte les creences religioses de la societat catalana. O en l'àmbit de la societat civil, que creiem que requereix un article separat, atesa la seva presència positiva i dinamitzadora de la societat. Una i altra són realitats que sembla que vulguem amagar.

O en l'àmbit de l'educació; hi tenim tres esmenes. Creiem que el text de la Ponència és restrictiu des del punt de vista constitucional i no contempla l'educació com un dret de totes les persones, ni garanteix que els poders públics estableixin un model educatiu d'interès públic, ni tampoc el dret dels pares a escollir el tipus d'educació que volen per als seus fills i que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions. Tampoc recull el dret a elegir prioritàriament el centre docent.

Tot això fa que mantinguem les esmenes presentades, ja que la proposta articulada a la Proposició de llei de reforma de l'Estatut xoca amb l'article 27 de la Constitució espanyola, i xoca també amb el que durant vint-i-cinc anys ha estat una realitat pacífica en l'àmbit educatiu. I ja no diguem mantenir el terme «laic». Aquesta és una opció ideològica concreta, que va molt més enllà de la neutralitat que una norma com l'Estatut hauria de contenir. És, com he dit abans, confondre l'Estatut amb un programa polític o d'actuació del govern que sigui.

Des de Convergència i Unió defensem un model de societat cohesionada i oberta, que en l'àmbit de l'educació hauria de venir sustentada per un model educatiu d'interès públic que ha defensat el dret a l'educació i a la llibertat d'ensenyament, emparats constitucionalment, i que conformen un model de societat. L'Estatut de Catalunya ha de garantir el dret de tothom a l'educació i al coneixement, sense adjectius, i a l'accés al servei d'interès públic d'ensenyament en les seves diverses modalitats, en condicions d'igualtat.

La proposta articulada no respecta aquest model, no respecta el sistema dual, no respecta el dret de tothom a l'educació en un marc de llibertat d'ensenyament. Del text articulat es desprèn una desconfiança cap a l'ensenyament privat concertat, i es pretén substituir o suprimir el paper que correspon als pares sobre l'educació dels seus fills. El text articulat no respecta el dret que assisteix els pares perquè els seus fills rebin la formació moral i religiosa que estigui d'acord amb les pròpies conviccions i que estableix l'article 27 de la Constitució. S'ha de garantir la llibertat d'ensenyament i no es pot imposar, com fa la proposta, un model educatiu únic, públic i laic, ja que així el que es pretén és incloure formes de laïcisme excloent al nou Estatut, i es rebaixa, de nou, allò que consagra la Constitució.

Finalment, i pel que fa als drets lingüístics regulats al capítol III d'aquest títol, pensem que s'ha assolit una regulació completa davant les institucions estatals i administracions públiques. El text arriba a tocar a fons el món jurídic i judicial, que era i és una assignatura pendent. Crec que tots els articles han estat ben atesos, moltes esmenes recomanades s'han assumit, i només deixem viva la que fa referència al foment, a l'article 48.4, referent als productes distribuïts a Catalunya. Entenem que els poders públics no només han de promoure, sinó que han d'establir la regulació adequada per tal que les dades que figuren a l'etiquetatge constin almenys en llengua catalana.

Estem satisfets també pel contingut de l'articulat que afecta els drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament, que considera el català com a llengua vehicular i d'aprenentatge, així com la regulació dels drets amb relació a l'aranès. També ens satisfà la solució donada pel que fa a la tercera llengua; és a dir, que aquesta sigui contemplada com a principi rector, i en aquest sentit els poders públics han de promoure el coneixement suficient al final de l'ensenyament obligatori.

En definitiva, i finalment, vull repetir el que he començat al principi. Crec que aquest títol, molt especialment, hauria de tenir com a prioritat el servei a la societat en el seu conjunt, hauria d'establir un marc que permetés que tothom se sentís còmode, i, per tant, no hauria de reflectir cap ideologia concreta.

Torno a repetir que des de Convergència i Unió hem fet un important esforç, començant per acceptar i assumir, i assumir en positiu, que es regulés un títol de drets i deures, quan la nostra posició i el nostre plantejament des de bon inici era remetre'ns a una llei del Parlament de Catalunya, a una carta de drets i deures. No vam aconseguir el consens necessari per fer-ho així; sí ho vam aconseguir per reduir bastant aquest títol, que, inicialment, pràcticament el doblava. Però així i tot, molts articles d'aquest títol no responen ni a la nostra manera de pensar, ni a la de molts ciutadans i ciutadanes de Catalunya. És el que deia: hauria de tenir com a prioritat el servei a la societat en el seu conjunt. I aquest títol de drets, deures i principis rectors no respon a aquesta prioritat. Crec..., i en això estic molt en desacord amb els tres representants del tripartit, que aquest títol sigui un títol fonamental en l'Estatut.

Des de Convergència i Unió sempre hem defensat, i des del primer dia fins a l'últim, que allò que era bàsic, allò que era fonamental a incloure en l'Estatut d'autonomia era el finançament, les competències i el reconeixement de la personalitat nacional de Catalunya. El títol de drets i deures, per a nosaltres, continua sent sobrer, i continua sent sobrer en molts dels aspectes que avui es contenen en el text articulat. Demano als grups de la cambra que tinguin en compte les esmenes que hem deixat vives, que tinguin en compte aquelles esmenes que realment donen un tomb, o volen donar un tomb al model de societat, a un model de societat que no és el de tots els ciutadans i ciutadanes de Catalunya. Demano que estiguin amatents a aquestes esmenes, i especialment a les esmenes referents a l'àmbit de l'educació.

Moltes gràcies.

(El president es reincorpora al seu lloc.)

El president

Senyor Bosch, per a la rèplica.

El Sr. Bosch i Mestres

Bé, gràcies. Primer una matisació, que suposo que després quedarà aclarida, en el tema del dret al propi cos. Esquerra Republicana no s'ha quedat sola, no hi ha cap esmena d'Esquerra Republicana viva, sinó que es va transaccionar una qüestió, que era posar-ho a principis rectors, com segurament el senyor Ridaó pot explicar a la senyora Teresa Aragonès.

En tot cas, amb relació als plantejaments que feia la senyora Núria de Gispert, jo mantinc –malgrat que ella no ho faci recíproc– que Convergència i Unió ha fet un esforç i s'ha mogut. Em sobta, de totes maneres, que, quan ella mateixa diu que s'ha reduït del doble a la meitat el títol, per a algú més es deu haver mogut, suposo... I suposo que deuen haver sigut els altres grups.

En tot cas, també he de dir que m'ha sobtat la referència a la presumpta inconstitucionalitat, perquè per un moment també m'ha semblat com si s'haguessin canviat els papers, no? És dir, la Constitució, a vegades es pot fer servir d'una manera o una altra, però vull comentar que nosaltres volem tranquil·litzar, des d'aquí, des del Parlament, els pares i mares que porten els seus fills a l'ensenyament concertat, els pares i mares que els porten a l'ensenyament privat, perquè aquest Estatut no representa cap atac a això.

El tema clau –i ho sabem– és la laïcitat. Doncs parlem-ne. Per a nosaltres la laïcitat és la recerca d'un espai comú, religiós, de pensament o filosòfic, i no nega l'aprenentatge religiós de cadascú. La laïcitat no va contra ningú, és a favor de preservar un espai de convivència. I ara és més necessari que mai, en una societat catalana cada vegada més diversa i més plural. Tal com ho veiem, la laïcitat en l'ensenyament públic és la garantia de no separar nens i nenes per la seva religió; la laïcitat és incloent, és aplicar els mateixos principis, en el tema religiós, que hem aplicat en el tema de la normalització lingüística, no separar nens i nenes sota cap concepte. Però és que ni tan sols l'Església catòlica ho veu com un atac! Jo recomano a tothom que es lleixi l'article publicat a *La Vanguardia*, fa poc, de l'arquebisbe de Barcelona, *La sana laicidad*, en què explica com veu l'Església, que evidentment no compartirem, però ho veu des del respecte, el tema de la laïcitat. No ho veu com un atac! Perquè, repeteixo, ho estem circumscriuint a l'ensenyament públic, i per tant em sembla que fins i tot el Consell Consultiu ha deixat clar que hi ha altres formes també, fins i tot en l'ensenyament públic, de fer referència al fet religiós. No és un atac a ningú, no és un atac a les creences religioses, entre altres coses perquè seria absolutament incoherent que grups polítics que tenim –i ens honorem d'això– molta gent creient en el nostre interior, en els nostres grups respectius, féssim un atac contra un sector de la societat. No va d'això el tema! No va d'això!

En tot cas, també voldria fer breument referència als dubtes o als plantejaments que plantejava el Grup del Partit Popular. Jo crec haver intentat explicar, quan hem sortit en la primera intervenció, que els drets que definim aquí no són contradictoris amb els que recull la

Constitució; o són nous drets, o són drets basats en competències de la Generalitat. Per tant, no implica derogar res de la Constitució el fet d'incorporar aquests drets. Sí que els he de dir que, en tot cas, accepto el tarannà que ha explicat el diputat, positiu, que ha tingut el Partit Popular en la Ponència. Però també li he de dir que aquest tarannà positiu no es va correspondre a l'hora de presentar les esmenes en aquest títol, perquè en aquest títol, si li llegís les esmenes, totes posaven: «supressió», «supressió». És molt difícil transaccionar re quan l'alternativa és la supressió. I és aquí quan jo feia l'elogi no correspost per la senyora Núria de Gispert, que Convergència i Unió, partint d'una situació similar a la seva, en canvi, ha plantejat propostes que ens han permès transaccionar moltes qüestions.

Moltes gràcies.

El president

Senyor Montanya, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, té la paraula.

El Sr. Montanya i Mías

Sí, gràcies, president. Molt breument..., quasi, quasi per al·lusions, no? Però anem a veure el fet a què m'he referit abans, il·lustre diputat. Vostè ha fet palès que, a partir de l'aprovació d'aquest títol, els catalans tindríem la màxima protecció d'aquests drets que es recullen. El que nosaltres hem posat de manifest, i el nostre Grup Parlamentari es ratifica íntegrament, és que aquests drets, els catalans ja els tenim protegits via Constitució espanyola, i que, per tant, nosaltres considerem que és sobrer la inclusió d'aquest títol de drets i deures i principis rectors. Ara bé, això quant al fons, però quant al fons també podríem insistir i dir, a més, que nosaltres creiem que vol imposar un determinat model de societat; això ja s'ha debatut durant aquest matí, a bastament, amb les intervencions del portaveu del meu Grup Parlamentari. Ens ratifiquem íntegrament, i, a més a més, també, no ens deixa de sorprendre que grups de la cambra que, en definitiva, defensen el mateix model, o molt similar, de societat que el nostre, puguin donar suport a aquest títol, tot i mantenir vives una sèrie d'esmenes.

En definitiva, nosaltres creiem que la procedència d'incloure aquest capítol en l'Estatut, quan la Constitució espanyola, norma, avui per avui –repeteix, avui per avui–, jeràrquicament superior, ja ho contempla... Doncs escolti'm, serà més o menys procedent, efectivament, ja ho hem debatut abans, i és constitucional també, i en dret comparat hi trobem ja uns antecedents clars i concrets, ara, el cert és que quan aquests drets es fixen *ex statuto* es genera el problema de la capacitat de la norma per fer-ho, especialment quan s'afecten drets i deures que, pel seu caràcter constitucional, han de ser desenvolupats per llei orgànica. La qual cosa fa, al nostre entendre, que sigui improcedent incloure en el text, en l'Estatut d'autonomia, regulacions referents a drets fonamentals, regulacions que resten o que restarien reservades a lleis orgàniques.

Per la mateixa raó, tampoc creiem adient, ni tan sols procedent, incloure en el text referències a drets constitucionals, que tot i no estar sotmesos a reserva de llei

orgànica, es refereixen a matèries reservades a la competència exclusiva estatal, i per la qual cosa nosaltres entenem que resten exclosos de l'àmbit d'acció dels poders públics autonòmics legislatius o executius.

En resum, les nostres esmenes a aquest títol es fonamenten en la no-necessitat –i per a nosaltres, en dret, el que no és necessari és sobrer– que a Catalunya es prevegi un règim de drets diferent al que regula la Constitució. Si aquesta és la norma suprema, i ella mateixa regula el règim de drets i la seva eficàcia, entenem que no cal cap altra disposició, i menys de rang jeràrquic inferior.

Gràcies, president.

El president

Pel Grup d'Esquerra Republicana, té la paraula la senyora Teresa Aragonès.

La Sra. Aragonès i Perales

Moltes gràcies, senyor president. Jo només vull tractar breument tres punts. En primer lloc, si cal o no cal un títol dedicat a drets, deures i principis rectors. Per favor, però vostès no són nacionalistes? No diuen que els és igual que siguin anticonstitucional, o no, no sé quants capítols d'aquest Estatut? I ara ens hem sentit tota una discussió basada en el fet que la Constitució diu aquell dret, la Constitució diu no sé què, i no volen que si algun dia tenim... Aquest Estatut és l'equivalent màxim per nosaltres, pels que ens sentim només catalans..., que no tothom s'hi sent; d'acord, no passa res, però n'hi ha uns quants que sí. Doncs, per nosaltres la referència és aquest Estatut. I, per tant, volem que en aquest Estatut hi hagin drets, hi hagin deures i hi hagin principis rectors. I volem saber com els nostres futurs governs han de seguir les pautes i les orientacions que els marqui aquest Estatut. I ja està, i no hi ha res més; és tan simple com això. I aquí és on es nota la diferència de veritat entre determinats concepcions de Catalunya, de país i de què és ser català. (*Remor de veus.*)

En segon lloc, l'educació. (*Persisteix la remor de veus.*) Mirin, l'obligació dels poders públics és la de garantir una plaça escolar, és la de garantir un ensenyament gratuït a tothom. I els pares tenen dret a escollir el centre on vulguin portar els seus fills. Són dos drets complementaris. Però, és clar, jo ho puc portar a la reducció a l'absurd: si tots els pares demanen el mateix centre, oi que això no és possible? Oi que hi ha d'haver una ordenació? Doncs, el que diem nosaltres és això. Dret a un ensenyament públic gratuït; els pares, que portin els fills allà on creguin que és més adequat per a la seva educació. No hi ha cap problema, amb això.

Altra cosa és com se subvencionen totes les escoles. L'ensenyament públic ha de ser laic, ha de ser gratuït, ha de ser obert a tothom. I els ensenyaments complementaris, tothom és lliure de fer-los com cregui més convenient.

I finalment em referiré –procuraré no ser massa veement, perquè a vegades hi tinc tendència–..., a parlar dels drets de les dones. Miri, vostè sap que..., estàvem a la Ponència, i vostè recorda totes les discussions que vam tenir al voltant dels drets de les dones. I vostè sap

les bromes, els acudits, els..., en fi, deixem-ho estar. Per què? Perquè jo a vegades fins i tot diria que va més enllà del partit polític. És que és una qüestió cultural, que la nostra societat no admet que les dones tinguin dret al seu propi cos. I això és així de senzill. I, per desgràcia, entre tots no hem aconseguit que el nostre Estatut incorpori aquesta frase tal qual. I això, perdoni..., però això és un fracàs de tots, del meu partit inclòs, evidentment, i per això me n'he queixat en la meua exposició. Però si aquesta frase, «el dret al propi cos», avui no la tenim a sobre la taula en aquest Estatut, és perquè els partits que hi han en aquest hemicicle no hi van donar suport. I això també és simple, també és així de simple.

Res més; moltes gràcies.

El president

Té la paraula el senyor Àlex Masllorens, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi.

El Sr. Masllorens i Escubós

Gràcies, senyor president. Ens deia la senyora de Gispert que per ells aquest és un títol sobrer, i a més a més tot sencer. Jo, francament, això, haig de dir que ho lamento molt, eh?, i em sembla que ja n'he donat els motius abans i ara no hi ha temps per fer-ho, però que per vostès no sigui prou important tot el que s'especifica en aquest títol, francament em sembla decebedor. Però, en tot cas, ja han tingut i tindran oportunitat per explicar-ho.

Vostès diuen que l'Estatut ha de ser neutre, que no pot fer política, no? És una cosa curiosa, ho haurem d'estudiar, l'hermenèutica s'hi haurà de dedicar, però de moment li haig de dir, i ho he dit abans, que jo crec que l'estat del benestar no ho és, de neutre. L'estat del benestar és una aposta per un model molt concret d'organització social, econòmica, política..., i jo tenia entès, almenys fins ara –també ho he dit abans–, que formava part també del bagatge de l'ideari de la democràcia cristiana. Era així. I no solament això. I hi ha contribuït d'una manera positiva a l'Europa des de la Segona Guerra Mundial. No tant dels liberals, tot s'ha de dir, però aquesta és una altra qüestió. En tot cas, vostès sabran, diguem, les aliances que fan.

En tot cas, li haig de dir, senyora de Gispert, que sí que li agraeixo, i això s'ha de reconèixer, la seva humilitat i l'esperit de contricció que ha mostrat, quan ha dit que després de vint-i-tres anys d'un govern d'un determinat color, estem a la cua d'Europa en ajuts a la família –vostè ho ha dit en singular; nosaltres normalment utilitzem el plural–, però en qualsevol cas reconec que això l'honora, perquè vol dir que realment..., en aquest país se n'ha parlat molt, hi ha hagut qui n'ha volgut fer una bandera sempre, però en realitat, després de vint-i-tres anys, estem a la cua quant a polítiques d'ajut a la família.

Dit això, li haig de dir que pot estar tranquil·la, perquè, a més a més que aquest Estatut digui específicament que es donaran aquests ajuts, que hi haurà unes polítiques de suport a les famílies i de combinació dels horaris laborals i familiars, al mateix temps li haig de dir

també que, bé, nosaltres..., i el Govern ja ho està fent, sí que té polítiques d'ajut a la família.

Pel que fa al laïcisme, que també vostès s'entesten a dir que és un model... Efectivament, incloure-ho és un model; jo crec que no un model forçosament ideològic només d'un segment de la població. I tant és així que vostè sap perfectament, tan bé com jo, que en altres països d'Europa és un model compartit per dretes i esquerres, que no en fan qüestió, que el model públic és un model laic i que, com s'ha dit aquí, després això no impedeix, no impossibilita que hi hagi una tria per part dels pares que vulguin optar per l'escola religiosa.

De tota manera, li dic per si no n'està informada, també, que hi ha l'opció..., hi ha hagut i hi ha encara sobre la taula, ofertes de transacció sobre aquesta matèria. Vostè suposo que ho deu saber, i si realment tenen la voluntat d'avançar i de mostrar aquest esperit de pacte que han estat dient tot el dia, doncs, també en això podem avançar, com sap.

El senyor Montanya –molt ràpidament– parlava del tema de protecció de drets i deia que hi havia un problema amb..., una igualtat, un solapament entre uns drets i altres, els de la Constitució i els de l'Estatut. Jo penso que potser no hi devia ser el dia que el senyor Carles Viver i Pi-Sunyer va explicar davant de la Ponència que una diferència bàsica entre la redacció actual dels drets a l'Estatut i els que hi ha a la Constitució és precisament la garantia que hi ha i la responsabilitat que els poders públics prenen davant dels ciutadans i les ciutadanes de cobrir aquell dret del qual es fa esment. Jo crec que és una garantia important, perquè com vostè sap, i s'ha dit moltes vegades, la Constitució, que ho ha de fer, reconeix alguns drets que després els ciutadans no tenen oportunitat realment d'exigir davant les administracions.

Pel que fa a l'article que vostè ha citat en la primera intervenció, de la neutralitat dels mitjans, jo li recomano que s'ho torni a mirar, perquè m'ha fet la sensació que llegia el primer que hi havia, no l'article que recomana ara la Ponència, que ja no parla en els termes dels quals vostè feia esment.

Per tant, acabem per on hem començat, posant de relleu una nova coincidència entre el Partit Popular i Convergència i Unió. Ho ha dit el senyor Montanya: «El que no és necessari és sobrer.» El problema, senyor Montanya, és que nosaltres, com ja li he dit, creiem que els drets no són sobrers, són necessaris, són molt importants, donen ple sentit a aquest Estatut i a més a més no tenen res a veure amb una ideologia o amb una altra, com li acabo de dir, perquè hi ha una tradició a tot Europa de suport i de promoció de l'Estat del benestar, que no ho han fet només les dretes o les esquerres, sinó que ha sigut una qüestió transversal, de tots els grups.

El president

Pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió, té ara la paraula l'honorable senyora Núria de Gispert.

La Sra. de Gispert i Català

Moltes gràcies, molt honorable president. Senyores diputades, senyors diputats, l'article 36.4 del projecte

d'Estatut diu el següent: «Cap de les disposicions d'aquest títol» –referent al títol de drets i deures– «no pot ser desplegada, aplicada o interpretada de manera que redueixi o limiti els drets fonamentals reconeguts per la Constitució i pels tractats i els convenis internacionals ratificats per Espanya.» Simplement és recordar-los l'article 27 de la Constitució.

Segon aspecte. Miri, senyor Masllorens, no és que nosaltres no hi estiguem d'acord, amb el títol de drets i deures. No estem d'acord que hi sigui, a l'Estatut. Nosaltres vam proposar una carta de drets i deures, una llei del Parlament que ara ja podria haver estat aprovada. Fa mesos. El que considerem és que allò que es pot fer aquí, sobiranament, no cal portar-ho al Congrés dels Diputats. És perquè ho entengui. O sigui, allò que sobiranament podem fer aquí, no cal portar-ho al Congrés dels Diputats. I aquest va ser l'argument més important, repetit i repetit a la Ponència –i jo crec que vostè se n'hauria d'haver recordat–, repetit i repetit a la Ponència, pel qual Convergència i Unió no estava d'acord amb la regulació d'un títol de drets i deures. Molt menys si era extens com era al principi, però ara tampoc.

Jo voldria fer també referències a dues intervencions d'aquest matí. Una, del representant d'Iniciativa per Catalunya, el senyor Jaume Bosch, que al final del seu parlament, ha llegit unes paraules del president Francesc Macià respecte de l'Estatut, i ha dit, entre altres coses: «L'Estatut ha estat la convivència de totes les tendències.» I unes paraules del representant d'Esquerra Republicana, que deia: «L'Estatut ha de ser un projecte de país, que no de partit.»

Doncs bé, en el títol de drets i deures, des del nostre punt de vista, no s'ha complert això. No és un projecte de país, sinó que en alguns aspectes és un projecte de partit. És allò que he repetit i que no em cansaré de repetir, que l'Estatut, i sobretot el títol de drets i deures, ha de respondre i ha de ser..., ha d'arribar prioritàriament a tota la societat en el seu conjunt. I en alguns àmbits, alguns aspectes d'aquest títol de drets i deures, no és així.

Els nostres plantejaments, senyora Aragonès, són constitucionals, tots, des del primer article fins a l'últim; totes les esmenes que ha plantejat Convergència i Unió, totes les propostes, des de la primera a l'última, han estat fetes dins del marc constitucional. Ho dic perquè m'ha semblat, de la seva intervenció, que tenia dubtes..., o que semblava que volia dir que alguns dels nostres plantejaments no ho eren.

Vull recordar, respecte a la Carta de drets i deures, l'acord a què en aquest Parlament es va arribar en la legislatura passada, amb el que va ser president del Parlament, amb el senyor Joan Rigol. Un acord respecte als drets i deures, i a presentar una carta conjuntament. Ho torno a repetir, es podia haver fet, podíem ja tenir la Carta de drets i deures, ja estaria aprovada sobiranament per aquest Parlament, per tots vostès. Però no. Hem hagut d'incloure-la a l'Estatut, perquè és importantíssim que estigui a l'Estatut. Jo crec que és important per una cosa, perquè donem més feina al Congrés dels Diputats, perquè fins i tot algú s'atreveix a anar retallant algun dels drets que aquí, per llei del Parlament, no ens retallaria ningú.

Senyor Masllorens, nosaltres defensem la família; l'hem defensat sempre. No aquestes unions... —no sé com en diuen vostès—, que... (*Remor de veus.*) No ho sé, no ho sé... Donen un nom a la família que no és el nom... Tothom coneix què vol dir «família», no el que vostès diuen. Nosaltres no hem retallat els ajuts a la família. Els ajuts a la família, els han retallat vostès. En els dos anys que porten en el Govern han retallat els ajuts a la família en un 25 per cent. (*Remor de veus.*) És així —és així. Les polítiques de família que fa el Govern tripartit són polítiques retallades —són polítiques retallades. Això ho vull recordar aquí. Si algú ha defensat la família i ha defensat les polítiques de família, ha estat Convergència i Unió.

I res més. Tornar-los a recordar les nostres esmenes. Crec que són importants. L'Estatut, i aquest títol, no ha de ser d'un partit o de tres partits. Ha de ser de tothom. I vostès, amb aquests articles, en els quals jo ja m'he explicat prou detalladament, vostès estan fent una *ideologia* concreta, estan defensant una política concreta. Com a govern, facin...

El president

Senyora diputada...

La Sra. de Gispert i Català

...el que vulguin. Com a partits que estem redactant i estem a punt d'aprovar, o no, un estatut d'autonomia, no facin aquestes retallades.

Moltes gràcies.

El president

Passarem a les votacions...

(*Pausa llarga.*)

Passem, doncs, a la votació.

En primer lloc, de les esmenes no recomanades de cada grup parlamentari. (*El Sr. Ridao i Martín demana per parlar.*) Senyor Ridao?

El Sr. Ridao i Martín

Senyor president, per demanar votació separada de l'esmena número 87 de Convergència i Unió.

El president

Ja estava previst, senyor Ridao.

Passem, doncs, com deia, en primer lloc, a la votació de les esmenes no recomanades de cada grup parlamentari. Començaríem amb les esmenes del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya. Concretament, les números 26 i 63.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 15 vots a favor i 119 vots en contra.

Passem ara a la votació de les esmenes del Grup Parlamentari de Convergència i Unió. En primer lloc, votarem les esmenes números 35 i 36.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 61 vots a favor i 74 vots en contra.

Votarem ara l'esmena número 37.

Comença la votació.

Aquesta esmena ha estat rebutjada per 46 vots a favor i 89 vots en contra.

Votarem seguidament les esmenes números 70, 71, 74 i 94.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 46 vots a favor i 88 vots en contra.

Votarem seguidament l'esmena número 87, del Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

Comença la votació.

Aquesta esmena ha estat rebutjada per 46 vots a favor, 32 abstencions i 57 vots en contra.

Votarem ara l'esmena número 51 bis, del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa.

Comença la votació.

Aquesta esmena ha estat aprovada per 74 vots a favor i 61 vots en contra.

Votarem seguidament l'esmena número 54, del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Comença la votació.

Aquesta esmena ha estat rebutjada per 23 vots a favor, 9 abstencions i 103 vots en contra.

Passem a la votació de l'esmena 51 ter, del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi.

Comença la votació.

Aquesta esmena ha estat rebutjada per 51 vots a favor i 84 vots en contra.

Posarem ara a votació l'esmena número 27, del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, i l'esmena transaccional amb l'esmena 91 bis i 91 ter, relativa a l'article 50.

Comença la votació.

Ha estat aprovada per 120 vots a favor i 15 vots en contra.

Passarem ara a la votació dels articles que no tenen esmenes. En primer lloc, farem votació separada de l'article 40.5 —40.5.

Comença la votació.

Ha estat aprovat per 74 vots a favor i 61 vots en contra.

Votarem ara la resta d'articles que no tenen esmenes. Els els citaré tots: 16, 17, 18, 19, 20, 21 bis, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, la resta del 40, 42, 43, 44, 45, 46, 46 bis, 47, 49 i 51.

Comença la votació.

Han estat aprovats per 120 vots a favor i 15 vots en contra.

Passarem ara a la votació de la resta d'articles del títol I. Començaríem per la votació separada de l'article 21 –l'article 21.

Comença la votació.

Ha estat aprovat per 74 vots a favor, 61 vots en contra.

Votarem la resta d'articles d'aquest títol.

Comença la votació.

Han estat aprovats per 74 vots a favor i 61 vots en contra.

Finalment, farem la votació del conjunt del títol I, «Drets, deures i principis rectors».

Comença la votació.

El resultat d'aquesta votació ha estat 74 vots a favor i 61 vots en contra.

Debatem el títol II, «De les institucions». Per defensar les esmenes i fixar posició té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa, l'illustre senyor Jordi Miralles.

El Sr. Miralles i Conte

Gràcies, senyor president. (*Remor de veus. Pausa.*) Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, aquest és un títol important...

El president

Senyor diputat, un segon. Si us plau, la resta de diputades i diputats... Gràcies. Pot continuar, senyor diputat.

El Sr. Miralles i Conte

Moltes gràcies, senyor president. Deia que aquest és un títol important pel que suposa per si mateix, perquè parlem de les institucions del país, i també pel gran avenç que hem aconseguit amb el treball de la Ponència pensant en l'autogovern del futur.

Altres vegades, altres diputats l'han citat, jo també. En Carles Viver i Pi-Sunyer, director de l'Institut d'Estudis Autònoms, deia en una entrevista, obro cometes, que «la nostra autonomia és molt àmplia, això és evident, però és de baixa qualitat». I tanco cometes.

És evident, doncs, que per millorar la qualitat de l'autonomia les institucions de l'autogovern són fonamentals. Així que en el text que avui discutim es dona un pas molt important respecte de l'Estatut de Núria, que el títol III d'aleshores només dedicava dos articles a la Generalitat, i suposa també un avenç molt important, molt notable, respecte de l'Estatut del 79. No només perquè calia reflectir aquests vint-i-cinc anys d'avenç de l'autogovern, de desenvolupament de les institucions catalanes des d'aleshores fins ara, sinó perquè hem tingut la voluntat política, perquè tenim la voluntat política, de fer un estatut ambiciós per a l'autogovern i més útil per a les persones.

A què em refereixo amb aquesta afirmació? És que l'any 79 es dedicaven al títol d'institucions 13 articles, mentre que en la Proposta del nou Estatut n'hi dediquem 36. Ha estat aquest creixement en articles la voluntat irresponsable d'engreixar l'Estatut, com a vega-

des s'ha dit en tota la tramitació que hi ha hagut parlamentària? Evidentment no. El major nombre d'articles i els seus continguts responen a la necessitat que cal explicar encara més als ciutadans i a les ciutadanes..., de millorar considerablement, des d'aquest títol, aquella part que afecta les persones i l'autogovern.

Hem aconseguit un ampli consens en aquest punt a la Ponència i hem aconseguit també avançar respecte de l'any 79. I per això ho valorem, el nostre Grup Parlamentari, com a molt positiu.

Voldria destacar quatre aspectes d'aquest títol, que em porten a qualificar, que ens porten a qualificar com a positiu l'avenç donat: primer, perquè podem afirmar que serà l'Estatut de les garanties; segon, perquè podrem explicar que serà l'Estatut del món local, del municipalisme; tercer, perquè podrem explicar que l'Estatut millora la democràcia, i també perquè podrem explicar que amb aquest Estatut s'avança en la diversitat nacional. És a dir, és un títol que és part d'un estatut a favor de les persones, de la democràcia i de l'autogovern.

Respecte de les garanties, el Consell de Garanties Estatutàries, el conegut fins ara, si així ho acordem, «Consell Consultiu», que, per exemple, per destacar, els seus dictàmens seran vinculants; segurament, si això hagués sigut retroactiu, algun espectacle hauríem evitat en aquests últims mesos. El Síndic de Greuges, com a síndic de les persones; la Sindicatura de Comptes, com a òrgan fiscalitzador, i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, com a autoritat reguladora independent de la comunicació.

Respecte del món local, dels municipis. L'any 79 era el moment de recuperar la Generalitat. La Federació de Municipis de Catalunya deia a la Ponència que fruit d'aquest fet, de recuperar la Generalitat, l'any 79 va suposar que l'Estatut, l'actual Estatut, sobre les institucions locals, digués literalment: «Són notòriament marginals», en dos articles. També deia –llegeixo textualment– que «ja és hora de fer palès que, l'Administració catalana, la conformen la Generalitat i els ens locals, i d'abandonar els recels i enfrontaments que en molts moments de la nostra història recent hem viscut. Ara toca» –segueixen dient– «reconèixer l'esforç de tots aquests anys que han fet i fan els ajuntaments i incorporar el govern local al conjunt de les institucions d'autogovern de Catalunya.» I per això plantejaren la Federació de Municipis de Catalunya que «es garanteixi un contingut mínim de competències, potestats i recursos municipals».

Doncs bé, ara podem afirmar que el text incorpora el món local a l'Estatut. Es reconeix així el paper dels ajuntaments com a peça clau de l'autogovern, destacant que es garanteix l'autonomia local, que se'n garanteixen les competències i que se'n garanteix el finançament.

Alguns exemples: l'aprofitament, tan necessari, fora d'horari escolar dels centres públics que podran fer els ajuntaments; el foment de les polítiques d'acollida d'immigrants. I podríem fer una llarga llista de qüestions, de preocupacions, de necessitats i de respostes de les noves demandes que es viuen en els nostres municipis, en els nostres pobles i ciutats de Catalunya.

I també el punt quart diu un element fonamental: que la Generalitat ha de determinar i fixar els mecanismes per al finançament de nous serveis derivats de l'ampliació de l'espai competencial dels governs locals; és a dir, competència, autonomia i diners, per poder donar resposta al que volen els ciutadans i ciutadanes: proximitat i solucions als seus problemes i necessitats, més enllà de qui en té la competència. Molt sovint, molts ciutadans i ciutadanes es troben anant als nostres ajuntaments i plantejant allò que els és més proper per la proximitat administrativa, per la proximitat política, i reclamant les solucions a allò que plantegen, a allò que aspiren i a allò que ens demanen. I els és relativament igual quina administració és competent; el que volen, el que necessiten, el que hem de garantir són respostes. I respostes des del món local vol dir competències, vol dir recursos i vol dir, evidentment, l'autonomia i aquest respecte, com queda plantejat en l'Estatut que estem fent i que estem discutint. Per tant, molt positiva, en aquest aspecte, la qüestió municipal, la qüestió del món local.

També voldria destacar que en aquest títol es posen les bases per a la nova organització territorial de Catalunya, amb municipis i vegueries, i en funció de l'acord, en funció de les aproximacions que hem fet, tot respectant també i tenint en compte les esmenes recomanades pel que fa a les comarques.

Respecte a la millora de la qualitat de la democràcia, algunes referències: la paritat entre homes i dones en les llistes electorals, és a dir, més igualtat; les comissions d'investigació parlamentàries, és a dir, més transparència; la moció de censura individualitzada als consellers o conselleres, és a dir, més control al Govern. I especialment per la coalició Iniciativa Verds - Esquerra Unida Alternativa, que creiem en la democràcia, que no és allò que l'alleguem cada quatre anys que hi ha unes eleccions, és un pas fonamental que es pugui fomentar, que s'hagi de fomentar la participació de les persones en el Reglament del Parlament, que haurà de regular les peticions individuals i col·lectives adreçades a la cambra i en què s'hauran d'establir també mecanismes de participació ciutadana en l'exercici de les funcions parlamentàries, és a dir, més participació. En definitiva, les institucions catalanes consagren més igualtat, més transparència, més control i més participació, que vol dir més i millor democràcia.

Hem parlat de garanties, del món local, de la millora de la democràcia, i deia també al principi «un estatut de la diversitat nacional». En aquest cas, em refereixo que a l'Aran, en aquest Estatut, se li atorga allò que li pertoca. L'Estatut del 79 no va resoldre bé la qüestió aranesa, ho va fer de forma insuficient. Ara, llengua, organització institucional pròpia, i, perquè l'Aran recuperi una realitat mantinguda durant segles, el Grup d'Iniciativa Verds - Esquerra Unida Alternativa mantenim viva l'esmena 166, que diu textualment que «el Govern de la Generalitat i el Consell General d'Aran establiran els mecanismes de relació al més alt nivell, és a dir, de la presidència de la Generalitat i del síndic d'Aran», aquí present, en aquest debat. Perquè és una necessitat, perquè és un reconeixement, com estem treballant en el preàmbul, que es reconegui la realitat nacional, no d'una comarca especial, sinó nacional de l'Aran, i, per

tant, la relació ha de ser entre el màxim responsable d'una institució i d'una altra.

Bé, acabo dient que les institucions catalanes, que és el que queda reflectit en aquest títol de l'Estatut, han estat abolides alguns cops per la força de les armes. Les institucions catalanes han estat maltractades, altres, pel centralisme, la intolerància, la mala fe o, si no, la ignorància. Les institucions catalanes es veuen encara massa allunyades, quan no es produeix desconfiança per a una bona part dels ciutadans i les ciutadanes.

Estem convençuts, el Grup Parlamentari d'Iniciativa Verds - Esquerra Unida Alternativa que votarem a favor del títol i de l'Estatut, i ho farem perquè es donen noves passes, òbviament, endavant en els drets de les persones i en les seves garanties, en la democràcia i en l'autogovern.

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, la il·lustre senyora Belén Pajares.

La Sra. Pajares i Ribas

Moltes gràcies, president. Honorables consellers, senyores i senyors diputats, una vegada superat el debat dels elements que ens identifiquen, cal abordar la regulació de les institucions autònomes pròpies de Catalunya, regulació que pot efectuar l'Estatut com a norma institucional bàsica d'acord amb la Constitució.

No obstant això, abans de centrar-me en la defensa de les nostres esmenes, vull destacar que Catalunya ha assolit, en el marc de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia, les cotes més altes d'autogovern de la seva història contemporània. Després dels anys de govern de dictadura, amb la regeneració de la democràcia es va fer possible un projecte comú de convivència i llibertat que ha fet possible el desenvolupament de les nostres institucions d'autogovern en la instauració de valors constitucionals bàsics, la igualtat de drets de la ciutadania, la justícia i la cohesió social.

Enguany celebrem els vint-i-cinc anys de restauració del Parlament de Catalunya. Com tot a la vida, i les institucions no hi són alienes, és imprescindible modernitzar-les i millorar-les, per tal que el conjunt de la ciutadania se'n beneficiï. Però malgrat això, en la nostra opinió, Catalunya no ha esgotat tot el ventall de possibilitats que li oferia l'autonomia política que l'actual Estatut conté, mitjançant l'assumpció de competències dins del marc constitucional i estatutari.

En aquest títol es proposa una regulació extensa de les institucions de Catalunya, dividida, en aquest cas, en set capítols que comprenen trenta-set articles; més de la meitat dels articles que conformen tot l'Estatut d'autonomia vigent. En tot cas, es tracta d'un fet general del conjunt del text que se'ns presenta. Els articles registrats són una manifestació directa de la condició d'entitat dotada d'autonomia política i que fins i tot la Constitució defineix com a contingut obligatori. Però l'extensió dels esmentats articles i l'excessiu detall es tradueixen en una regulació més pròpia d'una llei ordi-

nària, per la seva precisió, que el desenvolupament propi del marc estatutari.

És necessari millorar els mecanismes de col·laboració i cooperació entre la Generalitat de Catalunya i l'Estat, en l'exercici de les competències respectives, i aprofundir en la mútua lleialtat institucional entre les diferents administracions. Cal portar a terme el desenvolupament de les nostres institucions d'autogovern, per tal d'assolir polítiques que donin resposta a les necessitats reals de la societat catalana, amb el perfeccionament i una gestió eficaç de les nostres institucions. No es tracta de confrontar administracions cap a una competència inútil, sinó exercir en els seus àmbits respectius les competències atorgades amb coresponsabilitat, lleialtat institucional, perquè els últims beneficiaris d'aquesta maduresa són les ciutadanes i ciutadans de Catalunya.

Les esmenes presentades pel nostre Grup Parlamentari al títol segon de la Proposta de reforma de l'Estatut pretenen l'aclariment d'alguns conceptes, la correcció en el cas que no sigui constitucional el precepte, per tal d'elaborar un text articulat satisfactori.

Pel que fa al capítol primer, «Composició, funcionament i funcions del Parlament», en definitiva, allò que comporta la potestat legislativa, es presenten diverses esmenes als apartats que fan referència a la llei electoral de Catalunya, de què encara no existeix text i l'elaboració de la qual és competència exclusiva de la Generalitat. Aquesta llei seria un exemple d'allò que s'ha comentat anteriorment: no s'ha esgotat en la seva totalitat l'autogovern de Catalunya després de vint-i-cinc anys.

La presentació de l'esmena es motiva pel fet necessari de fer constar l'aplicació de la Llei orgànica de règim electoral general, que és la vigent mentre no n'existeixi una altra.

També es demana la supressió a l'apartat 3 que la futura llei electoral estableixi criteris de paritat entre dones i homes per a l'elaboració de les llistes electorals. El propòsit de l'esmena es motiva pel fet que en l'apartat 2 d'aquest article es perfilen les línies del contingut de la futura llei, però falta que s'aprovi la llei; això, per majoria de dues terceres parts de la cambra, que ens hem de posar d'acord. Per tant, entenem que és sobrer establir més preceptes que els necessaris en una llei que de moment no existeix.

Quant a les funcions del Parlament, es presenta una esmena de modificació de l'articulat presentat, en aquest cas pel que fa referència a la transferència de competències mitjançant l'article 150 de la Constitució espanyola. Amb la nova redacció proposada s'adequa el sentit de l'article en qüestió amb la connexió que existeix entre la Constitució i l'Estatut: a l'Estat li correspon la facultat de delegar o transferir les matèries de titularitat estatal susceptibles de ser transferides o delegades, en el marc de l'article de la Constitució espanyola comentat anteriorment. En la nostra opinió, es tracta d'una redacció més acurada del que diuen la Constitució i l'actual Estatut d'autonomia.

El capítol II correspon al conjunt d'articles sobre el president de la Generalitat.

La primera esmena presentada és la supressió d'una part de l'apartat 4 de l'article 65. Aquest article diu –i el cito textualment–: «El president o presidenta de la Generalitat és nomenat pel rei. La proposta de nomenament és contrasignada pel president o presidenta del Parlament.» L'esmena presentada demana la supressió d'aquesta última frase, «la proposta de nomenament és contrasignada pel president del Parlament».

Els actes del rei són referendats pel president del Govern de l'Estat, excepte en el seu nomenament, acte que serà referendat pel president del Congrés. La jurisprudència és clara en aquest sentit, i el fet de traslladar el precepte de la Constitució a l'articulat de l'Estatut el converteix en inconstitucional, com reconeix el Dictamen del Consell Consultiu i com des del nostre Grup Parlamentari es va fer constar amb la presentació d'una esmena de supressió. El caràcter de l'article de la Constitució espanyola referent als actes del rei regula amb exactitud el procediment de signatures i contrasignatures.

Finalment, hem arribat a un acord, amb una esmena transaccionada subsegüent al Dictamen del Consell Consultiu, per esmenar aquesta incidència, afegint a la firma de sa majestat el rei la contrasignatura del president del Parlament i la del president del Govern de l'Estat.

També entenem que les atribucions del president de la Generalitat s'han de regular mitjançant una llei ordinària que desenvolupi amb la precisió que correspon les facultats que li pertocuen.

Els articles que conformen el capítol III fan referència al Govern i a l'Administració de la Generalitat. Les esmenes presentades al text articulat ho són en el sentit de clarificar els principis d'organització i funcionament de l'Administració de la Generalitat.

La implantació de l'Administració única no es pot assolir de manera unilateral des de la proposta d'Estatut, sinó que requereix un pacte amb l'Estat, per tal de clarificar i determinar quines són les funcions de cadascuna de les administracions. L'organització de l'Administració de la Generalitat es determina en base a la legislació bàsica de l'Estat, de la qual té competència exclusiva, i és l'Estat, si escau, qui adjudica la condició d'administració estatal ordinària.

També introduïm la regulació de l'estatut jurídic del personal al servei de l'Administració de la Generalitat, per tal d'adaptar-lo a la legislació estatal, que determinarà les bases del règim jurídic de les administracions públiques i del règim estatutari dels seus funcionaris, de conformitat amb allò que és una competència exclusiva de l'Estat.

El capítol V és «Altres institucions de la Generalitat», com són el Consell Consultiu, el Síndic de Greuges i la Sindicatura de Comptes.

El Consell Consultiu és el màxim òrgan consultiu de la Generalitat de Catalunya en matèries exclusivament jurídiques; en concret, constitucionals i estatutàries. Els dictàmens del Consell Consultiu tenen una finalitat tècnica i jurídica, i la seva autonomia orgànica i funcional en garanteix la independència i objectivitat.

Per tot el que s'ha exposat, creiem oportú presentar una esmena de supressió al fet que aquests dictàmens es

converteixin en vinculants ja que la seva pròpia naturalesa jurídica ho impedeix. El Síndic de Greuges té la funció de protegir i defensar els drets i llibertats reconeguts per la Constitució i aquest Estatut i el seu àmbit d'actuació és l'Administració de la Generalitat i els organismes públics o privats que en depenen.

Pel que fa a la següent esmena, es demana la supressió de l'expressió «amb caràcter exclusiu», ja que també existeix la figura del defensor del poble com a comissionat de les Corts Generals, el qual vetlla per la defensa dels drets continguts en el títol I de la Constitució davant de l'actuació de qualsevol administració. En canvi, com constata el Dictamen del Consell Consultiu, sí pot assumir aquestes funcions amb concurrència amb el defensor del poble. La posició del Consell Consultiu declara inconstitucional l'expressió «amb caràcter exclusiu».

Altres esmenes presentades en aquesta secció del Síndic de Greuges fan referència a la forma de nomenar els síndics adjunts, que serà a proposta del síndic de greuges per aprovació de la majoria de tres cinquenes parts del Parlament de Catalunya, el mateix sistema de nomenament del síndic de greuges.

D'altra banda, es demana la supressió de l'article que trasllada les garanties d'inviolabilitat i immunitat al síndic de greuges i adjunts, garanties lligades a la condició de membre del Parlament.

Les següents accions són les que corresponen a la Sindicatura de Comptes. En l'esmena presentada es pretén clarificar les competències de cadascun dels organismes i mantenir el seu mecanisme de relació per tal d'exercir les seves funcions amb eficàcia i amb eficiència.

El penúltim capítol del títol II correspon al govern local. Aquest capítol detalla de forma precisa i extensa el que des del nostre Grup Parlamentari creiem que hauria de desenvolupar una llei de règim local que reguli la segona descentralització.

El text proposat delimita les competències dels ens locals i pot condicionar excessivament decisions legislatives futures. Els ens locals han vist pràcticament inalterada la configuració legal del seu àmbit sense que s'hagi produït una continuació del procés descentralitzador a favor d'aquestes administracions per procurar una prestació més eficaç dels serveis públics i una millor gestió de les polítiques públiques de l'Administració més propera als ciutadans.

Però l'atribució de noves competències als ens locals suposa que aquestes han d'anar acompanyades dels recursos suficients sense els quals no seria efectiva cap nova atribució. Cal abordar la descentralització de la descentralització com el següent pas en el procés de transferència de competències de l'Estat a les comunitats autònomes i d'aquestes a les administracions locals. D'aquesta manera impulsarem un autèntic procés de descentralització de l'Administració de la Generalitat amb l'objectiu d'apropar-la als ciutadans de Catalunya, per facilitar l'accés al seu servei i reduir la càrrega burocràtica d'una administració centralitzada.

En aquest procés és necessari apostar pel diàleg i el consens entre els partits polítics, el Govern de la Gene-

ralitat i les entitats municipalistes. Aquest és el propòsit de les esmenes presentades en el capítol esmentat.

I ja, per acabar, el motiu de les esmenes presentades pel Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya és el propòsit d'avançar en la modernització i millora de les nostres institucions d'autogovern a Catalunya.

Moltes gràcies, president, senyores i senyors diputats.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'il·lustre senyor Joan Ridao.

El Sr. Ridao i Martín

Moltes gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, ara que amb motiu del debat de la discussió de l'anterior títol de drets es parlava de la..., o s'ha suscitat una discussió sobre si és o no és sobrer que a l'Estatut hi hagi drets i deures i principis rectors, doncs, també aquesta mateixa discussió, de fet, l'hem tinguda amb relació al títol d'institucions, no? I el nostre Grup Parlamentari, vostès ho saben, ha estat partidari ferm –partidari, des del primer moment– d'aprofitar la reforma per a revisar a fons la configuració del sistema institucional del conjunt d'institucions de la Generalitat; però, sobretot, per una altra cosa molt important, que és el govern local a Catalunya.

Per tant, nosaltres no hem pretès mai que aquest Estatut fos una mena de..., una simple carta autonòmica que disciplinés o que regulés les relacions entre Catalunya i els poders de l'Estat –és allò que se'n poden dir «els aspectes exògens o externs de l'autogovern»–, sinó una autèntica norma institucional bàsica. Allò que algú deia aquest matí: «l'autèntica Constitució de Catalunya». I, per tant, si aquest Estatut o norma bàsica és la Constitució de Catalunya el lògic i normal és que hagi de regular de forma àmplia les institucions fins a fer totalment innecessària la intervenció posterior d'altres normes o altres lleis intermèdies o interposades.

Norma intermèdia interposada? Doncs, l'exemple és la famosa Llei 3/82, la Llei dita de l'Estatut interior, que regula el Parlament, el president i el Consell Executiu. Llei 3/82, que, per cert, no respon a cap mandat ni a cap reserva de llei feta per l'Estatut de 1979. No trobaran cap article a l'Estatut que donés cap mandat en aquest sentit. Llei 3/82, per cert, que es va modificar l'any 1985 quan Convergència i Unió ja tenia majoria absoluta i que la van modificar alterant en bona part els criteris que van inspirar la seva aprovació per ampli consens, no? Bé.

L'existència d'aquesta Llei, per tant, per nosaltres, sempre ha estat una situació anòmala, i és anòmala en el dret comparat: no trobaran cap referent homologable enlloc. Ja sé que és un invent molt català i podríem parlar, doncs, del projecte que era de constitució interior de Catalunya i l'Estatut interior de l'any 33, etcètera; però, de fet, modernament –modernament– aquesta és una situació que no té parí en cap altre país, no?

I, per tant, des d'aquest punt de vista, doncs, el que hem pretès, a través d'aquest Estatut, és una autèntica homo-

logació en allò que el constitucionalisme modern preveu, no? I, per tant, el que hem fet, en definitiva, és intentar, a través d'aquest Estatut, solemnitzar la funció constitucional que té el mateix Estatut en una matèria com l'estructura i el règim del nostre sistema institucional.

Ara bé, el perill que alguns dels detractors d'aquesta opció hi veuen, i que han volgut evidenciar i que té una certa lògica, és dir: «Home!, en un tema d'autoorganització pot suposar una eventual cessió de sobirania el fet que hàgim de tramitar aquesta qüestió davant de les Corts Generals; per tant, que les Corts Generals intervinguin en el procés legislatiu ordinari i puguin modificar un aspecte que és intern de Catalunya.»

Però jo crec que aquest perill ha quedat conjurat, ha quedat dissipat des del moment que el mateix Estatut ja preveu un règim especial de reforma, un règim que en podríem dir flexible, que dona al Parlament tot el protagonisme en el debat sobre la reforma institucional. Per què? Senzillament, perquè no preveu la iniciativa en aquest terreny de les Corts Generals i, a més a més, afavoreix a través d'un simple tràmit com podia ser la ratificació de les Corts la reforma proposada si les Corts Generals no diuen res o s'aquieten en el termini de trenta dies.

Per tant, des d'aquest punt de vista, jo crec que no hi ha motius i objeccions per mantenir aquesta reserva, no?

Dit això diré que el rendiment de les institucions de la Generalitat durant aquest quart de segle ens ha permès –i, per tant, ho justifica– no només una valoració positiva, sinó una proposta de revisió profunda en funció de la seva efectivitat i en funció de la legitimitat adquirida durant tots aquests anys. I, ho repeteixo, una valoració globalment positiva del funcionament de les institucions de la Generalitat i del govern local no obsta la necessitat de revisar alguns aspectes de la seva configuració institucional. Per exemple, de forma clara per dotar el govern local de la importància que es mereix. Perquè després de més de vint-i-cinc anys de contribució per part dels ajuntaments al desenvolupament democràtic, econòmic i social d'aquest país, doncs, és evident que no s'ha vist compensada la seva funció, i que, a més a més, tenen una greu insuficiència de recursos i una posició institucional encara molt feble.

Per tant, consegüentment, la reforma pel que fa al Parlament fa una regulació, jo diria, prou completa, que evita la interposició, com deia abans, de qualsevol altre llei que no sigui el Reglament d'aquesta cambra, que aviat aprovarem, espero, i que introdueix alguns elements –introdueix alguns elements– destacats; per exemple, el control de la legislació delegada, que és nou; per exemple, el decret llei, és a dir, la introducció de la legislació d'urgència en el nostre sistema, que és una proposta singular del nostre Grup Parlamentari que l'ha vingut mantenint fins avui mateix, tot i que hi ha alguna esmena d'algun grup en contra, o, per exemple, una major precisió de les funcions d'impuls i de control d'aquesta cambra.

I, pel que fa al president i al conjunt del Govern de la Generalitat, volem destacar la irrupció, no ja en el nostre sistema, perquè, de fet, està regulat per llei, però sí en l'Estatut, de la figura del conseller primer, a partir

d'un model, podríem dir-ne, dual, potestatiu. És a dir que si existeix té unes funcions pròpies sense perjudici de les que, evidentment, li pugui delegar el president de la Generalitat.

També, en l'àmbit del Govern hem inclòs els principis bàsics que han d'inspirar l'organització, el funcionament, de l'Administració de la Generalitat.

I, finalment, hem donat una regulació, jo diria, adequada i equilibrada de les relacions entre l'executiu i el legislatiu. Un equilibri, per cert, que, des de la reforma de la Llei 3/82, havia desaparegut, tot i que nosaltres trobem a faltar el fet que puguem introduir una facultat d'aquesta mateixa cambra com és la de propiciar l'autodissolució del Parlament per una àmplia majoria; senzillament, per tornar aquest equilibri de poders que va desaparèixer l'any 85, perquè aquesta potestat omnímoda que té el president de la Generalitat per dissoldre el Parlament es vegi compensada amb la mateixa atribució per part del Parlament per una majoria qualificada, perquè l'instrument de la moció de censura constructiva, com vostès saben, no serveix per dotar aquest equilibri.

Per tant, hem defensat fins a l'últim moment aquesta possibilitat, a altres països i amb el dret comparat existeix, però jo ara ja anuncio que el nostre Grup Parlamentari retirarà les esmenes, si no ho tinc mal entès, 108 i 120 que plantegen amb coherència l'autodissolució del Parlament.

En el Dictamen també s'inclouen els elements essencials de la resta d'institucions de la Generalitat, per exemple, el Consell de Garanties Estatutàries. I deixin-me dir, amb un cert orgull, també, per part del nostre Grup Parlamentari, que hem aconseguit reintroduir en el nostre sistema aquesta denominació històrica, clàssica, de l'època republicana, i, per tant, canviar la denominació del Consell Consultiu. No només per fer arqueologia, recuperar els ancestres, sinó senzillament perquè també canvia la funcionalitat del mateix Consell Consultiu. De fet, ara passa a ser un organisme que, com ara vetlla per l'adequació de les normes a l'Estatut i a la Constitució, però, a partir d'ara, té una potestat per dictaminar amb caràcter previ –és a dir, *ex ante*– sobre les disposicions amb rang de llei, sobre la interposició de recursos d'inconstitucionalitat. Però, a banda d'això, els seus dictàmens seran vinculants quan afectin els drets que reconeix l'Estatut. Per tant, s'erigeix en un autèntic mecanisme de tutela i de justícia, diria gairebé, quasi jurisdiccional, i que s'assimila, s'assembla molt, per exemple, al Consell d'Estat francès.

També es regulen els comissionats parlamentaris, el Síndic de Greuges, la Sindicatura de Comptes, altres ens com la Comissió Jurídica Assessora i s'incorpora, com no?, al Consell de l'Audiovisual de Catalunya per primera vegada.

També és una novetat el tractament ampli a l'Estatut, com deia abans, i això ens honora, del Govern i de l'Administració local, que, a pesar de les suspicàcies que en alguns àmbits s'han pogut aixecar i en alguns grups polítics, molt en concret, el fet de regular de forma àmplia el govern local en aquest Estatut s'ha de veure, senzillament, com una conseqüència necessària de la garantia de l'autonomia local. Però també –també– des de

la conveniència de regular dignament tot l'entramat del sistema institucional que, ara com ara, a través d'aquest Estatut, queda clar que és la Generalitat conjuntament amb l'Administració local. I, en aquest sentit, l'article 3 ja defineix de forma clara l'organització territorial, a partir del municipi, la vegueria, com a ens locals bàsics, com a ens a partir dels quals s'organitza territorialment la Generalitat i amb un reconeixement molt singular també d'altres ens supramunicipals, i entre ells la comarca.

Un altre element fonamental en aquest Estatut, s'estableix la vegueria, valgui la redundància. S'estableix la vegueria, per tant, es crea amb aquest Estatut. No hem d'esperar la modificació de les lleis d'ordenació territorial de l'any 1987. I la vegueria passa a ser un ens, que, evidentment, la Llei, en el futur, acabarà de concretar-ne les funcions i el paper, però la vegueria ja es configura, a partir d'aquest Estatut, com un ens a partir del qual s'estructura el Govern com un instrument de delegació i de desconcentració del Govern de la Generalitat i també com un instrument de cooperació local en el territori.

I, consegüentment, també, el Consell de Vegueria, que és l'òrgan de govern d'aquesta institució, acabarà substituint també –gran consecució i objectiu del catalanisme polític– les diputacions provincials. Ho subratllo: els consells de vegueria que institueix aquest Estatut suprimiran les diputacions provincials.

També s'inclouen en aquest títol els principis sobre l'organització territorial local, els elements bàsics que integren l'autonomia local, amb especial consideració en aquest cas a la potestat normativa que tenen els municipis en les seves competències, el principi de subsidiarietat, la suficiència financera; al principi de diferenciació dels municipis, que, evidentment, presenten trets distintius com, per exemple, la capital de Catalunya, Barcelona, així com els mecanismes de relació entre l'administració de les entitats locals i l'Administració de la Generalitat; en especial, al paper, per exemple, d'un ens de nova creació com el Consell de Govers Locals, que té una funció, evidentment, consultiva en el tràmit legislatiu ordinari d'aquesta cambra.

I, finalment, aquest títol es complementa amb un capítol també molt important, un capítol que complementa allò que fa unes hores dèiem en relació amb el títol preliminar: el règim institucional propi de l'Aran, que d'acord amb la seva singularitat, de fet, amb la seva realitat nacional, ni que sigui pertanyent a una realitat nacional més àmplia com és la nació occitana, evidentment aquest Estatut li concedeix i el dota d'una organització institucional i administrativa específica, que després haurem de completar amb la modificació de la llei especial a través de la qual, doncs, en aquests estatuts s'estableix un mandat molt clar al legislador ordinari. I, per tant, de forma clara aquest Estatut consagra l'existència del Consell General, format pel Síndic, pels consellers, la Comissió d'Auditors de Comptes, per tant, es consagra un sistema i un entramat institucional diferents, i per tant, molt important, que volia destacar.

Per part nostra res més, senyor president. Moltes gràcies, senyors diputats i senyores diputades.

El president

En nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, té la paraula la il·lustre senyora Lúcia Santos.

La Sra. Santos i Arnau

Senyor president. Bé, intervenir després que ho hagi fet el senyor Joan Ridao té alguns avantatges, és a dir, vostès ara en aquests moments ja tenen un coneixement puntual del contingut del títol d'institucions, de manera que això m'estalvia entrar en el detall de les diverses qüestions.

Jo sí que simplement voldria donar un parell de pinzellades sobre algunes coses perquè, a més, aquest temps el compartiré amb el company de grup, el senyor Paco Boya. Voldria dir o voldria recordar que sí que, efectivament, un dels debats que ha tingut la Ponència de l'Estatut ha estat el de si el títol d'institucions havia o no d'estar contingut a l'Estatut, igual que ha passat amb el títol de drets i deures, i, per tant, si estàvem responant a un llarg i tradicional debat sobre la possibilitat o no d'un estatut interior, que és un nom molt maco, és un nom en fi que fa patxoca, però que en realitat no deixa de ser simplement una llei potser aprovada amb una majoria reforçada. Nosaltres entenem, i continuem entenent, òbviament, que les institucions de Catalunya mereixen el reforç, el reconeixement, l'honor –diguem-ho així, si se'm permet– que significa estar incloses en l'Estatut. De manera que el fet que el títol segon del futur Estatut de Catalunya reculli, a més, amb l'extensió que ho fa, les institucions de Catalunya, per nosaltres és un motiu de satisfacció, perquè creiem que els dóna la preeminència, la prominència, el reconeixement que aquestes institucions es mereixen.

D'altra banda, d'alguna manera els intervinents que ho han fet amb anterioritat ja ho han dit: estem regulant les institucions de Catalunya en un títol que passa en aquests moments a tenir seixanta-sis articles, a diferència dels dotze, em sembla recordar, que té l'Estatut actual, l'Estatut vigent. Això què vol dir? Vol dir que hem pogut perfilar molt més, que surten aquestes institucions reforçades i que, entre altres coses, hem aconseguit dues o tres coses: d'una banda, articular millor les relacions entre aquestes institucions, entre les diverses institucions; incorporar totes aquelles que s'havien anat creant durant aquest període, aquests vint-i-cinc anys, i incorporar-les ara a l'Estatut. I entre elles jo voldria significar d'una manera particular el que encara s'anomena Consell Consultiu i que passarà a dir-se Consell de Garanties Estatutàries. Jo crec que aquest canvi de nom que té ara el Consell hauria de merèixer, per part de tots, que aquest caràcter consultiu amb què hem estat tractant-lo fins ara, en passar-se a dir de Garanties Estatutàries significués també que per part de la resta d'institucions, i d'una manera molt particular el Parlament de Catalunya, s'atengués les seves indicacions i se'l respectés com cal i com mereix una de les institucions de Catalunya. Qui no respecta les seves institucions, no respecta el seu país.

Jo diria una cosa més, i amb això acabo, perquè sempre penso que parlaré poc i em sembla que m'estenc i em menjaré el temps que ha d'ocupar el company Boya. Jo crec que una de les altres qüestions que no vull

deixar de significar és el reconeixement que es fa, per la seva incorporació a l'Estatut en el títol d'institucions, al govern local. Jo crec que això és d'absoluta justícia que sigui així, és d'absoluta justícia que estigui en el sistema institucional de Catalunya el govern local, perquè si una cosa és certa, crec jo, és reconèixer el paper fonamental que han tingut els municipis, que han tingut els nostres municipis, qualsevol que hagi estat el color del seu govern, el paper fonamental en la consolidació de la democràcia, en la cohesió de la nostra societat. I aquest paper l'han de continuar jugant, i el continuaran jugant ara, davant dels reptes immensos que té la nostra societat i, sobretot, en aquest nivell municipal..., el jugaran ara amb competències pròpies, amb instruments, amb finançament i, per tant, amb millors garanties de poder continuar, ho torno a repetir, jugant aquest paper fonamental, i que mereixia aquest reconeixement institucional.

No dic res més, per tant, a partir d'aquí em substituirà el company Paco Boya.

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula el senyor Boya.

El Sr. Boya i Alós

Gràcies, senyor president. Molt aurable president de la Generalitat, magnífic síndic d'Aran, benvengut tath Parlament de Catalunya, permetetz-me en prumer lòc ua sèrie d'agraïments tanben especiaument as membres dera Ponència pes atencions qu'an agut sus eth tèma ath quau, coma ei òbvi, me referirè, qu'ei ara question d'Aran, mès tanben ad aqueri deputats de toti es grops que s'an desplaçat entath nòste país tà veir e explicar es diferenti posicionaments de cadun des grops politics sus era question qu'aué mos ocupe.

E deishatz-me tanben que les diga que me platz enòrmament poder-me adreçar tad aquesta cramba ena mia lengua mairau, en aranés, tà parlar-les daguesta nomenada «singularitat d'Aran»; un tèrme que s'a utilizat tot soent aué, en aguesta tribuna, e un tèrme qu'en definitiva vò explicitar era personalitat d'un territòri que com toti vostés saben, a agut, ath long de tota era sua istòria, ua lengua pròpria, ua cultura e ues institucions e ua tradicion de govèrn.

Èm donc, dauant d'ua situacion politica qu'a suscitad un debat, podem dider, es qu'ac auem viscut en prumèra persona, absolutament apassionat en Aran, a còps tanben interessat, mès aquerò forma part dera politica; mès en tot cas un debat qu'a estat especiaument interessat ena recèrca d'ua respòsta a ua pregunta molt concrèta: quin tracte a de recèber aguesta singularitat politica en contèxte d'ua Catalonha que reformule era sua relacion damb er Estat e qu'a reescrit eth sòn Estatut?

Jo gòsi dar des d'ací dues respòstes simples ad aguesta pregunta. La prumera ei eth respècte ara voluntat des institucions democraticaments trigades, que representen ath pòble d'Aran e qu'an manifestat era sua hòrta decision de mantier-se fidèus ath long dera istòria ara sua tradicion de govèrn.

En segon lòc, perquè non poderia èster d'ua auta manèra, velhar perquè toti es auanci que se poguen plantear en aquest sens e en marc d'aquest Estatut siguen tà auançar en un modèl de societat capable de garantir es milhores ena qualitat de vida des ciutadans e ena qualitat der exercici politic.

Per tant, aguesti son es pincipis qu'an de fondamentar aguesta especificitat.

E aué me cau, obligadament, coma deputat aranés que só, hèr un repàs des dates istoriques, un repàs breu des dates istoriques mès remerables que mos an portat enquiath dia d'aué. Ac voi hèr damb tota era serenor, tota era tranquillitat, tot e que comprenen que sentisca aué ua hòrta emocion de parlar d'aguesta question dauant de vostés e sustot en nòm de toti es aranesi, e hè'c damb tota era solemnitat qu'aguest moment requerís. Tanben, se m'ac permeten, damb er orgulh de pertànher a un pòble qu'entre es sòns meritis politics a agut eth d'auer estat capable de gaudir e de preservar era democràcia mès antica deth nòste país.

Saben vostés qu'Aran rebotgèc ja ena edat mieja eth feudalisme coma forma d'administracion: Aran no a estat jamès un país feudau, e per tant a agut ues institucions qu'an administrat eth ben public. Ac hec tot garantint era defensa militar deth sòn territòri damb era sang en ocasions deth sòns vesins e en favor des reis de Catalonha e Aragon que li garantiren eth respècte ath sòns drets sus es bens comunaus e sus era sua particulara forma d'administrar-les.

Podem aué afirmar, donc, qu'Aran a fondamentat era sua relacion damb Catalonha des deth liure pacte e a defensat es interèssi d'Aran e de Catalonha des d'ua voluntat liura e pactada ath long dera sua istòria. Per aquerò jo, personaument, è defensat tostem era catalanitat civica, non culturau mès òc civica des aranesi. Perquè aguesta catalanitat a estat afirmada tostem des dera liura voluntat deth pacte que, com vostés saben, ei reflectit en document dera Querimònia.

Un pacte que portèc as institucions araneses a sobreviuer enquiath Decrèt de Naua Planta e a èster presents ena vida vidanta des aranesi enquia 1834, en qué sigueren adscrites ara província de Lhèida. Ua data que voi remercar tà hèr evident qu'istoricament Aran a matengut ath long des sègles ua autonomia politica que le tenguec ath marge des divisions territoriaus e damb un perfil politic ben definit en contèxte catalan. Mès aquerò non a impedit tà que illustres aranesi agen hèt politica en Catalonha e agen dat era vida per Catalonha e per sues institucions. Aué des d'aguesta tribuna hèm rebrembe a persones coma José María España Sirat, que saben que siguec conselhèr de Governacion deth Govèrn dera Generalitat des ans trenta, o deth deputat Nart Rodés.

Catalonha recupèrè aué eth hui dera istòria e, se m'ac permeten, pague un deute istoric damb Aran. Er Estatut de Sau, s'a dit des d'ací, non reconeishec era especificitat aranesa. En an 79, un parlament de majoria nacionalista, qu'è de dider!, demorèc dètz longui ans tà reconéisher aguestes institucions, ac hec per miei dera Lei de regim especiau, que com vostés saben, se formalitzèc eth 16 de junh de 1990, e en an 91 se meteren en plaça es institucions araneses.

Tot açò, cèrtament, forma part deth passat. Aran a sabut mantier, non sense dificultats, es sòns trèts diferenciaus, un combat enòrmament difícil quan parlam de questions de lengua de questions d'identitat, e pensi qu'en bona mesura es sues institucions aué artenhen aguest rèpte.

Jo voleria convidar-les, a vostès, des d'ací a hèr ua reflexion perquè ei possible qu'en aguest procès de reconeishement deth hèt diferenciau aranés molts de vostès poguen interpretar qu'aguest hèt supause ua carga des remores deth passat a un petit territòri que segurament des deth racionalisme politic mès estricte poderie portar, equivocadament, ath pensament d'aqueri qu'apliquen eth discors dera Espanha unica, o d'aquera Catalonha d'ua soleta veu e d'un solet color. Jo les convidi a veir, en aguest Estatut, que tanben ei e a d'èster Estatut d'Aran, ua oportunitat que supòse auer en Catalonha un espaci que pòt esdevier un autèntic laboratòri politic de prumèr orde, e a on eth principi dera subsidiarietat, ei a díder, era administracion des dera proximitat, dera democràcia mès genuïnament participativa, o eth pròpi tractament dera diversitat e dera preservacion dera identitat en un territòri damb tres lengües oficials, siguen un exemple dera cristalizacion des valors actuaus dera politica en sègle XXI.

Aguesti seràn, a partir d'ara, s'aguest Estatut s'acabe aprovant, coma toti pensi que demoram, uns rèptes tàs ciutadans e tàs institucions araneses. Ara ben, es aranesi auem un territòri compartit damb es palhares, damb es ribagorçans..., damb toti aquèr que compartissen damb nosats un territòri com eth Pirenèu.

Mès es aranesi auem –me deishin repetir ua frase que s'a dit ací–, sense èster ne milhors ne pitjors que cap aute des territòris de montanha, ua responsabilitat unica, que sonque auem nosats, qu'ei preservar ua lenga qu'ei patimòni dera umanitat, ua lenga qu'a estat lenga de cultura ena edat mieja, ua lenga qu'a agut un prèmi Nobel e qu'aué ei en un clar perill de desaparicion, perquè vostès saben qu'era situacion dera nòsta lenga en Occitània ei d'absoluta agonía.

Per tant, aguesta ei aué ua responsabilitat des aranesi mès tanben des administracions de Catalonha, perquè aguest Parlament a aprovat era oficialitat der aranés en tot eth Principat de Catalonha, en un gèst qu'aunora ath pòble de Catalonha, qu'aunora ad aguest Parlament, e que cèrtament ei ua distincion en favor dera nòsta lenga, mès ei sustot un gèst en favor de totes aqueres lengües qu'aué son en perill de desaparicion en nòsta planeta.

Se m'acabe eth temps, me referiré as esmenes... Aprovaram era esmena d'Iniciativa per Catalunya...

El president

Senyor..., se li ha acabat, el temps...

El Sr. Boya i Alós

Acabi eth temps, senhor president... E lamenti no auer pogut arribar a un acord damb era esmena de Convergència respècte ath tèma dera territorialitat.

E en tot cas, senhor president, se me concedís era benevolència de trenta segons... (*Pausa.*) Jo voi díder-les

qu'es aranesi ath president Macià, e ac digui en un ton..., non segurament desafiant que deuec auer en aqueth moment, mès es aranesi li diguèren ath president Macià, e repetiren un dia, eth 16 d'octubre de 1983: «Els aranesos som uns catalans i espanyols d'una terra girada tota cap a França; retenui-la amb el cor i amb els braços, i no feu que tinguem motiu de tornar a dir a la Generalitat de 1931 allò que deien els comissionats aranesos a la Generalitat de 1411: "Els aranesos no han tingut mai altre senyor que Déu."»

Evidentment non i a ton de desafiant enes mies paraules; ei ua pròva dera longa tradicion de reivindicacion des aranesi.

I ho dic, això, senyores diputades i senyors diputats, amb la certesa de saber que els camins de les nostres pàtries trobaran en el mirall dels seus anhels el respecte i la mútua comprensió.

Gràcies.

El president

Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, l'excel·lentíssim senyor Ramon Camp.

El Sr. Camp i Batalla

Gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, durant la jornada d'avui diversos intervinents han fet referències a cites de presidents de la Generalitat. Jo també en faré una. Crec que s'escau; és el títol que fa referència a les institucions, i serà una cita del president Pujol. (*Remor de veus.*) Diu el president Pujol: «Un país, per més que tingui una llengua, un sentiment històric i una consciència col·lectiva, no s'aguanta si no té institucions.»

Què vol dir, això? Senyores i senyors diputats, a vostès no se'ls escapa que estem en un capítol que, tot i que sigui un capítol que no pugui portar adossades grans polèmiques, és un capítol important de l'Estatut –és un capítol important de l'Estatut. És el que regula una part necessària de l'Estatut; les institucions formen part de la maquinària que ha d'aplicar els continguts materials amb competències i que ha de poder aplicar també els recursos que l'Estatut ens doni per exercir les competències.

No estem davant, per tant, d'un capítol qualsevol sinó d'un capítol important en què, les persones de Catalunya, els ciutadans i ciutadanes de Catalunya, creuen també. No en el títol en si, sinó en les institucions. És necessari que hi creguin, que creguin en aquest Parlament, que creguin en la Presidència de la Generalitat, que creguin en el Govern, en la seva Administració, en totes les institucions que conformen tot l'entramat institucional de la Generalitat. És realment important que al nostre país les institucions estiguin prestigiades, que les institucions tinguin un valor i una qualificació alta per als ciutadans de Catalunya. I això és bo que es tingui present, és conegut, ho hem repetit tots moltes vegades. Una altra cosa és la valoració que després en faci cadascú de les polítiques que s'exerceix. Però és evident que les institucions, en un país com Catalunya, que és el que és, són molt importants. I que unes instituci-

ons poc valorades, amb poc lideratge, són una situació no favorable per a l'esdevenir de la nostra projecció nacional.

En aquest sentit, no és casualitat que des del 1413 el Govern de Catalunya tingui, com una forma legal, la funció de governar el nostre país i aplicar les constitucions i altres drets de Catalunya. Així ho va establir al seu moment el rei Ferran I. Des del 1413! Estem parlant de quasi sis-cents anys. Evidentment, la història, vostès la saben i jo aquí, ara, no m'hi estendré més. Però què vull dir amb això? Vull dir que no estem davant de cap situació d'improvisació, sinó davant d'un dels fils conductors de la història del nostre país.

I en aquest sentit –en aquest sentit–, el títol que integra tot el tema d'institucions, com a títol necessari de l'Estatut, és un títol que ha de tenir la seva justa mesura, que nosaltres sempre hem reconegut. I no és exacte el que s'ha dit per part d'altres intervinents, que des del Grup Parlamentari de Convergència i Unió es qüestionés l'existència d'aquest títol en l'Estatut. Com podíem fer això si l'article 147.2 de la Constitució diu que necessàriament els estatuts han de contemplar la denominació, l'organització i la seu de les institucions d'autogovern? Si ho diu la mateixa Constitució! I per això el títol II de l'actual Estatut, de l'any 79, regulava totes aquestes institucions del nostre autogovern.

Això, ho dic perquè abans, quan es deia que el Grup de Convergència i Unió no volia que estigués aquest apartat aquí, s'estava simplement dient una falsedat. O bé el que es volia dir és que nosaltres qüestionàvem l'extensió d'aquest títol.

I, efectivament, des d'un bon començament, els treballs de l'Estatut a la Ponència conjunta van tenir el nostre posicionament en aquest tema, en el sentit d'una reserva que realment tinguéssim de fer una extensió àmplia del títol d'institucions. El senyor Ridao abans hi ha fet referència perquè ell ha fet el torn a favor i el torn en contra alhora, no? (*Pausa.*) Ho ha fet. Però és que no és ni més ni menys que els arguments que ha dit el senyor Ridao aquí, en el sentit, diguéssim, contrari a una extensió com la que s'ha contemplat en aquest Estatut, una extensió àmplia del títol d'institucions.

Perquè evidentment hi han tota una sèrie de matèries que són d'autoorganització que a partir d'ara necessiten un tràmit d'un tercer per ser modificades. És realment gratuït que nosaltres, en un tema de competència exclusiva inqüestionable com és l'autoorganització, posem necessàriament una sèrie de qüestions que, per ser modificades, hi caldrà la intervenció d'un tercer. El senyor Ridao deia: «Però caldrà poc, aquesta intervenció.» Però caldrà, la intervenció d'un tercer! És realment gratuït.

L'Estatut del 79, en el seu títol II, establia tota una sèrie de mecanismes que conformaven les institucions de Catalunya, però realment ho feia amb una mesura molt prudent. Poder també s'ha de reconèixer que massa prudent. Però d'aquell Estatut del 79, l'actualment vigent, a la proposta actual..., realment hi ha un excés de regulació en aquest títol –hi ha un excés de regulació–; tot i que s'ha comprimit en els treballs de la Ponència, hi continua havent un excés de regulació.

Això és motiu perquè el nostre Grup, doncs, planteja una situació contrària i d'oposició a aquest apartat? Evidentment que no. Però sí que val la pena recordar i que en quedi constància que estem fent un exercici gratuït de cessió, en aquest cas, de sobirania, perquè un altre dia que vulguem modificar coses tan simples com el règim de reunions i sessions o temes tan simples com organització i funcionament d'aquest Parlament en algunes característiques secundàries, caldrà la intervenció d'un tercer. Francament, les coses, quan són necessàries, cal fer-les; però quan no i quan en això et poses en mans d'un tercer, són veritablement gratuïtes. I en aquest punt estem aquí.

Per això nosaltres a l'esmena número 5, que ha estat rebutjada, al títol preliminar, plantejàvem que tot això es fes a través d'un estatut interior de Catalunya, d'una llei que portés aquest nom d'estatut interior de Catalunya. Ha estat rebutjat, i, en conseqüència, ara estem discutint la part que estem discutint, d'institucions, amb l'extensió que tots vostès coneixen.

Entrant, per tant, en el tema concret, és evident que hi ha una regulació extensiva del funcionament del Parlament, que recull en bona part –i això val per a tots els altres capítols d'aquest títol– l'experiència de vint-i-quatre anys de funcionament normal de les institucions de Catalunya. Aquest és un bagatge que ens dona peu a poder avançar, amb una experiència prou contrastada, perquè aquí consti una sèrie d'elements que la nostra vivència durant aquests anys, com a institucions, ha permès de veure que podien tenir aquesta regulació. Podien tenir, també, ho repeteixo, regulació fora de l'Estatut. Però també, si es posen a l'Estatut, evidentment són producte de la normalitat institucional durant aquests anys. Normalitat institucional que ha permès un desenvolupament de l'Estatut del 79 i que ens ha portat a noves institucions –i s'hi feia referència abans–, institucions com la del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, com el desenvolupament de la Comissió Jurídica Assessora, com el Consell de Treball, Econòmic i Social; organismes que ara, per primera vegada, apareixen aquí, en l'Estatut, i tenen, per tant, una garantia estatutària. I també en l'Estatut fem una regulació molt més extensa d'institucions, com la del Síndic de Greuges o la Sindicatura de Comptes, que abans tan sols eren referenciades amb una ratlla en l'anterior Estatut.

Tornant, per tant, al règim parlamentari que està conformat en el nostre Estatut, val a dir que el que assenyalava l'article 54 és un règim electoral, en què queda clar que el sistema electoral serà de representació proporcional i ha d'assegurar la representació adequada de totes les zones del territori de Catalunya. Aquest és un element que repeteix idènticament les disposicions que contempla l'actual Estatut, i que ens sembla positiu que sigui així, combinat, en el seu moment, amb el fet que, a través de la disposició final, que ja discutirem en el dia de demà, tot el desenvolupament del sistema electoral queda ajornat a una llei que en el seu moment haurà de fer aquest Parlament.

Nosaltres hem optat, quan hem estat analitzant aquest títol, i concretament les responsabilitats polítiques del president de la Generalitat i les responsabilitats políti-

ques del Govern i la mateixa vida d'aquest Parlament, hem optat per un criteri que és el de la normalitat institucional i, per tant, no hem abonat en cap moment que poguessin funcionar sistemes com el de la «guillotina parlamentària» o autodissolució que alguns plantejaven i que ara han anunciat que retiren, perquè, evidentment, aquests són sistemes d'inestabilitat política i institucional. Com tampoc hem abonat que es poguessin fer mocions de censura directes als consellers de la Generalitat. Són mecanismes d'inestabilitat institucional, i un país com el nostre el que requereix és que les institucions, com dèiem abans, funcionin bé i funcionin amb potència i amb normalitat. I, conseqüentment, aquests mecanismes que alguns, amb una certa frivolitat, doncs, van intentar fer néixer a hores d'ara no es contemplen. I ens sembla bé que no es contemplin, perquè aquest ha estat el criteri que, a nosaltres, ens ha portat a orientar els treballs en aquest punt.

De la mateixa manera que també hem volgut que la figura del president de la Generalitat tingués sempre el màxim reconeixement, màxim reconeixement de tot ordre, i per això vam presentar en el seu moment, i ara, a darrera hora, s'ha acceptat, una esmena transaccional en què s'estableix que als efectes de precedències i protocol a Catalunya el president de la Generalitat té la posició de preminent immediatament després del rei, i a això hi donem nosaltres un gran valor simbòlic. És un símbol de poder, és un símbol de realitat nacional, això. I si dèiem abans que les institucions –el Parlament, el president, el Govern– han de tenir un bon prestigi en el país, després això s'ha de veure reflectit en el funcionament normal d'aquestes institucions.

De la mateixa manera que un tema que algú podria considerar secundari, però que no ho és, en el terreny dels símbols, que és la contrasignatura. S'ha mantingut que en la contrasignatura aparegui també la del president del Parlament. S'hi ha tingut d'afegir, també, doncs, la del president del Govern de l'Estat, perquè així el Consell Consultiu ho indicava en el seu Dictamen. Però és evident que és un pas endavant, que hi aparegui donant fe, la contrasignatura del president del Parlament.

Hi apareix, també, tot un títol nou, que és l'organització de l'Administració de la Generalitat com a administració ordinària. D'això, no se'n parla gaire, però hi apareix, aquí, com a administració ordinària, i, per tant, administració ordinària de l'Estat, i, per tant, això adquireix una funció realment important per als anys propers, si això es vol aplicar amb els conseqüents traspasos que això implicaria i que la disposició addicional onzena contempla.

I vull també dedicar uns minuts al tema de l'organització local, que, realment, es contempla en aquest Estatut d'una forma molt més extensa. Nosaltres volíem un model obert, en el tema territorial, i aquest model obert, doncs, s'ha aconseguit que hi sigui, i, per tant, s'estableix que Catalunya s'estructura territorialment en municipis, vegueries i comarques. Vostès saben que això de les comarques no hi era, no es contemplava com a tal en el sentit que ara es contempla com a ens local d'obligada existència, i sabem perfectament que això era una necessitat per al país, i estem, en aquest cas, satisfets que s'hagi contemplat en aquest tram final dels

treballs de la Ponència. Es reconeix la vegueria amb aquesta doble funció que abans es mencionava, però, sobretot, nosaltres volem fer menció que a la comarca se li doni aquest caràcter d'ens local supramunicipal i, per tant, garantir-ne l'existència en la totalitat del territori.

I vull acabar fent una referència a la Val d'Aran. Nosaltres hem estat, com tots els altres grups, però ni més ni menys, però en tot cas, defensors d'un reconeixement singular de la Val d'Aran, un reconeixement singular que queda recollit en l'article 11, quan es diu que «es reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya», i diu «la qual és objecte d'una particular protecció, mitjançant un règim jurídic especial».

I també –i també– voldríem que la nostra esmena 160, que a hores d'ara no té el vistiplau de la majoria, sembla, fos aprovada perquè els discursos que es fan adquireixin la magnitud que poden adquirir. Diu la 160: «L'Aran no pot restar inclosa en cap divisió territorial pròpia de Catalunya que no sigui ella mateixa.» Aquest és un dels debats –deia el senyor Boya que hi ha hagut molts debats– en el territori, i concretament a la Val d'Aran. Jo sóc conscient que hi ha hagut aquests debats i en dono fe, però aquest era un dels punts que es demanaven amb més insistència. Hi ha l'esmena 160 de Convergència i Unió que planteja aquesta possibilitat. Nosaltres quedaríem molt satisfets, i crec que faríem també un bon servei a la Val d'Aran si aquesta esmena fos aprovada.

Gràcies, senyor president, senyores i senyors diputats.

El president

Sembla, en principi, que no hi ha rèpliques, en aquest torn. Senyor Camp, ningú vol replicar. Per tant, entenc que vostè tampoc.

Per tant, cridem a votació.

(*El Sr. Ridao i Martín demana per parlar.*)

Senyor Ridao?

El Sr. Ridao i Martín

Abans de procedir a la votació, per anunciar la retirada de l'esmena número 96.

El president

La 96 també queda retirada.

(*Pausa llarga.*)

Passem, doncs, a la votació del títol II, «De les institucions».

En primer lloc, votariem les esmenes no recomanades de cada grup parlamentari.

I començaríem amb les esmenes del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya. Les podem votar totes alhora. Doncs... (*Pausa.*) Deia que votariem totes les esmenes del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya de manera conjunta.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 14 vots a favor i 120 en contra.

Passaríem ara a la votació de les esmenes de Convergència i Unió. Concretament, la 153, la 155 i la 160.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 46 vots a favor i 89 vots en contra.

Seguidament, votarem l'esmena 161, del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat rebutjades per 51 vots a favor i 84 vots en contra.

Del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana no quedaria cap esmena no recomanada viva.

Seguidament, passaríem a la votació de la resta d'esmenes recomanades i les esmenes transaccionals. Els proposo, primer, fer votació de les esmenes número 111, 121 i 122. Votaríem aquestes tres esmenes: 111, 121 i 122.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat aprovades per 120 vots a favor i 15 vots en contra.

I seguidament els proposo que votem la resta d'esmenes recomanades i totes les esmenes transaccionals conjuntament.

Comença la votació.

Aquestes esmenes han estat aprovades per 134 vots a favor.

Seguidament, votarem els articles que no tenen esmenes. Cal que els els digui o els coneixen, les senyores diputades i els senyors diputats? *(Pausa.)*

Per tant, votem els articles que no tenen esmenes.

Comença la votació.

Aquests articles han estat aprovats per 134 vots a favor.

Posarem ara a votació la resta d'articles del títol II en la part no esmenada.

Comença la votació.

Han estat aprovats per 120 vots a favor i 15 abstencions.

Finalment, farem la votació del conjunt del títol II, «De les institucions».

Comença la votació.

Aquest títol ha estat aprovat per 134 vots a favor, per unanimitat dels presents.

Per tant, se suspèn la sessió fins demà al matí, a les deu.

La sessió se suspèn a les nou del vespre i sis minuts.